SALISBURY

Evoluția crizei rhodesiene

Organizațiile de eliberare a poporului zimbabwe și-au exprimat rezerve față de proiectul anglo-american (acceptat de Ian Smith) privind soluționarea crizei constituționale din Rhodesia ; președinții a cinci state africane — reuniți la Lusaka — l-au respins. Pe aceste teme au loc ample consultări diplomatice.

La 24 septembrie a.c., într-o alocuțiune radiotelevizată, premierul guvernului de la Salisbury, Ian Smith, a anunțat că acceptă planul anglo-american referitor la soluționarea crizei rhodesiene ale cărui detalii i-au fost prezentate în cadrul întîlnirii pe care a avut-o, la 19 septembrie, la Pretoria, cu secretarul de stat american, Henry Kissinger. Potrivit premierului rhodesian, proiectul respectiv are în vedere crearea imediată a unui Consiliu de Stat și a unui Consiliu de Miniștri. Primul organism — Consiliul de Stat — ar urma să aibă un număr egal de membri reprezentînd populația de culoare — majoritară — respectiv, cea albă — minoritară, fiind prezidat de un reprezentant al populației albe care nu va avea drept de vot. Sarcina lui principală va consta în elaborarea unei noi Constituții a țării. În ce-i privește, membrii Consiliului de Miniștri vor fi, în majoritatea lor, de culoare, în frunte cu premierul. În discursul său, Ian Smith a anunțat că autoritățile de la Salisbury ar urma să se întîlnească, în foarte scurt timp, cu liderii populației de culoare pentru a aborda problemele legate de formarea unui guvern interimar al cărui obiectiv primordial va fi elaborarea măsurilor vizînd constituirea unui cabinet rhodesian de largă reprezentare constituțională. Smith a mai declarat că intervalul prevăzut pentru transferul puterii populației majoritare este de doi ani, adică termenul limită avansat de premierul britanic Callaghan, la 22 martie a.c.

Firește, declarația lui Ian Smith — ale cărei idei principale au fost stabilite în urma unor îndelungi și încordate dezbateri din cadrul partidului Frontul rhodesian, de guvernămînt — a avut numeroase ecouri atît pe plan rhodesian, cît și continental și internațional. Astfel, Joshua Nkomo, lider al grupării din interior a Consiliului Național African din Rhodesia — C.N.A. —, a declarat că „acceptă în mod condiționat" acest proiect, dar, în ceea ce privește termenul de doi ani prevăzut pentru transferul puterii populației majoritare, „ar fi de dorit să fie redus la un an". Dealtfel, într-un interviu acordat, la începutul lunii septembrie, ziarului italian „Corriere della Sera", Nkomo precizase, între altele, că „drepturile africanilor nu pot face obiectul nici unui compromis", iar „mișcarea de eliberare a poporului zimbabwe este dispusă numai pentru o conferință constituțională privind transferul puterii către populația africană, majoritară". Într-un interviu acordat agenției „France Presse", Robert Mugabe, responsabil cu operațiunile de guerilă întreprinse de Armata de eliberare zimbabwe, a afirmat că nu este de acord cu o eventuală împărțire pe baze egale a puterii între minoritatea albă și majoritatea populației de culoare din Rhodesia în perioada de tranziție. El este de părere că distribuirea portofoliilor trebuie să se facă proporțional, ținîndu-se seama de faptul că populația albă numără 250 000 de persoane, în timp ce negrii sînt șase milioane.

Una dintre cele mai importante luări de poziție, referitoare la recentele propuneri avansate de secretarul de stat american, a fost adoptată în cadrul reuniunii la nivel înalt desfășurate, la 26 septembrie, la Lusaka, la care au participat președinții Zambiei — Kenneth Kaunda, Tanzaniei — Julius Nyerere, Botswanei — Seretse Khama, Angolei — Agostinho Neto și Mozambicului — Samora Machel, cărora li s-a alăturat și Joshua Nkomo.

Declarația — al cărei text integral îl prezentăm alăturat — exprimă cu claritate refuzul celor cinci state din Africa australă de a subscrie la o soluție impusă din afară și care ar reprezenta o tergiversare a trecerii imediate (prin intermediul unei conferințe constituționale) a puterii în mîinile populației de culoare, majoritară. Președinții africani resping cu precădere trei puncte ale proiectului anglo-american : faptul că viitorul guvern de tranziție ar urma să aibă miniștrii de interne și apărare din rîndurile albilor ; faptul că eventualul Consiliu de Stat, menit să elaboreze noua Constituție, ar urma să fie alcătuit la paritate din albi și negri, fiind prezidat de un alb și nu conform regulei proporționale și, în al treilea rînd, faptul că negocierile pentru constituirea acestui for ar fi organizate în Rhodesia și nu pe teren neutru. În consecință, Declarația de la Lusaka subliniază că războiul de guerilă va continua pînă în momentul începerii tratativelor.

Joshua Nkomo, unul dintre liderii C.N.A., revenit la Salisbury după patru luni de absență

Într-un interviu acordat postului de radio B.B.C., președintele tanzanian Julius Nyerere a cerut Marii Britanii să-și asume întreaga responsabilitate a Conferinței care va pune la punct instituțiile tranzitorii în Rhodesia. Șeful statului tanzanian a mai arătat că așa-numitul cadru constituțional (Consiliul de Miniștri, de Stat) descris de premierul rhodesian era inacceptabil din două motive : pe de o parte pentru că a fost conceput fără consultarea mișcării de eliberare zimbabwe. Pe de altă parte, întrucît „ar legaliza puterea albă" a lui Smith care a prevăzut ca ministrul apărării și cel de interne din guvernul de tranziție să aparțină minorității albe. În sfîrșit, președintele Tanzaniei a precizat că, în întîlnirea cu Henry Kissinger, a subliniat foarte clar că acesta nu poate preconiza desfășurarea, la Salisbury, a conferinței constituționale și că nu are dreptul s-o recomande națiunilor africane.

Ca urmare a lipsei de echivoc a declarației de la Lusaka semnalăm că, la Washington, s-a hotărît să se amîne conferința tripartită — S.U.A., Africa de Sud, Anglia — care trebuia să aibă loc începînd de marți în capitala americană, în vederea discutării unor aspecte referitoare la garanțiile comune pentru populația albă din Rhodesia. Pe de altă parte, Departamentul de Stat al S.U.A., luînd act de criticarea de către cei cinci președinți africani a planului anglo-american privind

Declarația de la Lusaka

„Lupta poporului zimbabwe, solidaritatea africană și internațională în ceea ce privește traducerea în viață a sancțiunilor și a acțiunilor coordonate ale tuturor forțelor și statelor anticolonialiste au dus în totalitatea lor la izolarea și prăbușirea regimului minoritar rasist, ilegal, din Rhodesia.

Președinții salută și felicită poporul și luptătorii din Zimbabwe, a căror luptă grea și eroică a silit regimul rebel și, în general, inamicul să recunoască și să accepte inevitabilitatea conducerii majorității, necesitatea de a instaura imediat un guvern de tranziție pentru a transpune în practică acest principiu. Victoriile obținute de poporul zimbabwe în lupta sa armată au creat actualele condiții favorabile în vederea convocării unei conferințe constituționale.

Aceasta este o victorie pentru întreaga Africă și pentru lumea întreagă și, în mod deosebit, pentru toate acele țări și popoare care au făcut sacrificii astfel încît poporul frate din Zimbabwe să fie liber. În prezent, cînd presiunile luptei armate au silit inamicul să accepte conducerea majorității ca o condiție în vederea independenței imediate, cei cinci președinți lansează un apel autorității coloniale — guvernul britanic — să convoace imediat o conferință în afara granițelor Zimbabwe, cu participarea reprezentanților autentici și legitimi ai poporului ; pentru a discuta structura și funcțiunile guvernului de tranziție ; pentru a instaura guvernul de tranziție ; pentru a discuta modalitățile în vederea convocării unei conferințe constituționale depline, care să elaboreze Constituția de independență ; pentru a stabili bazele pe care poate fi restabilită pacea și o situație normală în teritoriu. În vederea îndeplinirii acestor obiective se au în vedere două faze : prima fază se va ocupa de instaurarea unui guvern de tranziție al majorității africane ; a doua fază va fi dedicată elaborării detaliilor Constituției statului independent Zimbabwe.

Președinții au studiat cu atenție propunerile prezentate de regimul ilegal și rasist, care, dacă ar fi acceptate, ar însemna legalizarea structurilor colonialiste și rasiste ale puterii. Orice amănunte privind structura și funcțiunile guvernului de tranziție vor trebui lăsate pe seama conferinței. Cei cinci președinți își reafirmă angajamentul față de cauza eliberării Zimbabwe și față de lupta armată. Lupta continuă".

(După agenția **Reuter**)

Rhodesia, remarca faptul că declarația de la Lusaka se pronunță explicit pentru organizarea unei conferințe constituționale cu privire la criza rhodesiană. Această poziție, după părerea unor observatori de la Washington, exprimă încercarea Departamentului de Stat de a lansa o „operațiune de salvare a negocierilor în perspectivă". Într-adevăr, în capitala Statelor Unite, Declarația președinților africani a fost apreciată ca lăsînd deschisă calea spre o soluție negociată. Este evident că, la ora actuală, oficialitățile americane doresc să împiedice regimul minoritar alb din Rhodesia de a interpreta poziția liderilor africani ca o respingere a propunerilor anglo-americane și să se folosească de ea pentru a-și retrage sprijinul față de tratativele inițiate, ceea ce ar da cîștig de cauză cercurilor ultrarasiste de la Salisbury.

În același context, agenția „Reuter" transmitea că, potrivit unui purtător de cuvînt de la Foreign Office, „guvernul britanic este gata să participe la organizarea unei conferințe în vederea constituirii unui nou guvern rhodesian", iar ministrul adjunct la Foreign Office, însărcinat cu problemele africane, s-a deplasat în zonă și va fi la dispoziția președinților africani ai statelor din Africa australă pentru a hotărî cu aceștia locul și modalitățile conferinței. Guvernul britanic este de acord, a adăugat purtătorul de cuvînt, ca această primă conferință să studieze modalitățile de punere la punct a Constituției statului independent Zimbabwe și să hotărască momentul cel mai favorabil pentru ținerea unei conferințe constituționale însărcinată să aprobe noua Constituție. Tot de la Londra s-a anunțat că, pe această temă, premierul James Callaghan a avut în ultimele zile contacte telefonice cu președinții Tanzaniei, Zambiei, Botswanei și Mozambicului. O altă știre, transmisă din Lusaka, anunță că Joshua Nkomo și Robert Mugabe au examinat problema unificării grupărilor pe care le conduc și a formării comandamentului militar suprem comun.

Desfășurarea evenimentelor din ultima săptămînă confirmă procesul ireversibil pe care s-a angajat problema rhodesiană și subliniază necesitatea declanșării, fără pertractări și amînări, a mecanismului de trecere a puterii în mîinile poporului zimbabwe.

Dumitru Constantin

BEIRUT

Președintele Elias Sarkis (stînga), împreună cu Kamel Assad, președintele Camerei Deputaților, la ceremonia de instalare de la Chtaura

După instalarea noului președinte

La 23 septembrie, Elias Sarkis, al șaselea președinte al Republicii Libaneze în decursul celor 33 de ani trecuți de la proclamarea independenței țării, și-a luat în primire funcția de șef al statului, înlocuindu-l pe Suleiman Frangieh al cărui mandat expira la acea dată. Instalarea noului președinte, personalitate politică neangajată în conflict, a fost primită în Liban cu speranța soluționării crizei și a încetării războiului civil, care însîngerează țara de un an și jumătate. Dar optimismul manifestat în primul moment la Beirut, privind posibilitatea unei reglementări politice rapide pe calea tratativelor directe dintre părțile interesate, se dovedește deocamdată prematur, ultimele evoluții demonstrînd încă o dată complexitatea conflictului din Liban, cu implicații imprevizibile, de la o zi la alta.

Ceremonia depunerii jurămîntului noului președinte s-a desfășurat pentru prima oară în istoria Libanului în altă localitate decît în capitala țării. Ea a avut loc la Chtaura, orășel situat la 43 km est de capitală, pe șoseaua internațională Beirut—Damasc, localitatea respectivă aflîndu-se în acel moment în afara jurisdicției vreunei autorități libaneze. Alegerea Chtaurei, ca loc de reuniune a parlamentului libanez, a fost motivată prin condițiile de insecuritate existente la Beirut. Cei 12 deputați aparținînd Mișcării Naționale — coaliția forțelor de stînga — au boicotat ceremonia de la Chtaura, pe considerentul că această localitate se află în afara unui control libanez. Au fost absenți, de asemenea, deputații partidului Blocul Național, condus de Raymonde Edde, personalitate politică creștin-maronită neangajată în conflict, ca și partizanii premierului Rachid Karame și ai lui Saeb Salam, fostul primministru din primii trei ani ai președinției lui Suleiman Frangieh, ambii influenți lideri musulmani din Tripoli și, respectiv, Beirut. În total, din cei 99 de deputați, cîți numără normal parlamentul libanez, erau prezenți 67. Cu puțin timp înaintea ceremoniei de la elegantul „Park Hotel" din Chtaura, în cadrul căreia noul președinte a jurat fidelitate Constituției și s-a angajat să păstreze „integritatea și suveranitatea teritoriului libanez", Elias Sarkis a participat la solemnitatea transferului puterii de către fostul președinte Frangieh, în satul Zouk Mikel, unde acesta din urmă își stabilise reședința provizorie.

În mesajul tradițional, adresat națiunii cu prilejul instalării sale în funcția de șef al statului, noul președinte a dezvoltat

Atacul terorist de la hotel „Semiramis" din Damasc

Duminică dimineața, cînd populația capitalei siriene sărbătorea Bairamul care marchează sfîrșitul lungului post musulman al Ramadanului, liniștea orașului a fost tulburată de rafale repetate de arme automate și explozii de grenade. La ora 8 dimineața, un comando terorist format din patru persoane ocupase hotelul „Semiramis" situat în plin centrul Damascului, sechestrînd ca ostatici 90 din totalul celor 200 de persoane aflate în acel moment acolo. Hotelul a fost înconjurat imediat de forțe militare și de securitate siriene care au luat cu asalt clădirea, după un schimb de focuri, prelungit pe parcursul unei jumătăți de oră. În timpul luptei, 4 ostatici și-au pierdut viața, iar alți 34 au fost răniți. (Dintre aceștia, 24 au părăsit în aceeași zi spitalul, după ce au primit îngrijirile necesare). Șeful grupului de teroriști a fost ucis în momentul asaltului, ceilalți trei fiind arestați.

Operațiunea forțelor de ordine siriene s-a desfășurat în prezența miniștrilor apărării și de interne, sosiți imediat la fața locului.

Luînd cuvîntul la o întîlnire cu un grup de ofițeri de aviație, ce a avut loc în cursul aceleiași zile, președintele Siriei, Hafez El Assad, a calificat acțiunea grupului terorist drept un act criminal, subliniind că fermitatea forțelor de ordine siriene a arătat că „demnitatea și securitatea cetățenilor, ca și reputația țării primează față de oricare alt considerent".

Seara, cei trei supraviețuitori ai grupului terorist au fost prezentați la televiziunea siriană, fiind interogați asupra identității lor și a mobilului acțiunii întreprinse. S-a aflat astfel că doi dintre ei aveau cetățenia irakiană, iar al treilea — iordaniană. Ei au menționat că operațiunea lor avea ca scop eliberarea, în schimbul ostaticilor, a unor palestinieni deținuți în închisorile siriene pentru acțiuni teroriste.

Între timp, un purtător de cuvînt al organizației palestiniene „Al Fatah" a declarat, la Beirut, că membrii comandoului terorist nu fac parte din această organizație, după cum se anunțase inițial. Conform aceleiași surse, acțiunea a fost pusă la cale de un fost responsabil din rîndurile „Al Fatah"-ului cu numele de Abu Nidal, exclus încă din 1970 și condamnat la moarte de organizație în 1973. Abu Nidal este considerat ca organizator al atacului, din decembrie 1973, de pe aeroportul internațional de la Roma, împotriva unui avion al societății „Pan American", cînd și-au pierdut viața 30 de persoane.

Într-un comunicat dat publicității de agenția palestiniană de informații „Wafa" se declară că „revoluția palestiniană s-a opus întotdeauna actelor iresponsabile și că cei ce au executat operațiunea nu sînt combatanți palestinieni".

Epilogul atacului terorist s-a consumat luni în zori, cînd cei trei supraviețuitori ai grupului de comando, condamnați la moarte de tribunalul securității de stat al Siriei — sentință aprobată de președintele republicii — au fost executați prin spînzurătoare în piața centrală a Damascului, din imediata vecinătate a hotelului „Semiramis".

cinci idei cardinale pentru viitorul Libanului : încetarea luptelor, crearea unui stat nou cu instituții reformate, instaurarea echilibrului intern pe plan social, reglementarea relațiilor cu rezistența palestiniană pe baze reciproc acceptabile și problema cadrului prezenței trupelor siriene pe teritoriul Libanului. Relativ la această ultimă problemă, președintele Sarkis sublinia că prezența armatei siriene în Liban se situează în cadrul relațiilor speciale dintre cele două țări. „Sînt în măsură să proclam — afirma noul șef al statului libanez — că viitorul acestei prezențe și tot ceea ce este legat de ea depinde de autoritățile constituționale libaneze, care trebuie să-și ia responsabilitatea și să decidă atitudinea, conform cu interesele superioare ale Libanului, în lumina desfășurării evenimentelor".

La 48 de ore de la instalarea președintelui Sarkis, premierul Rachid Karame a prezentat, conform cutumei, demisia cabinetului său care i-a fost acceptată, fiind însă rugat să-și exercite în continuare prerogativele pînă la formarea noului guvern. Între timp, șeful statului a început primele consultări politice în vederea desemnării persoanei ce va fi însărcinate să întocmească lista echipei guvernamentale. Elias Sarkis s-a instalat, din momentul începerii mandatului său, în palatul prezidențial de la Baabda (situat la 11 km de Beirut, pe o colină de unde se vede întreaga panoramă a capitalei libaneze, pînă la faleza mediteraneană). Dar palatul, pe jumătate distrus de pe urma tirului de artilerie în luna martie cînd fusese părăsit de fostul președinte, a fost supus în aceste zile, din nou, unor bombardamente cu armament greu. În aceste condiții, de insecuritate pentru deplasarea personalităților politice interlocutoare, noul președinte a hotărît să-și creeze un birou provizoriu în clădirea Muzeului Național de Antichități, din zona „neutră" de la Beirut, dintre cele două tabere, aflată sub controlul „căștilor verzi" (forța militară de pace a Ligii Arabe în capitala libaneză și compusă din 2300 de soldați saudieni, libieni, sirieni și sudanezi, comandați de un general egiptean). Elias Sarkis s-a întîlnit aici în primele zile după instalare cu liderul Mișcării Naționale, Kamal Joumblatt, și cu lideri ai coaliției conservatoare-creștine.

Pe plan interarab, președintele Sarkis a anunțat că acceptă propunerea făcută la 22 septembrie de președintele egiptean Sadat de a se întruni cît mai repede la Taef (Arabia Saudită) „o reuniune la nivel înalt în șase", cu participarea Libanului, Siriei, Egiptului, Arabiei Saudite, Kuweitului și Organizației pentru Eliberarea Palestinei — în scopul soluționării eficiente, definitive, a conflictului din Liban.

Cu prilejul instalării noului șef al statului libanez, Yasser Arafat, președintele Organizației pentru Eliberarea Palestinei, a ordonat o încetare unilaterală a focului de către forțele palestiniene angrenate în conflictul din Liban, cu începere de la miezul nopții de 23 septembrie. Dar schimburi de focuri și tiruri de artilerie au continuat să fie semnalate mai departe pe diverse fronturi, iar începînd de marți dimineață se înregistrează o adevărată escaladare a operațiunilor militare, caracterizată de o ofensivă generală împotriva pozițiilor palestiniene și progresiste, din regiunea munților Liban.

În momentul cînd revista intră sub tipar, telegramele de presă sosite din Beirut relatează despre lupte înverșunate pe toate fronturile, noua intensificare a războiului din Liban impietînd asupra eforturilor ce se desfășurau pentru rezolvarea politică a conflictului.

Crăciun Ionescu

COREEA DE SUD

Acțiuni represive condamnate de opinia publică internațională

Arestări, înscenări judiciare, execuții, represiune și violență polițienească — sînt acțiunile prin care dictatorul Pak Cijan Hi a încercat încă de la venirea sa la putere, prin lovitura de stat din 1961, să înăbușe libertatea de opinie a populației sud-coreene, dorința acesteia de democrație și progres social, de realizare, pe cale pașnică și democratică, a unificării țării. În ultima vreme, politica represivă a autorităților de la Seul s-a întețit. Manifestațiilor desfășurate de diferite grupări și pături ale populației în favoarea democratizării vieții interne, a încetării persecuțiilor, a promovării unei politici realiste, de unificare pașnică a Coreei, li se răspunde prin forță și brutalitate. Prin arbitrare „legi" și decrete este interzisă orice formă de manifestare a opoziției față de regim, pe baza acestora se efectuează zeci de arestări, soldate cu condamnări la ani grei de temniță sau la pedeapsa capitală. În vreme ce inflația și șomajul au atins cote apreciabile, zeci de întreprinderi dau faliment, salariile și veniturile muncitorilor sînt printre cele mai scăzute din lume, epidemiile bîntuie în districtele Coreei de sud — lipsite, în proporție de 70 la sută, de asistență medicală —, regimul sud-coreean alocă fonduri suplimentare sporirii aparatului său represiv, emite măsuri de militarizare forțată a vieții sociale, reprimă brutal manifestațiile studențești, instituie o draconică cenzură a oricărei posibilități de exprimare a opiniei publice.

Caracterul represiv, de violență și brutalitate al politicii autorităților sud-coreene s-a relevat cu prilejul recentului proces, înscenat unui grup de 18 patrioți, lideri ai opoziției, printre care se numără o serie de personalități ale vieții politice, cum sînt : Kim Dae Jung — fost contracandidat al lui Pak Cijan Hi în alegerile prezidențiale din 1971, urmărit și terorizat în permanență, de atunci, de aparatul polițienesc sud-coreean ; fostul președinte Yun Po Sun, Han Sak Gin, reprezentant de seamă al vieții ecleziastice, un fost ministru de externe, activiști pe tărîmul drepturilor civile etc. Acuzați de „înaltă trădare", cei 18 au fost arestați la începutul lunii martie 1976. Acuzația a avut ca punct de plecare o reuniune organizată în aceeași lună la Seul, la sfîrșitul căreia s-a dat citire unui document intitulat „Declarație asupra democrației și salvării naționale", semnatarii pronunțîndu-se pentru democratizarea vieții politice și sociale, încetarea urmăririi persoanelor cu vederi democrate, eliberarea tuturor deținuților politici, respectarea angajamentelor privind promovarea unor relații menite a apropia pozițiile pe calea reunificării pașnice a țării. Autoritățile, într-una din cele mai severe reacții din ultimii ani față de opoziția politică, au calificat declarația o „violare" a Constituției din 1972, care conferă președintelui puteri nelimitate. Arestările au fost efectuate imediat. La ședințele tribunalului au fost admiși un număr limitat de reprezentanți ai presei și cîteva rude, accesul publicului fiind interzis. În apropierea clădirii unde s-a desfășurat procesul — baricade, saci de nisip, efective polițienești înarmate împiedicau organizarea unor demonstrații de protest.

În aceste condiții, prin încălcarea flagrantă nu numai a drepturilor cetățenești, dar și a normelor vieții juridice, procesul s-a încheiat, la sfîrșitul lunii august, prin pronunțarea unor sentințe deosebit de severe. Astfel, Kim Dae Jung a fost condamnat la opt ani de închisoare. Procesul și sentințele pronunțate au stîrnit proteste atît în rîndurile vieții politice, sociale, științifice sau religioase sud-coreene, cît și din întreaga lume.

La reuniunea comună a C.C. a Frontului Democratic pentru Reunificarea Patriei și a Comitetului pentru Reunificarea Pașnică a Patriei, ținută la 5 septembrie 1976, la Phenian, a fost adoptată o Scrisoare adresată organizațiilor democratice din toate țările lumii prin care organizațiile și popoarele progresiste sînt chemate să condamne politica represivă a dictaturii sud-coreene, să acorde întregul lor sprijin salvării patrioților întemnițați, luptei drepte a poporului coreean pentru salvarea și refacerea unității țării.

Din diferite colțuri ale lumii s-a făcut auzit protestul unor personalități ale vieții politice și sociale, unor organizații politice și obștești și organe de presă de cele mai felurite tendințe. În toate aceste luări de poziție, a fost exprimată convingerea că măsurile represive ale autorităților sud-coreene, prigoana dezlănțuită împotriva forțelor progresiste nu vor reuși să înăbușe lupta acestor forțe, a maselor largi populare din Coreea de sud pentru realizarea aspirațiilor lor legitime, printre care cea mai fierbinte rămîne unificarea democratică și pașnică a patriei.

Alături de forțele progresiste și iubitoare de pace din întreaga lume, opinia publică din țara noastră condamnă acțiunile represive, antidemocratice, ale regimului de la Seul, care întreține o stare de încordare în Coreea de sud. Poporul român sprijină eforturile depuse, cu consecvență, de guvernul R.P.D. Coreene în direcția realizării deziderатului suprem al poporului coreean — reunificarea independentă și pașnică a patriei.

L. Nichifor

Destinderea — un proces necesar, cu vocație universală

Prin dimensiunile, rezonanța și implicațiile lor, procesele politice ce se desfășoară pe arena mondială și determină cursul situației internaționale produc profunde mutații și transformări de natură revoluționară, atît în structura economico-socială pe plan național, cît și la scara unor continente și a întregii lumi, în domeniul raporturilor dintre state. În acest cadru, un element definitoriu îl reprezintă accentuarea luptei popoarelor pentru deplină emancipare, afirmarea tot mai viguroasă a voinței lor de a pune capăt anacronicei politici imperialiste de dominație și asuprire, de a se dezvolta nestingherit pe calea progresului, într-un climat de înțelegere, încredere și respect reciproc, de securitate și pace. Este cu totul semnificativă amploarea, fără precedent, a forțelor sociale care acționează în direcția abolirii inechității din relațiile internaționale, eliminării definitive din practica legăturilor interstatale a oricăror forme de amestec și presiune, pentru instaurarea unui nou tip de raporturi, în consonanță cu principiul egalității suverane între state, pentru edificarea unei noi ordini economice și politice, imperativ al însăși prezervării civilizației umane. Sînt, de asemenea, elocvente preocupările și eforturile pentru consolidarea cursului spre destindere, obiectiv necesar promovării intereselor fundamentale ale dezvoltării lumii contemporane — de conlucrare pașnică, constructivă, pe baze cu adevărat democratice, între toate țările, indiferent de orînduire socială, de mărime, nivel de dezvoltare, potențial economico-militar.

Începutul destinderii în viața internațională — inaugurat o dată cu trecerea de la politica de încordare și confruntare, generată de perioada „războiului rece", la o politică de colaborare — este o consecință a schimbărilor petrecute în raportul de forțe pe plan mondial, a cerinței ferme a popoarelor de soluționare a problemelor pe calea tratativelor, de a se trece la negocieri și îmbunătățirea relațiilor între diferite state ale lumii cu orînduiri sociale deosebite, de creșterea generală a luptei pentru pace a maselor largi populare de pretutindeni. Un rol esențial în această direcție a revenit țărilor socialiste, politica lor externă de pace și colaborare influențînd puternic întreaga evoluție a vieții internaționale. De asemenea, mișcările de eliberare națională, tinerele state independente, țările în curs de dezvoltare care au repurtat succese hotărîtoare împotriva dominației imperialiste, coloniale, fiind angajate ferm pe calea progresului economic, au adus o importantă contribuție prin pozițiile și acțiunile lor la îngustarea spațiului de acțiune a forțelor imperialiste, la limitarea sferei de influență a vechii politici promovate de acestea, aflată în totală contradicție cu realitățile contemporane.

Dat fiind ansamblul problemelor ce se cer rezolvate, atmosfera de neîncredere ce se mai face simțită, cursul spre destindere se dovedește a fi, încă, un proces fragil, aflat abia în fază incipientă. Numeroasele sale componente, interacțiunea acestora, caracterul și efectul fiecăreia dintre ele și, ale tuturor, în ansamblu, asupra raporturilor internaționale exprimă, fără îndoială, complexitatea fenomenului, dar, de asemenea — fapt deosebit de important —, subliniază necesitatea absolută a consolidării și dezvoltării sale, a transformării destinderii într-o trăsătură perenă, ireversibilă a conviețuirii și acțiunii statelor. Viața însăși demonstrează, de altfel, că în vederea soluționării problemelor vitale pentru omenire — dezarmarea, securitatea, edificarea unei noi ordini economice și politice —, climatul destinderii oferă cadrul firesc, cel mai prielnic, de cooperare rodnică între toate statele.

Destinderea a întîmpinat, chiar de la început, și continuă să întîmpine obstacole considerabile, izvorîte, pe de o parte, dintr-o viziune politică depășită, iar pe de altă parte, din manifestarea unor interese înguste, de conjunctură. Acest lucru iese pregnant în evidență îndeosebi atunci cînd cursul destinderii conturează opțiuni de perspectivă, reclamînd nu compromisuri, ci modificări de substanță în practica vieții internaționale. Se încearcă, pe acest plan, acreditarea ideii că destinderea ar reprezenta un mod de consacrare a statu quo-ului, de înghețare a actualului sistem de relații. Dinamismul vieții internaționale din ultimii ani infirmă însă această optică.

Prin sine însăși, destinderea implică mișcare, trecerea de la politica de confruntare la o politică de conlucrare, multiplicarea legăturilor de colaborare reciproc avantajoasă între state sporind cunoașterea și încrederea mutuală, gradul de interdependență al acțiunilor lor, posibilitățile de afirmare, mai plenară, pe scena politică a țărilor mici și mijlocii, a forțelor înaintate, progresiste. Ni se pare, în acest sens, semnificativ faptul că schimbarea regimurilor antidemocratice din Portugalia și Grecia a avut loc tocmai în perioada cînd, datorită eforturilor statelor europene, s-au făcut simțite primele semne ale cursului spre destindere, că, în Spania, intensificarea luptei pentru „ruptura democratică" cunoaște cote maxime în condițiile în care țările continentului nostru și-au asumat clar, prin Actul final semnat la Helsinki, angajamente menite să consolideze destinderea.

S-au făcut auzite, de asemenea, păreri că destinderea ar fi un proces cu vocație exclusiv europeană, că ea poate să funcționeze doar în Europa sau în zonele geografice limitrofe, iar pe un plan mai larg — doar pe relația Est-Vest, cu înțelesul de relaxare între grupările militare opuse.

Ideea destinderii nu se împacă, însă, cu asemenea delimitări. Mai mult, existența grupărilor opuse — fie ele militare sau economice — au constituit întotdeauna și constituie surse de tensiune, destinderea presupunînd nu „armonia" sau înțelegerea între blocuri, ci, dimpotrivă, lichidarea lor în interesul armoniei și înțelegerii între toate statele, între toate popoarele. O serie de alte opinii — tot atît de neîntemeiate — tind să limiteze destinderea doar la sfera schimburilor economice, a relațiilor culturale sau pe plan umanitar. Se uită, probabil, că destindere înseamnă **cooperare generală**, egală în drepturi, **în interesul tuturor**, soluționare pe cale pașnică a **tuturor marilor probleme** de care depind pacea și progresul omenirii contemporane.

Destinderea nu-și propune doar să înlăture sechelele războiului rece, ci să facă, totodată, imposibilă apariția unor noi obstacole în calea păcii și înțelegerii. Ea nu are și nici nu poate avea caracter preferențial, domenii sau zone geografice privilegiate. Destinderea reprezintă un proces ce are în vedere sfera integrală a relațiilor internaționale, totalitatea componentelor acesteia — latura politică, militară, economică, culturală, strînsa lor interdependență subliniind, de altfel, convingător faptul că, în lumea de astăzi, o reală reducere a încordării nu poate fi realizată decît pornind de la o viziune de ansamblu.

Destinderea nu este un scop în sine, nici nu are în vedere o perioadă limitată de timp. Ea este singura cale rațională în direcția asigurării climatului de conviețuire pașnică. De aceea, destinderea trebuie să acționeze în profunzime, să se refere la fondul problemelor. Ca expresie obiectivă, în actualele condiții internaționale, a necesității coexistenței și păcii, a cooperării, procesul destinderii trebuie să conducă la înlăturarea vechii stări de injustiție și inechitate din viața internațională, la aplicarea fermă în relațiile interstatale, la scară planetară, a principiilor deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, nerecurgerii la forță sau la amenințarea cu forța.

Cursul spre destindere nu poate fi, de asemenea, conceput ca un proces generator de foloase unilaterale. Prin efectele sale general-benefice, el servește tuturor statelor, tuturor popoarelor, reclamînd, deopotrivă, pentru menținerea și consolidarea sa, participarea echitabilă a tuturor statelor și popoarelor, servește cauzei supreme a păcii pe glob.

Rezultatele incontestabile obținute pe plan internațional în ultimii ani în direcția destinderii obligă, în același timp, la o creștere continuă a eforturilor, la lichidarea decalajului care mai există între vorbe și fapte, între numărul și calitatea chestiunilor soluționate și problemelor rămase deschise. În lume există încă numeroase conflicte și zone de încordare, se manifestă, în continuare, puternice

Se impune, mai mult ca oricînd, intensificarea eforturilor pentru întărirea unității tuturor forțelor progresiste, democratice, antiimperialiste, mobilizarea energiei tuturor popoarelor în lupta pentru promovarea unei politici noi în viața internațională, pentru consolidarea și dezvoltarea cursului spre destindere și colaborare, pentru soluționarea pe calea pașnică a tratativelor, a litigiilor dintre state, a tuturor marilor probleme de care depind pacea și progresul omenirii contemporane.

NICOLAE CEAUȘESCU

forțe care pot pune în primejdie destinderea și agrava situația internațională, periclitînd pacea și securitatea popoarelor. Situația din Orientul Mijlociu, din Africa australă, problema cipriotă, o serie de stări litigioase în diferite alte regiuni relevă, odată în plus, necesitatea unei conlucrări tot mai strînse pentru accentuarea destinderii, a unirii eforturilor în scopul impunerii păcii, înțelegerii, colaborării. Afirmația este la fel de valabilă și pentru continentul nostru, dacă avem în vedere faptul că după Conferința de la Helsinki — eveniment de dimensiuni istorice în viața Europei, a întregii lumi, unde popoarele europene au consemnat un prim mare succes pe calea destinderii, deschizînd o primă etapă spre atingerea obiectivului securității și cooperării — nu s-au întreprins prea multe măsuri concrete pentru înfăptuirea integrală a documentelor semnate.

Avînd în vedere că Europa a fost principalul cîmp de desfășurare a „războiului rece", se poate afirma că, pentru viitorul destinderii, transpunerea în viață a angajamentelor asumate la Conferința general-europeană pentru securitate și cooperare este de cea mai mare însemnătate. Iată de ce opțiunea spre destindere a popoarelor europene, pe deplin concretizată prin ținerea, anul trecut, a Conferinței de la Helsinki și adoptarea Actului final, a fost salutată cu profundă satisfacție de opinia publică, de toate popoarele, ca un început dătător de speranțe nu numai pentru destinele Europei, ci pentru ale întregii lumi. În anul viitor, statele participante la Helsinki se vor reuni din nou, de această dată la Belgrad. Ele vor trebui să arate — și popoarele de pretutindeni așteaptă acest lucru — că angajamentele asumate la Helsinki prind viață, că documentele semnate atunci nu au constituit un scop în sine, ci declanșarea unui proces larg de asanare a relațiilor pe continent, de perfecționare continuă a conlucrării între diferitele state, prin măsuri concrete, în spiritul principiilor de vocație universală convenite. O principală atenție trebuie, fără îndoială, acordată dezangajării militare a continentului, trecerii la măsuri efective și eficiente în această direcție. Destinderea politică și promovarea diferitelor forme de colaborare între țările europene nu vor putea deveni, în perspectivă, viabile, ireversibile ca tendință, dacă nu vor fi însoțite, simultan, de destinderea militară.

Nu se poate concepe securitatea, fie că este vorba de Europa, fie de întreaga lume, fără înlăturarea tensiunii și încordării pe plan militar, fără a se asigura popoarelor certitudinea că se află la adăpost de orice posibilă agresiune. Încetarea cursei ameținătoare a înarmărilor, dezarmarea generală și, în primul rînd, dezarmarea nucleară, desființarea blocurilor militare, întregul complex de măsuri vizînd înlăturarea, definitivă, din viața popoarelor a spectrului războiului, stabilite pe o bază larg democratică, cu participarea tuturor statelor interesate, constituie componente inseparabile ale destinderii, chestiuni vitale de soluționarea cărora depinde, în mod hotărîtor, soarta omenirii.

Una din problemele de mare actualitate ale lumii contemporane o reprezintă decalajul ce se accentuează continuu între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Instabilitatea potențată de o asemenea stare de lucruri, conflictele noi pe care le alimentează înscriu lichidarea subdezvoltării și asigurarea progresului economico-social mai rapid al țărilor rămase în urmă în rîndul cerințelor primordiale pentru realizarea unei destinderi reale, a unei colaborări și păci trainice. Eradicarea subdezvoltării — rămînere în urmă cauzată de relațiile de inechitate generate de politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă — impune, firește, o atitudine nouă în relațiile economice și politice internaționale, instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale.

Este aceasta, de altfel, o idee centrală evidențiată cu prilejul importantelor reuniuni internaționale organizate în ultimul timp, cum sînt, de pildă, cea de-a 3-a Conferință ministerială a „Grupului celor 77" de la Manila, a 4-a sesiune a Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare de la Nairobi și cea de-a 5-a Conferință la nivel înalt a țărilor nealiniate de la Colombo.

Între destindere și soluționarea problemelor majore ale vieții internaționale există o evidentă interdependență, o strînsă condiționare reciprocă. Destinderea favorizează rezolvarea negociată, în mod democratic, a problemelor, consolidează o bună atmosferă internațională. Raționea cursului spre destindere o constituie cerința îngustării la maximum, în beneficiul securității și păcii, a sferelor de încordare, lichidarea lor. Iată pentru ce destinderea se cere sprijinită, consolidată printr-un efort comun al tuturor statelor, al tuturor factorilor responsabili, prin acțiunea energică a popoarelor, interesate în cel mai înalt grad în realizarea progresului și propășirii lor pașnice, a unei lumi mai bune și mai drepte. Organizațiile internaționale, în primul rînd Organizația Națiunilor Unite, au capacitatea de a constitui instrumente eficiente în această direcție tocmai datorită marelui număr de state antrenate în activitatea lor, democratizării tot mai accentuate a dezbaterilor. Unele încercări de a căuta soluții în afara O.N.U., a organizațiilor internaționale reflectă, în fapt, tendința de a ignora interesul tuturor statelor, de a îngrădi accesul la rezolvarea marilor probleme.

Participînd activ la viața internațională, România promovează consecvent o politică de colaborare și pace, de dezvoltare a relațiilor sale cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, sporindu-și, permanent, contribuția la afirmarea cursului nou spre destindere. Inițiativele și acțiunile României socialiste, activitatea neobosită a președintelui său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, îndreptate spre soluționarea, în interesul tuturor popoarelor, în interesul cooperării internaționale, a problemelor celor mai importante ce confruntă contemporaneitatea sînt cunoscute și larg apreciate pe arena mondială.

Desigur, ca țară europeană, România acordă o atenție deosebită realizării pe continentul nostru a unor noi relații care să permită o largă colaborare între toate statele. Ea a acționat cu toată hotărîrea pentru încheierea cu succes a Conferinței general-europene, militează cu tărie pentru transpunerea în practică a angajamentelor înscrise în documentele semnate la Helsinki. Diversitatea raporturilor pe care le întreține cu toate statele europene, situarea fermă, la baza acestora, a tuturor principiilor asupra cărora s-a convenit în Actul final și, îndeosebi, exemplara lor respectare, preocuparea de a extinde continuu și aprofunda colaborarea cu aceste state, pe baze reciproc avantajoase, de a investiga și iniția, permanent, noi sfere propice conlucrării, constituie elocvente mărturii ale modului în care România își respectă angajamentele asumate la Helsinki.

Este, de asemenea, grăitoare înalta responsabilitate pe care o manifestă țara noastră față de destinele Europei, ale întregii lumi, prin sprijinul consecvent acordat eforturilor îndreptate spre înțelegere, cooperare, spre soluționarea, pe cale pașnică, a situațiilor conflictuale, în direcția afirmării politicii noi, de justiție și echitate. Se poate afirma, cu deplin temei, că nu au existat probleme mai importante în viața mondială la care România să nu fi participat, în mod constructiv, cu idei și propuneri concrete, expresie a unei viziuni realiste armonios articulate. Un exemplu, între multe altele, îl constituie, în acest sens, conceptul asupra noii ordini politice și economice, asupra dezarmării, asupra îmbunătățirii activității O.N.U., idei care se bucură de o amplă rezonanță pe toate meridianele.

Rezolvarea constructivă a tuturor marilor probleme ale lumii de azi cere, în mod imperios, ca fiecare țară, indiferent de mărime sau orînduire socială, să ia parte activă, în condiții de deplină egalitate, la viața internațională. România este ferm hotărîtă să facă totul pentru a contribui la consolidarea cursului spre destindere, la instaurarea unor relații internaționale noi, la edificarea unei noi ordini politice și economice, în care fiecare popor, fiecare națiune să se poată dezvolta liber, într-un climat de securitate, pace și colaborare.

Vasile Crișu

Clădirea Adunării Naționale a Reprezentanților Populari din R. P. Chineză

Unul din noile cartiere de locuințe muncitorești, la Pekin

REPORTAJ PE GLOB

R. P. CHINEZĂ

Dimensiuni ale dezvoltării

Ion Gâleteanu

Am vizitat pentru prima dată Republica Populară Chineză acum 25 de ani, cînd am avut fericitul prilej să asist la marea și sărbătorească demonstrație populară organizată la 1 octombrie 1951, în uriașa și istorica piață Tien An Men din Pekin, unde cu doi ani în urmă fusese celebrată victoria revoluției și proclamată Republica Populară Chineză. Am cunoscut atunci un popor harnic și priceput, format la izvoarele unei vechi civilizații, un popor eroic, devotat politicii înțelepte a Partidului Comunist Chinez și pe deplin încrezător în viitorul său strălucit, socialist și comunist. Erau anii de început ai construcției socialiste, erau anii care urmau unor zeci de ani de dominație colonială, imperialistă, erau primii ani de pace, care urmau unui îndelungat război revoluționar purtat împotriva imperialiștilor și a acoliților lor. Erau anii în care acest mare popor își manifesta cu entuziastă bucurie dorința sa de pace și libertate și își anunța intrarea victorioasă în rîndurile popoarelor care, făurindu-și propria lor istorie, participă activ la transformarea lumii contemporane.

În vara acestui an, am făcut o nouă călătorie în Republica Populară Chineză și trebuie să mărturisesc că — deși eram informat despre marile prefaceri petrecute în această mare țară socialistă — am rămas cu adevărat uimit de realizările uriașe obținute de marele popor chinez pe calea făuririi vieții sale noi, socialiste.

Pekinul, capitala Republicii Populare Chineze, a înregistrat în acești ani schimbări care îl situează în rîndul marilor metropole ale lumii. Au fost deschise bulevarde lungi de zeci de kilometri, pe care se desfășoară o circulație tumultuoasă, bine organizată. Alături de tradiționalele grupuri de bicicliști care oferă Pekinului un farmec specific, pe largile bulevarde circulă adevărate coloane de autobuze, troleibuze, autoturisme și camioane, toate fabricate în Republica Populară Chineză. De cîțiva ani se lucrează intens la construirea unui metrou modern, cu ramificații spre toate cartierele orașului. Încă de pe acum, cîteva linii ale metroului au început să preia o parte din aglomerația străzilor. În călătoria pe care am făcut-o de la frumoasa stație de metrou aflată lîngă gara centrală feroviară a orașului și pînă la Palatul culturii naționalităților, am admirat frumusețea arhitectonică și caracterul utilitar al numeroaselor stații de metrou, lucrate în marmură de diferite culori, spațioase, frumos ornamentate și puternic iluminate.

Privită de pe terasa confortabilului hotel „Pekin — internațional", capitala Republicii Populare Chineze oferă vizitatorilor și admiratorilor săi două imagini, fiecare din ele reprezentînd o altă perioadă istorică, formînd împreună „specificul" Pekinului contemporan. Orașul vechi, cu clădirile sale tradiționale, din care ies pregnant în evidență fostul palat imperial, Templul cerului și Pagoda albă, este tot mai vizibil dominat de construcțiile noi, din beton și sticlă, care își înalță zecile de etaje cu mult peste cele mai înalte clădiri „tradiționale". În orice direcție privești, se văd sute și sute de clădiri înalte, blocuri de locuințe, instituții și întreprinderi. În apropierea aeroportului, în zona aflată între universitatea „Tzinhua" și Palatul de vară, precum și în numeroase alte zone ale străvechiului Pekin au apărut cartiere noi de locuințe, fiecare din ele avînd zeci și chiar sute de mii de locuitori. Vechile construcții monumentale ale orașului și-au găsit o replică demnă în construcțiile noi ale orașului socialist. În uriașa piață Tien An Men stau față în față monumentala Poartă a cerului — prin care se pătrunde în parcurile Palatului de iarnă — și impunătoarele clădiri moderne ale Palatului Adunării Poporului și ale Muzeului Militar al revoluției populare chineze. Templul cerului este concurat vizibil de impunătoarea clădire a Palatului culturii naționalităților, iar Pagoda albă nu mai e atît de impunătoare cînd este comparată cu moderna sală a Palatului culturii și sportului, avînd o capacitate de 18 000 de locuri și o acustică desăvîrșită. Teatre și cinematografe, magazine uriașe, aprovizionate cu un sortiment bogat de mărfuri industriale și articole de artizanat, stadioane sportive și piețe moderne, hoteluri și restaurante destinate turiștilor străini și oaspeților veniți din cele mai îndepărtate localități ale întinsului teritoriu chinez, nenumăratele construcții noi pentru școlile de cultură generală, pentru licee și școli tehnice de specialitate, pentru universități și pentru instituțiile guvernamentale, toate acestea demonstrează ritmurile înalte de dezvoltare ale societății socialiste chineze.

Desigur, schimbările mari petrecute în viața orașului Pekin au fost posibile numai ca urmare a faptului că la Pekin, ca de altfel în întreaga Republică Populară Chineză s-a făurit și s-a dezvoltat impetuos o puternică economie socialistă. Pekinul contemporan este înconjurat de o centură de mari combinate industriale și uzine, din cele mai diverse domenii de activitate ale producției economice. Două combinate siderurgice, o platformă petrochimică — unde își desfășoară activitatea peste 12 000 de lucrători —, uzine constructoare de mașini, fabrici textile și de încălțăminte, fabrici de hîrtie și tipografii uriașe, combinate pentru industrializarea lemnului și fabrici de medicamente, nenumărate fabrici de conserve și de alte produse alimentare, centrale electrice și uzine de termoficare, fabrici de frigidere, televizoare și aparate de radio, mașini de spălat și aspiratoare, mii de ateliere în care se produc felurite articole de artizanat și bunuri de larg consum au făcut ca Pekinul să devină azi cel de al doilea mare centru industrial al Republicii Populare Chineze. În timpul călătoriei noastre, am vizitat și Uzina

constructoare de mașini grele nr. 1 din Pekin, una din cele mai mari și moderne uzine din R.P. Chineză. Specializată în producția de strunguri și mașini așchietoare, această uzină, creație a orînduirii socialiste, a atins un înalt nivel de automatizare atît în organizarea procesului de fabricație, cît și în construcția mașinilor-unelte pe care le livrează întreprinderilor din țară sau beneficiarilor de peste hotare. Întregul colectiv al uzinei, format din 9 800 de lucrători, desfășoară o entuziastă întrecere pentru continua modernizare a producției, pentru o calitate exemplară a tuturor produselor, astfel ca prestigiul întreprinderii să fie tot mai înalt. Am avut prilejul să vedem, în timpul vizitei noastre la această uzină, o adevărată „minune" a tehnicii moderne, creație integrală a colectivului de muncitori, ingineri și specialiști ai uzinei. Este vorba de o uriașă freză-portal, capabilă să prelucreze piese cu un diametru de 5 m și o greutate de 20 tone, complet automatizată, dotată cu o instalație tranzistorizată capabilă să execute pe bază de program operațiuni de prelucrare complexă pentru care e nevoie de 32 scule și dispozitive diverse. Este doar unul din multele exemple care se pot da de la această uzină, unde întreaga producție este realizată sub semnul competitivității calitative și tehnologice cu tot ce a realizat mai bun tehnica mondială contemporană. La această uzină, ca de altfel și la Uzina constructoare de mașini-unelte nr. 4 din Pekin, precum și la Uzina constructoare de utilaje complexe nr. 1 din Șanhai ne-au fost prezentate mai multe mașini-unelte și echipamente industriale care urmau să fie furnizate diferitelor uzine din Republica Socialistă România, în cadrul acordului de cooperare economică existent între cele două state socialiste prietene. Cadrele de conducere și muncitorii de la aceste uzine ne-au primit cu sentimente de prietenie, ne-au arătat cu sinceritate experiența proprie și s-au interesat îndeaproape de succesele obținute de poporul român pe calea edificării societății socialiste multilateral dezvoltate. Sentimente de caldă prietenie, admirație sinceră față de realizările poporului român și respect față de politica partidului și statului nostru am întîlnit peste tot în timpul călătoriei noastre prin Republica Populară Chineză.

Demn de relevat este faptul că în timpul călătoriei noastre am întîlnit la prietenii noștri chinezi o neobosită sete de cunoaștere, o permanentă dorință de perfecționare, de promovare a tot ceea ce este nou, bun și înaintat. Întrecerea socialistă, care se desfășoară în unitățile industriale din întreaga țară, are la bază lozinca „Să învățăm de la Tacin !" „Tacin" este numele primei și, în prezent, al celei mai puternice zone petrolifere a Republicii Populare Chineze. „Să învățăm de la Tacin" reprezintă experiența acumulată de muncitorii, inginerii și specialiștii din industria petrolieră, născută și formată în anii construcției socialiste. Înainte de victoria revoluționară a poporului chinez, pe întinsul teritoriu al acestei țări nu exista nici o sondă petrolieră, nu se extrăgea nici un gram de țiței, deși unii oameni de știință patrioți demonstrau că în subsolul teritoriului chinez trebuie să existe zăcăminte petrolifere. Îndată după proclamarea republicii, au început vaste lucrări de prospectare, încununate în anii '50 de descoperirea și organizarea industrială a zonei industriale petrolifere de la Tacin. În prezent, există în R. P. Chineză numeroase alte zone petrolifere, iar extracția de țiței a atins un asemenea nivel, încît satisface întregul necesar de produse petroliere al R.P. Chineze. Rafinării moderne și combinate petrochimice au luat ființă la Pekin, Șanhai, Tientzin, Canton, Cianciun, Uhan și în numeroase alte centre industriale ale Chinei populare. O numeroasă și modernă flotă de nave petroliere, purtînd numele de „Tacin", străbate astăzi apele fluviale și maritime ale R.P. Chineze pentru a transporta „aurul negru" în cele mai îndepărtate localități. Am stat de vorbă cu un grup de muncitori specialiști de la Tacin și, după ce ne-au relevat cu entuziasm și, în același timp, cu modestie experiența lor în munca profesională și activitatea revoluționară, ne-au rugat să transmitem lucrătorilor din industria petrolieră din România salutări tovărășești și sincere mulțumiri pentru ajutorul rodnic și competent dat de muncitorii și specialiștii români în timpul lucrărilor de prospectare și de organizare a producției în zona petroliferă de la Tacin. Ei ne-au vorbit cu admirație despre calitățile deosebite ale sondelor și utilajelor petroliere fabricate la Ploiești și Tîrgoviște care sînt utilizate în prezent în exploatările petroliere din Republica Populară Chineză.

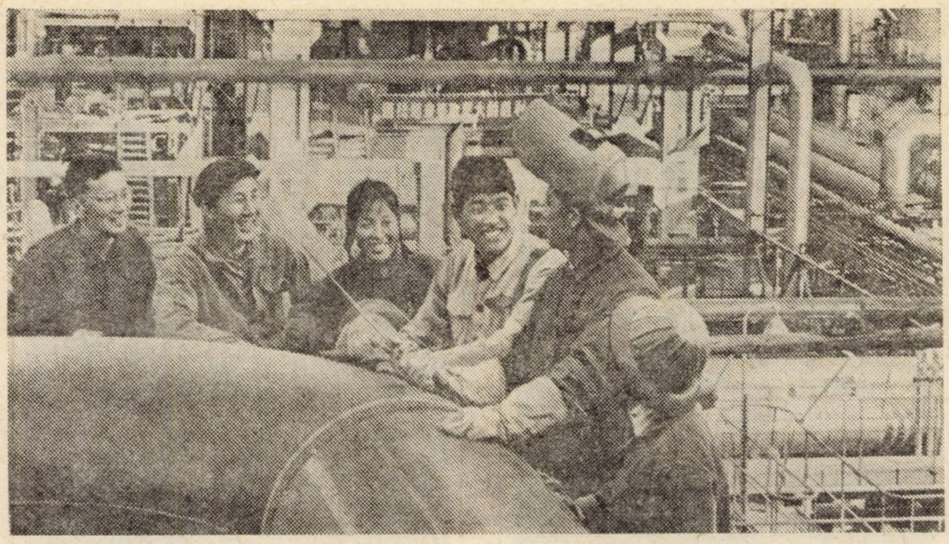

Aprofundarea cunoștințelor practice ale viitorilor ingineri are loc în cadrul unităților industriale. În imagine, studenți și muncitori la Combinatul petrochimic din Pekin

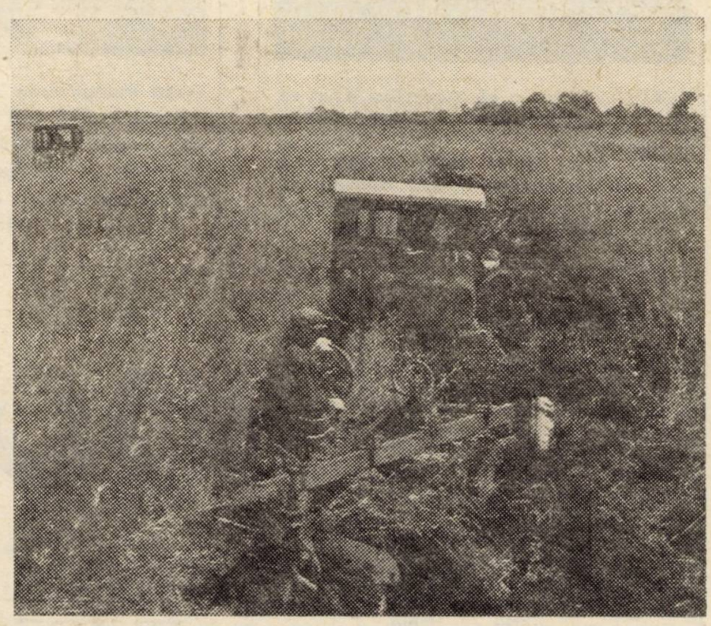

Agricultura R.P. Chineze este în plină dezvoltare

Sinteză a importantelor succese obținute de poporul frate chinez pe calea dezvoltării industriei sale, Expoziția permanentă a realizărilor economiei naționale, organizată la Șanhai, prezintă vizitatorilor varietatea nelimitată a produselor industriale fabricate în R.P. Chineză. Uriașe motoare pentru navele maritime și gingașe instrumente pentru operații chirurgicale ; locomotive electrice și aparatură electronică pentru dirijarea zborurilor cosmice ; mașini poligrafice și hîrtie într-o gamă sortimentală cu adevărat impresionantă ; instalații complexe pentru uzinele chimice și insulină obținută pe cale industrială ; mașini-unelte de mare capacitate și aparatură tranzistorizată pentru radio-telecomunicații ; autobuze, camioane, tractoare, autoturisme și mașini agricole specializate ; vase emailate sau de porțelan și aparatură electrică, menită să ușureze munca gospodinelor ; țesături din mătase într-o variată și inspirată gamă cromatică ; confecții, tricotaje, marochinărie și o diversitate de jucării pentru copii, toate aceste grupe de produse și multe, multe altele, prezentate în Expoziția permanentă din Șanhai, sînt o dovadă a multilateralei dezvoltări a producției industriale din R.P. Chineză.

Prețuirea de care se bucură produsele industriei chineze pe piața mondială este ilustrată și de faptul că, anul acesta, la Tîrgul de mărfuri pentru export din Canton, au fost încheiate contracte pentru livrări de mașini, aparate și produse industriale chinezești în 144 de țări ale lumii. Prietenii noștri chinezi ne-au vorbit cu satisfacție despre faptul că în prezent R.P. Chineză are relații economice-comerciale cu toate statele lumii, că un număr tot mai mare de oameni de afaceri și turiști străini vin să cunoască realizările economice, frumusețile naturale și monumentele istorice ale Republicii Populare Chineze. Ne-am convins de acest lucru din propria noastră experiență. În marele hotel „Pekin-internațional" — ca, de altfel, la toate celelalte hoteluri din Pekin, destul de numeroase — există un permanent du-te-vino de oameni de afaceri și turiști veniți din toate colțurile lumii.

...În urmă cu 27 de ani, în piața Tien An Men, se proclama festiv Republica Populară Chineză. Astăzi, bilanțul marilor realizări este prilej de bucurie pentru poporul chinez și pentru toți prietenii lui de pe glob.

Ministrul francez al afacerilor externe, Louis de Guiringaud (dreapta), primește Legiunea de Onoare pentru merite în cursul celui de-al doilea război mondial. Înalta distincție este remisă, la Palatul Elysée, de președintele Franței, Valéry Giscard d'Estaing

După îndeplinirea cu succes a experimentului „Soiuz-22", cosmonauții sovietici Vladimir Aksenov (stînga) și Valeri Bîkovski își înscriu numele pe nava spațială la bordul căreia au revenit pe Pămînt

În cursul unei recente călătorii în Australia, liderul partidului conservator din Marea Britanie a vizitat o mină, în districtul Broken Hill. Fotoreporterii au surprins-o pe Margaret Thatcher într-o ipostază inedită : mînuind perforatorul pneumatic

Declarație

Politica de nealiniere a Maltei va continua, a declarat primul ministru maltez, Dom Mintoff, cu prilejul depunerii jurămîntului pentru un nou mandat de cinci ani în acest post. Politica guvernului este o politică de pace în Mediterana. Nici o bază militară nu va mai fi permisă pe teritoriul ei, după închiderea bazei britanice în 1979, a spus primul ministru. Dom Mintoff a mai arătat că „Libia, Algeria, Tunisia, Italia și Franța s-au angajat să garanteze securitatea și neutralitatea noastră după plecarea britanicilor în 1979. Țări arabe și europene ne vor ajuta, de asemenea, din punct de vedere economic, astfel încît să le putem garanta că Malta va rămîne neutră și nealiniată. Dorim ca în regiunea Mediteranei să domnească pacea, iar Malta să poată deveni o punte între Europa și Africa de nord".

Plîngere

Statul Major al Forțelor armate portugheze a depus o plîngere împotriva publicării unei cărți privind masacrele comise în timpul războiului colonial din Mozambic, în 1972. Statul Major apreciază – după cum afirmă editura Ulmeiro – că publicarea de „documente secrete" privind masacrele sus-menționate „vizează subminarea coeziunii și moralului forțelor armate". Documentele, în mare majoritate inedite și secrete, îl pun în cauză în special pe generalul Kaulza de Arriaga, care în acea perioadă era comandant șef al trupelor portugheze în Mozambic și care în prezent încearcă să lanseze în Portugalia, o mișcare de dreapta – Mișcarea Independentă pentru Reconstrucția Națională. Documentele îl pun, de asemenea, în cauză pe generalul de aviație Silva Cardoso.

1000+1

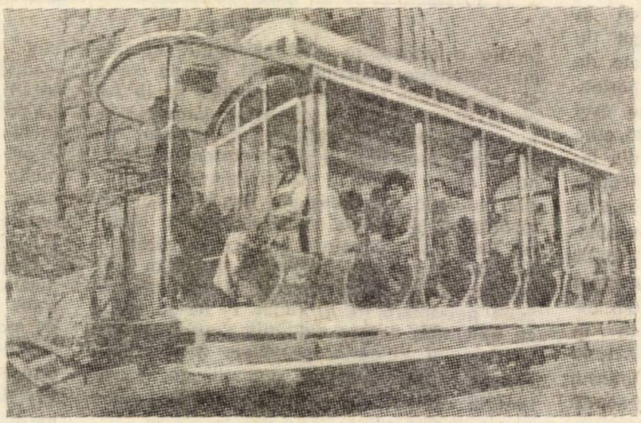

O apariție insolită în capitala automobilului, Detroit : tramvaiul. Un simplu amuzament sau „șocul" viitorului ?

Detectare

Trupele montane ale armatei elveține vor fi dotate cu un „radio-Bernard". După cum informează Ministerul apărării, este vorba despre un aparat de circa 300 grame destinat detectării rapide a celor surprinși și acoperiți de avalanșe. El a fost denumit „Barryvox", după legendarul ciine Saint Bernard, „Barry". În viitor, minusculul aparat de emisie-recepție va fi purtat de fiecare soldat și pus în funcțiune pe „emisie" atunci cînd sînt străbătute zone în care se produc, frecvent, avalanșe. În cazul unui asemenea accident, celor aflați în afara zonei respective nu le rămîne decît să apese pe butonul „recepție" al propriului aparat, locul persoanelor acoperite de avalanșe putînd fi precis determinat, chiar de la o distanță de 60 metri.

Partid

Înființarea partidului politic unic de masă în Republica Mali – Uniunea Democratică a Poporului Malian (U.D.P.M.) – a fost anunțată de colonelul Moussa Traore, președintele republicii, în cuvîntarea rostită la radio cu prilejul celei de-a 16-a aniversări a independenței țării. U.D.P.M. este chemată să mobilizeze toate forțele active din republică, pentru consolidarea unității națiunii și pentru edificarea economiei naționale independente. În domeniul internațional, partidul intenționează să ducă o politică de colaborare, bazată pe principiile coexistenței pașnice, respectării angajamentelor internaționale, nealinierii, soluționării divergențelor prin mijloace pașnice. Organul suprem al U.D.P.M. îl va constitui congresul, iar în perioada dintre congrese – Consiliul Național. Principiul călăuzitor al construcției organizatorice a U.D.P.M. va fi centralismul democratic. Organul de presă al partidului va fi „La Voix du Peuple".

Proiect

Cu prilejul reuniunii franco-sovietice pe probleme spațiale, ce a avut loc la Leningrad, specialiștii din cele două țări au discutat posibilitatea transportării, în cursul anului 1983, în atmosfera venusiană, cu ajutorul unei stații interplanetare sovietice, a unui balon de construcție franceză, avînd la bord o aparatură științifică. Cercetările ar urma să includă : o analiză chimică și izotopică a atmosferei venusiene, extrem de dense ; studierea dinamicii sale ; investigarea suprafeței planetei cu ajutorul radarului sau a altor aparate radio-electrice. După cum a declarat la Paris, la o

conferință de presă, Hubert Curien, președintele Centrului național de studii spațiale (C.N.E.S.), șeful delegației franceze, decizia formală privind realizarea acestui experiment urmează să fie luată, atît de partea sovietică, cît și de cea franceză, în anul viitor.

Hotărîre

Președintele Gerald Ford a anunțat că a hotărît să tripleze în mod provizoriu taxele vamale asupra importurilor de zahăr în Statele Unite. Precizînd că este vorba de o măsură „intermediară", Gerald Ford a arătat că din luna iulie a.c. prețul zahărului brut nu a încetat să scadă, fiind sub costul de producție actual al majorității producătorilor americani de zahăr din sfeclă și trestie.

Președintele a declarat că a luat această hotărîre, care urmărește să apere pe producătorii naționali, pe baza recomandării Comitetului de urgență pentru politica zahărului, reunit în urma căderii cursurilor în luna august. Țările latino-americane exportatoare de zahăr au condamnat măsura unilaterală adoptată de S.U.A. și se pronunță pentru adoptarea unei poziții unite și ferme la negocierile de la Londra, de la 15 noiembrie, între producătorii și consumatorii de zahăr.

Cetacee

În apele Mediteranei, lîngă Capri, au fost capturate cinci balene, de aproximativ 15 metri lungime fiecare, avînd o greutate totală de 30 tone. Este pentru prima dată în ultimii 20 de ani, remarcă agenția A.N.S.A., cînd se semnalează — din nou — apariția unor cetacee de o asemenea mărime în Marea Mediterană.

Cercetări

Pe insula indoneziană Tarakan (Borneo de est) au început cercetări intense în vederea găsirii a 14 soldați japonezi „uitați" din timpul celui de-al doilea război mondial. După cum a declarat secretarul ambasadei nipone la Djakarta, Katsuo Yamashita, soldații au fost observați de locuitorii insulei în apropierea unei „grote". Trupele de ocupație japoneze au săpat în perioada războiului un tunel-gigant pentru camuflarea camioanelor. Cercetările sînt concentrate în zona tunelului, deoarece se presupune că el ar fi „groța" ce a servit, 31 de ani, drept adăpost soldaților „pierduți din vedere" la retragere.

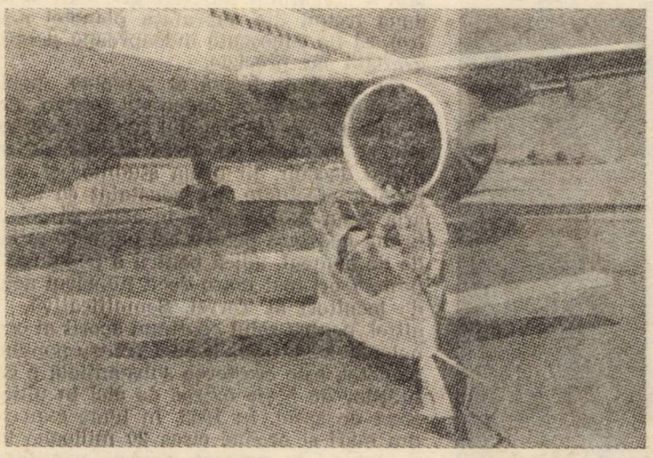

Două „extreme" ale expoziției aviatice de la Farnborough (Anglia): „Microjet 90", reactor francez cu un singur loc, alături de „Airbus A 300", turbopropulsor franco—vest-german, putînd transporta 280 de pasageri sau cîteva duzini de... „Microjet 90"

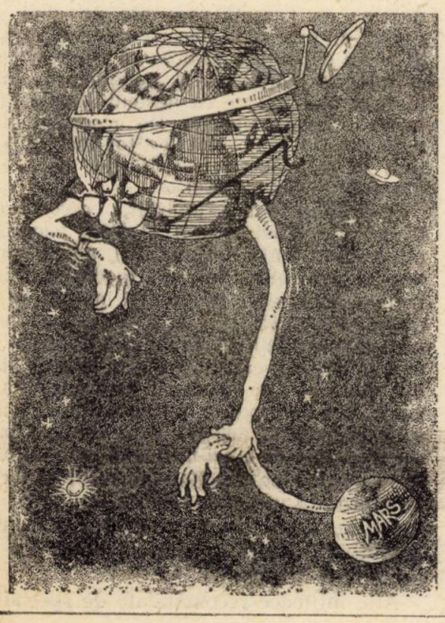

După „NEWSWEEK"

Alva Myrdal, fost ministru suedez și autoritate recunoscută în domeniul negocierilor privind dezarmarea, semnează o nouă lucrare: „Jocul dezarmării"

Scrisori

În cadrul unei conferințe de presă la Havana, Beatrice Allende, fiica fostului președinte chilian, a prezentat ziariștilor două scrisori primite de la Orlando Letelier, care și-a pierdut recent viața la Washington în urma unui atentat. În prima, fostul ministru de externe chilian în guvernul Unității Populare acuză poliția americană că a știut de pregătirea asasinării fostului vicepreședinte Bernard Leighton, iar în a doua a anunțat că, în ciuda știrilor potrivit cărora junta militară pregătește atentate împotriva sa, precum și a lui Radomir Tomici și Gabriel Valdes, nu va părăsi S.U.A., deoarece dorește să continue activitatea împotriva regimului din Chile.

Import

Singapore adaugă mărfurilor sale de import un nou articol: nisipul. Acesta va fi folosit în scopul sporirii suprafeței statului pe seama apelor marine limitrofe. Recent, Singapore a semnat un contract pentru cumpărarea nisipului din Indonezia, în valoare de circa 70 milioane dolari, și urmează să încheie un acord similar cu Malayezia.

Idee

Percy Shaw, inventatorul „ochiului de pisică" nelipsit la automobile, motociclete, biciclete, la diverse alte vehicule, a încetat din viață, în vîrstă de 86 de ani, în Halifax (Marea Britanie). Ideea acestui tip de semnalizator optic, ce l-a făcut multimilionar, i-a venit — potrivit propriei mărturisiri — în 1933, în cursul unei dificile călătorii pe timp de ceață.

Cartel

Fondul mondial pentru protecția naturii a anunțat că intenționează crearea unui cartel al țărilor producătoare de fildeș. Într-un comunicat dat publicității la Morges (Elveția), se precizează că un asemenea cartel „va putea prezerva această resursă, asigurînd totodată un venit stabil, ce va încuraja țările producătoare să protejeze elefanții".

Johnny Weissmüller, Tarzan ieșit la pensie, demonstrează primarului New Yorkului, Abe Beame, că n-a uitat faimosul său răcnet de junglă

DOCUMENTAR

Uriaşele resurse ale oceanului planetar

De la previziunile lui Jules Verne au trecut mai bine de o sută de ani. Nimeni nu se mai îndoieşte, astăzi, că „cel de-al şaselea continent" sau „continentul albastru" ascunde bogăţii fabuloase.

Studii dintre cele mai recente vin să confirme că mările şi oceanele sînt o sursă inepuizabilă de energie, hidrocarburi, materii prime minerale şi hrană. Dispuse în mediul acvatic, la depărtări mai mari sau mai mici de ţărm, pe fundul oceanelor sau în subsolul lor, aceste resurse îşi vădesc, de pe acum, importanţa considerabilă pentru progresul economic şi social al umanităţii.

Dar, fără îndoială, importanţa lor va fi şi mai mare în viitor. În condiţiile în care s-a dovedit că o parte din resursele continentale nu sînt inepuizabile, iar populaţia globului ar urma să ajungă la 7 miliarde locuitori în anul 2000 (cu trei miliarde mai mult ca în prezent !), este firesc să ne întrebăm **care va fi aportul oceanului planetar la satisfacerea necesităţilor în continuă creştere ale omenirii.**

Acestei probleme au încercat să-i răspundă, în ultimele două decenii, numeroşi savanţi, viitorologi, oceanologi, specialişti ai diferitelor organisme ale O.N.U., cercetători şi publicişti. După opinia a doi autori francezi (D. Coulmy şi J. P. Page : „Resursele oceanului. Mit sau realitate ?", ed. Presse de la Cité, 1974), rolul mărilor şi oceanelor în satisfacerea necesităţilor omului va creşte considerabil în viitorul nu prea îndepărtat. Cererea mereu sporită de alimente, materii prime şi energie, ca un corolar al exploziei demografice şi al dezvoltării industriei, va impune ca resursele oferite de „continentul albastru" să fie judicios explorate şi puse în valoare.

Autorii amintiţi se întîlnesc, în concluziile lor, cu numeroase alte aprecieri din articole, studii şi cercetări consacrate acestei probleme. Pentru revista „Paris Match", de exemplu, mările şi oceanele lumii adăpostesc în străfundurile lor, la adîncimi de mii şi mii de metri, „adevărate peşteri ale lui Ali Baba, pline de comori ce depăşesc orice putere de închipuire". Oceanul planetar este pe cale de a deveni „un El Dorado modern", spre care sînt aţintite multe din speranţele de viitor ale omenirii. „În următorii 50 de ani — scrie savantul american F.N. Spiess — omul se va mişca pe mare şi în mare, folosind-o şi exploatînd-o exact ca pe o parte integrantă a planetei, pentru extragerea minereurilor, pentru procurarea alimentelor, ca rampă de deşeuri, pentru operaţiuni de transport şi — pe măsură ce populaţia globului va creşte — ca spaţiu de locuit".

Geografia „noului El Dorado"

Cînd, în 1873, corveta britanică „Challenger" descoperea, prin dragarea fundului Oceanului Pacific, nişte bulgări curioşi, de forma unor perle mai mari, cu sîmbure rigid la mijloc, echipajul său nu avea cum să ştie că aceştia vor căpăta, ulterior, denumirea de „noduli polimetalici" şi vor fi consideraţi printre marile promisiuni ale oceanului. De aspect mai mult sau mai puţin sferic, cu un diametru mediu de cîţiva centimetri, dar putînd să atingă şi dimensiuni de pînă la doi metri, nodulii polimetalici se găsesc, asemenea unor „covoare minerale", pe fundul oceanelor, la adîncimi care variază între 1 000 şi 5 000 de metri. Originea lor, încă necunoscută pe deplin, s-ar datora activităţii vulcanice submarine. Formaţi în jurul unui nucleu de piatră ponce, mărgean sau dinţi de rechin, nodulii metalici sînt extrem de bogaţi în oxizi de mangan, fier, nichel, cupru şi cobalt. Rezervele cele mai mari au fost descoperite în Pacificul de nord, centrul Oceanului Indian şi în anumite zone ale Pacificului de sud, unde se acumulează mici cantităţi de nămol şi argilă. Pe măsura apropierii de uscat, nodulii sînt din ce în ce mai rari şi nu există, practic, în platformele continentale. Sondajele efectuate de specialişti au arătat că ponderea diferitelor metale în zăcăminte variază în funcţie de zonele prospectate. Astfel, oxizii de cupru şi de nichel sînt mult mai abundenţi în zona ecuatorială din nord-estul Pacificului şi în mijlocul Oceanului Indian decît pe fundul Atlanticului. O particularitate importantă a nodulilor constă în faptul că numărul lor creşte mai rapid decît ar putea să fie consumaţi.

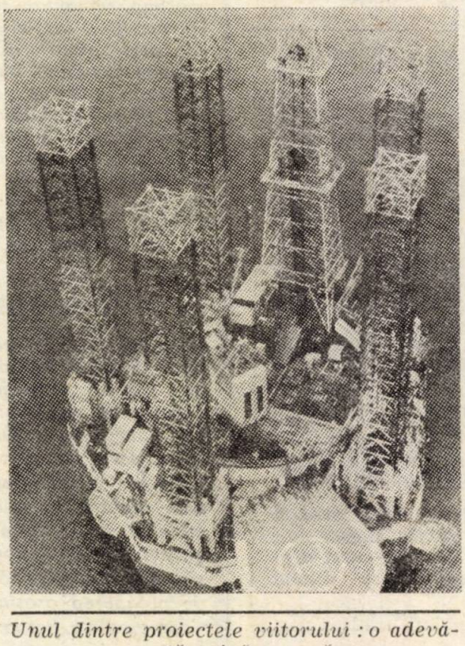

Unul dintre proiectele viitorului : o adevărată uzină pe apă

Datele culese pînă acum arată că numai în zonele bogate ale Oceanului Pacific s-ar afla o cantitate imensă de asemenea zăcăminte — 15 000 miliarde tone ! Or, după aprecierea oceanologilor, cu o asemenea cantitate s-ar putea satisface pe timp, nu de secole, ci de milenii, necesităţile de materii prime ale omenirii. Un zăcămînt similar foarte important, descoperit în urmă cu trei luni în Oceanul Indian, de către o expediţie australiană, are o suprafaţă echivalentă cu aceea a Franţei şi prezintă avantajul de a ocupa funduri marine aproape plane, ceea ce-l face uşor exploatabil. Potrivit experienţelor efectuate în condiţii de laborator, numai prin valorificarea anuală a unui milion de tone de astfel de noduli s-ar putea obţine, între altele, 300 000 tone de mangan, 30 000 tone de nichel şi 3 000 tone de cobalt.

Paralel cu perfecţionarea continuă a procedeelor de detectare a acestor imense bogăţii ale oceanelor, o serie de companii americane şi japoneze au început, în ultimii doi ani, primele tatonări şi încercări de exploatare. Grupul japonez Sumitomo a creat, în acest scop, societatea specializată „Deep Ocean Mining Co", asociată cu firme vest-germane şi canadiene, iar o investiţie de 15 miliarde yeni a fost făcută pentru începerea lucrărilor de extracţie şi pentru amplasarea instalaţiilor de tratare.

Dacă amplorarea zăcămintelor de noduli descoperiţi pe fundul „continentului albastru" constituie, într-un fel, ultima revelaţie a „noului El Dorado", o serie de alte resurse — cum ar fi hrana, petrolul, diferite metale — sînt de mai multă vreme exploatate din mări şi oceane. De altfel, trebuie menţionat că prima relaţie între om şi ocean s-a stabilit prin navigaţie şi pescuit. Apoi, căutarea de noi resurse şi descoperirea zăcămintelor de petrol „off shore" în apele mai puţin adînci din apropierea continentelor au făcut ca o suprafaţă infimă, de 5 la sută din întinderea totală a „regatului lui Neptun" (care ocupă două treimi din suprafaţa planetei noastre), să fie cunoscută îndeaproape şi cartografiată cu precizie.

Ca sursă de hrană şi proteine pentru populaţia globului, îndeosebi pentru zonele în care bîntuie flagelul subnutriţiei, mările şi oceanele au atras atenţia de mai multe decenii. În urma studiilor şi prognozelor efectuate, s-a constatat că aici se află resurse biologice în stare să asigure hrana necesară pentru cel puţin 30 miliarde de oameni, adică pentru o populaţie de peste 7 ori mai mare decît numărul actual de locuitori ai Terrei. Semnificativă, de altfel, pentru rolul continuu sporit al oceanelor în asigurarea hranei pentru populaţia planetei, este creşterea substanţială a cantităţilor de peşte extras de aici în ultimul sfert de secol. În 1948, în lume s-au scos din mări şi oceane circa 20 milioane tone de peşte ; în prezent, această cantitate a crescut la peste 65 milioane tone. Specialiştii F.A.O. afirmă că practicarea raţională a pescuitului, cu mijloace moderne, poate duce la extragerea anuală a 110 milioane tone, fără să se pună problema periclitării resurselor marine.

Pornind de la constatarea că totalul produselor de pescuit recoltate pe glob s-a dublat, în medie, la fiecare zece ani, experţii şi-au exprimat părerea că ramura pescuitului a beneficiat şi beneficiază mai mult şi mai repede ca agricultura de mijloace tehnice moderne. De aceea, ei atribuie acestui sector un loc tot mai important în satisfacerea necesităţilor de hrană ale locuitorilor Terrei.

În studiul deja amintit, cercetătorii francezi D. Coulmy şi J. P. Page acordă o mare importanţă acvaculturii, adică producţiei controlate într-un mediu restrîns, pentru sporirea producţiei mondiale de proteine extrase din apă. Printr-un asemenea procedeu, în Japonia se obţin, de mai mulţi ani, cantităţi însemnate de stridii, midii şi alte produse. În această ţară, cantitatea de produse obţinute din acvacultură reprezintă 800 000 tone dintr-o producţie totală de cinci milioane tone de produse marine pe an. Randamentul raportat la suprafaţa utilizată este cu mult mai ridicat, în această nouă ramură a industriei pescuitului, decît rezultatele obţinute în zootehnie, pe uscat.

Alte mijloace recomandate de specialişti

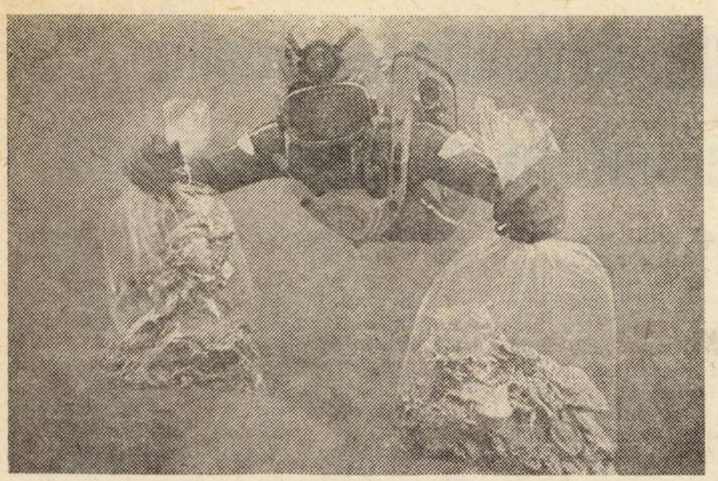

În vederea cunoașterii cît mai aprofundate, omul continuă să cerceteze fauna și resursele oceanului

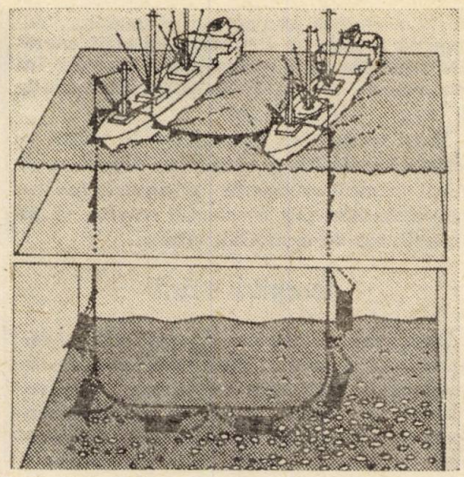

Procedeu pentru prelevarea eșantioanelor de noduli polimetalici de pe fundul oceanelor

pentru menținerea și creșterea producției în acest domeniu ar fi extinderea pescuitului în zone îndepărtate, în special în zonele tropicale (Pacificul de sud, Oceanul Indian, oceanul austral), și cultivarea unor animale noi, cum ar fi crevetii „krill", susceptibile a fi consumate în viitor.

Produsele mărilor și oceanelor contribuie la alimentația omului și pe cale indirectă, sub formă de făină de pește, folosită pentru hrănirea diferitelor animale domestice. Ponderea acesteia în cadrul industriei pescuitului a crescut de la 16 la sută, în 1958, la peste 40 la sută în 1970. În același timp, se desfășoară cercetări permanente pentru obținerea unor concentrate de proteină de origine marină, care vor oferi o serie de avantaje economice și sociale în lupta pentru învingerea foametei în lume.

Pe suprafața apelor din largul coastelor unor continente se ridică, în prezent, circa 600 de platforme pentru forarea și exploatarea puțurilor de petrol. Producția de țiței realizată din zăcămintele aflate în mări și oceane a ajuns, în 1975, la 20 la sută din totalul producției mondiale. Și în acest domeniu, însă, rezervele existente în adîncurile „continentului albastru" oferă o puternică garanție pentru viitor. S-a constatat, de pildă, că în mediul marin, la depărtări mai mici sau mai mari de uscat, se află hidrocarburi imediat exploatabile evaluate la 160 milioane barili de petrol și 14 milioane metri cubi de gaze naturale, repartizate pe zone care însumează 55 milioane kmp.

Experții apreciază, pe bună dreptate, că rolul petrolului în economie va spori considerabil în următorii 20—25 de ani. După opinia lor, necesarul mondial de energie, în anul 2 000, va fi de circa 20 Gigatone Echivalent Petrol (G.E.P. reprezintă unitatea de măsură a energiei produse de un miliard tone de petrol), iar producției „off shore" îi va reveni sarcina de a contribui cu 3,5 G.E.P. la consumul planetar. Or, pentru a putea acoperi această însemnată cantitate de resurse estimate, producția din mări și oceane se va extinde, cu siguranță, la noi și noi zăcăminte, inclusiv la cele aflate la adîncimi mai mari. Pînă în 1972, aproximativ 80 la sută din această producție s-a realizat la adîncimi care n-au depășit 30 de metri. Se apreciază, însă, că distribuirea după adîncime a sondelor din mări și oceane va cunoaște o puternică metamorfoză pînă în 1985. Astfel, circa 22 la sută din sondele respective vor continua să fie amplasate la adîncimi cuprinse între zero și 33 m ; 29 la sută — între 33 și 50 m ; 25 la sută — între 55 și 65 m ; 7 la sută — între 66 și 100 ; 7 la sută — între 100 și 300 m ; 2 la sută — la peste 300 m.

Practic inepuizabile, solul și subsolul oceanelor cuprind, de asemenea, zăcămintele minerale aflate în apele mai puțin adînci din apropierea litoralului unor continente (aur, platină, metale intermediare, diamante, cărbune, cositor, minereuri de fier), fosfații aflați la adîncimi variind între 1 000—5 000 m, depozitele mobile de la mari adîncimi, bogate în aluminiu, cupru, nichel, cobalt și altele, importante resurse de energie hidrodinamică și termică. În prezent, producția minerală oceanică din zonele limitrofe platformelor continentale reprezintă 5 la sută din producția mondială, constînd, în principal, din sare de mare, magneziu (60 la sută din producția planetară), brom (70 la sută din producția totală), cositor, diamante, sulf etc.

Energia mărilor și oceanelor constituie încă unul din numeroasele aspecte sub care se relevă omului imensul „continent albastru". Calcule efectuate în anii din urmă arată că, prin punerea în valoare a potențialului de energie hidraulică existent în diferite zone ale lumii, s-ar obține valori echivalente cu cele furnizate de 86 miliarde tone metrice de cărbune, în Africa, cu 57 miliarde, în Asia, și cu 64 miliarde, în America de Sud. Cît privește energia mareelor, a cărei utilizare a fost încercată de mai multe secole, aceasta a început să fie exploatată în unele țări ; ea este capabilă să înlocuiască, anual, 70 milioane tone echivalent cărbune. Proiecte mai recente evocă posibilitatea folosirii forței curenților submarini, între care a cunoscutului Gulfstream, pentru producerea energiei. Și, desigur, acestea nu sînt ultimele idei îndrăznețe în acest domeniu, ca și în valorificarea cît mai amplă a întregului ocean planetar.

Tehnicile viitorului

În zilele noastre, cînd problema exploatării mărilor și oceanelor a căpătat dimensiuni considerabile, experții caută să stabilească, nu doar sumele necesare acestei operațiuni, ci și mijloacele prin care ea ar putea să fie realizată. Previziunile elaborate în acest sens de un grup de specialiști ai O.N.U. menționează că, într-o primă etapă, costul cercetării și al exploatării anumitor zone, despre care se presupune că ar conține importante resurse de minereuri de fier, s-ar situa între 75 și 150 milioane dolari ; în această sumă ar fi incluse și cheltuielile necesare construirii de instalații de prelucrare la suprafață. Pe o perioadă de patru ani, fondurile necesare s-ar ridica la 600 milioane dolari. Cît privește exploatarea propriu-zisă, aceasta ar putea să înceapă abia după șapte ani și ar presupune cheltuieli de circa 120 pînă la 165 milioane dolari.

Anticipînd problema costului ridicat, ca și dificultățile inerente explorării în continuare și exploatării resurselor din mări și oceane, specialiștii au proiectat și pus la punct, încă de pe acum, o serie de tehnici de detectare și mijloace dintre cele mai interesante pentru aducerea la suprafață a bogățiilor oceanului. Pentru detectarea nodulilor polimetalici, bunăoară, a fost pusă la punct o metodă pe care revista „Paris Match" o apreciază ca „foarte minuțioasă". Pe baza unor studii efectuate cu ajutorul aparatelor de la bordul sateliților, suprafața oceanului este împărțită mai întîi în careuri cu latura de 40 de mile marine (1 milă marină = 1 890 m), care sînt prospectate, apoi, fie cu ajutorul tehnicii fotografice, fie prin prelevări directe. Tehnica fotografică a fost pusă la punct de vestitul oceanograf francez Yves Cousteau, prin montarea unui aparat special de luat vederi pe un fel de sanie metalică, numită „troică", remorcată de o ambarcațiune. Pentru prelevarea de eșantioane există un procedeu special, pus la punct de japonezul Massuda ; acesta constă în montarea, pe odgoane fixate la prora și la pupa vasului, a unor cupe ce descriu o mișcare de rotație asemănătoare unui scrînciob, explorînd astfel fundul mării. Procedeul a putut fi perfecționat prin folosirea concomitentă a două nave, ceea ce permite o mișcare de rotație mai amplă.

Aceluiași scop îi servește și sistemul elaborat de o companie americană, prin care nodulii sînt „aspirați", asemenea particulelor de praf, cu ajutorul unui tub cu diametrul de 40 cm, remorcat la o navă. Un al treilea procedeu pentru prelevarea eșantioanelor de noduli se bazează pe tehnica „aspirării" cu aer comprimat.

Procedee de și mai mare anvergură au fost elaborate în domeniul industriei petroliere, unde specialiștii au pus la punct proiectul unor complicate instalații de extragere a țițeiului submarin. Exploatarea petrolului din asemenea zone implică, mai întîi, construirea unor instalații portuare la apă adîncă, capabile să servească noua generație de vase petroliere enorme ce și-au făcut apariția pe căile maritime ale lumii. Instalațiile portuare vor consta din geamanduri gigantice ancorate de fundul oceanului, care, în zonă, se află la adîncimi de 30 de metri. Odată legate aceste geamanduri, vasele petroliere își vor descărca rezervoarele cu ajutorul unor furtunuri plutitoare, conectate la o conductă submarină prin care țițeiul va ajunge la țărm. La rîndul ei, această conductă va fi legată la rețeaua de conducte existentă la sol, iar stațiile terminus vor fi instalații de rafinare. Metoda prezintă și importante avantaje de altă natură : reducerea riscurilor unor coliziuni sau scurgerii de petrol în vecinătatea imediată a țărmului, descongestionarea spațiilor portuare și facilitarea traficului maritim obișnuit.

În egală măsură, tehnica și tehnologiile viitorului și-au făcut apariția în industria pescuitului (unde ultimul model de pescador, construit pe șantierele franceze, are o lungime de 280 m și este capabil să prin-

dă, la o singură aruncare a năvoadelor, 150 tone de pește), în domeniul folosirii energiei mareelor și a curenților submarini, în proiectarea de vaste instalații industriale și orașe-gigant pe apă.

Totul concurînd, bineînțeles, la ideea că resursele mărilor și oceanelor, deși doar în mică măsură cunoscute în prezent, au intrat definitiv sub controlul omului și al puterii sale de a stăpîni natura...

Dreptul mării

Descoperirea marilor bogății ale „continentului albastru", adică ale unui mediu reprezentînd 2/3 din suprafața planetei noastre, a născut, cum era și firesc, îndreptățite speranțe cu privire la posibilitățile existente pentru progresul continuu, economic și social, în lume. Folosirea echitabilă a resurselor oceanului planetar ar contribui, fără îndoială, la lichidarea unor stări de lucruri anacronice (foametea, subnutriția, subdezvoltarea) ce afectează întinse zone ale globului, frînează mersul înainte al unor țări și popoare.

Capabile să producă mari mutații economice pe plan mondial, exploatarea și punerea în valoare a bogățiilor din mări și oceane au devenit, tocmai datorită importanței lor, probleme de prim ordin în lumea savanților, dar și subiect de preocupare pentru largi cercuri politice din lumea întreagă. Folosirea marelui potențial economic al „continentului albastru" va avea ca rezultat numai progresul unui mic număr de state (de regulă, cele care dispun de tehnologia necesară punerii lui în valoare) sau va conduce, printr-o largă și echitabilă cooperare internațională, la dezvoltarea economică a tuturor statelor, la reducerea și lichidarea marilor decalaje existente în lume ?

Iată cei doi termeni ai alternativei care se prezintă, astăzi, în fața popoarelor, în legătură cu problema utilizării echitabile a resurselor descoperite în mări și oceane. Soluționarea ei corespunzătoare a constituit, între altele, și subiectul celor patru sesiuni de fond ale Conferinței O.N.U. asupra dreptului mării, desfășurate la Caracas (1974), Geneva (1975) și New York (martie—mai 1976 ; 2 august—17 septembrie 1976). Următoarea sesiune va avea loc la New York în mai 1977.

Conștientă de necesitatea unei largi colaborări internaționale în acest domeniu, România consideră că beneficiile rezultate ca urmare a punerii în valoare a resurselor din mări și oceane trebuie să fie echitabil și democratic împărțite, să favorizeze progresul economic al tuturor statelor, și îndeosebi al celor în curs de dezvoltare. La sesiunile de pînă acum ale Conferinței O.N.U. asupra dreptului mării, țara noastră — consecventă principiilor sale de politică externă — a făcut propuneri de reglementări constructive, durabile, prin care mările și oceanele să devină zone ale unei cît mai largi conlucrări între state, să contribuie la cauza păcii și securității popoarelor.

Soluționarea într-un asemenea spirit a deziderateloor unei juste repartizări a imenselor bogății ale „continentului albastru" ar fi de natură să favorizeze dezvoltarea generală în lume, să contribuie la lichidarea marilor decalaje economice existente pe glob, la concretizarea exigențelor unei noi ordini economice și politice internaționale.

Ion Madoșa

CIPRU. Actualitatea ideilor de suveranitate și independență

O luptă eroică, de mai mulți ani, pentru eliberarea Ciprului de sub dominația colonială britanică, se solda, în ianuarie 1959, cu convocarea conferinței de la Zürich asupra viitorului politic al celei de-a treia insule, ca mărime, din Marea Mediterană. Participanții ajung la un acord privind garantarea existenței libere, independente, a acestei țări. O lună mai tîrziu, în capitala Marii Britanii (fosta putere colonială), erau parafate cunoscutele tratate internaționale prin care Ciprul urma să devină independent în decurs de un an. Documentele primesc girul oficial al Marii Britanii, Greciei și Turciei, precum și al reprezentanților celor două comunități din insulă — greco-cipriotă și turco-cipriotă. Se desfășoară, apoi, convorbiri pentru aplicarea acordurilor amintite și elaborarea, pe baza lor, a Constituției noului stat. Deși cunosc momente mai dificile, negocierile se încheie cu succes, la 30 iulie 1960. La 16 august, intră în vigoare legea constituțională a Ciprului, aprobată de cele două comunități, și este proclamată independența țării. La 1 octombrie, Ciprul devine republică independentă și suverană. Act important, marcînd revenirea insulei în mîinile propriului popor, după secole de dominație colonială din partea mai multor imperii și puteri străine, acest eveniment este comemorat, în fiecare an, cu prilejul **Zilei naționale** a Republicii Cipru.

Ideea independenței și suveranității Ciprului a întîmpinat numeroase dificultăți, ea fiind recunoscută și acceptată doar în condițiile unei lupte de eliberare care a necesitat multe jertfe și sacrificii. Acordurile de la Zürich și Londra cuprindeau, la rîndul lor, o serie de limitări ale suveranității tînărului stat, prin stipulațiile privind prezența de baze militare și trupe străine pe teritoriul insulei. Dar, în ciuda unor asemenea prevederi, contestate de autoritățile de la Nicosia, ele au deschis Republicii Cipru drumul afirmării libere, de-sine-stătătoare, pe plan internațional. Membru al O.N.U. încă din august 1960, al mișcării nealiniaților și al altor forumuri și reuniuni internaționale, Ciprul a promovat, de-a lungul anilor, o politică proprie, independentă, de pace și colaborare cu celelalte popoare ale lumii. Paralel, poporul cipriot a depus eforturi însemnate pentru lichidarea grelei moșteniri coloniale, pentru progresul economic și social.

În cadrul celor trei programe cincinale de dezvoltare (1962—1966 ; 1967—1971 ; 1972—1976), au fost efectuate importante lucrări în domeniul infrastructurii, ceea ce a permis o creștere susținută a potențialului economic al insulei. O atenție deosebită a fost acordată agriculturii, industriei și turismului. Creșterea producției agricole și exportul unor cantități apreciabile de produse din acest sector s-au aflat printre factorii cei mai importanți ai balanței de plăți a țării. Concomitent, construirea de noi unități industriale și dezvoltarea celor existente au permis Ciprului să-și acopere, din producția internă, o serie de necesități ale economiei.

Din păcate, însă, eforturile tînărului stat în direcția progresului economic și social, a consolidării independenței și suveranității naționale, au fost întrerupte, în vara lui 1974, ca urmare a evenimentelor care au avut loc în insulă. „Problema cipriotă", existentă și înainte, a căpătat noi aspecte și dimensiuni. Ideile de independență națională, suveranitate și integritate teritorială, deopotrivă cu necesitatea coexistenței pașnice a celor două comunități din insulă, sînt la fel de actuale, astăzi, ca și în urmă cu 16 ani.

Prin amploarea și consecințele ei, criza din Cipru a preocupat constant opinia publică mondială. Ca țară situată într-o zonă geografică apropiată, ferm atașată cauzei securității și progresului Republicii Cipru, România a exprimat o vie îngrijorare față de situația creată în insulă, față de pericolele la adresa păcii în Mediterana de est, în Balcani, în Europa și în întreaga lume. Încă de la izbucnirea conflictului, țara noastră a adoptat o poziție consecventă în favoarea respectării suveranității, independenței și integrității teritoriale a Republicii Cipru, pronunțîndu-se pentru retragerea fără întîrziere a tuturor trupelor străine staționate pe teritoriul ei, precum și pentru încetarea oricărui amestec străin în afacerile interne ale acestei țări. Interesele păcii și securității în Cipru și în regiunea din care această insulă face parte reclamă continuarea eforturilor pentru soluționarea tuturor aspectelor controversate ale problemei cipriote în cadrul unui dialog politic constructiv, pe calea negocierilor directe între reprezentanții celor două comunități, sub auspiciile O.N.U. Conform poziției sale consecvent afirmate, țara noastră consideră că înțelegerile la care se va ajunge trebuie să fie conforme cu drepturile și aspirațiile legitime ale celor două comunități din Cipru și să fie bazate pe rezoluțiile O.N.U., care consacră suveranitatea, independența și integritatea teritorială a acestei țări, ceea ce ar contribui la eliminarea surselor de încordare a atmosferei din Balcani, la promovarea înțelegerii și colaborării pașnice în această regiune.

Ziua națională a Republicii Cipru este un plăcut prilej de a evoca bunele relații de prietenie și colaborare existente între țările și popoarele noastre, întemeiate pe respectarea independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. Întrevederile româno-cipriote la cel mai înalt nivel, ca și schimburile de vizite în diferite domenii, au avut, în acest sens, un rol deosebit, ele contribuind la mai buna cunoaștere reciprocă, la adîncirea conlucrării bilaterale pe diverse planuri, inclusiv în cadrul O.N.U. și al altor forumuri internaționale. Cu diferite prilejuri, cele două părți au relevat, atît importanța pe care o acordă dezvoltării pe mai departe a raporturilor bilaterale, cît și largile posibilități existente pentru extinderea schimburilor comerciale și promovarea cooperării economice și industriale româno-cipriote. Așa cum s-a subliniat cu ocazia recentei vizite efectuate în țara noastră de către ministrul de externe al Ciprului, Ioannis Christophides, cele două părți au convenit că încheierea în perioada următoare a acordului de colaborare și cooperare economică, industrială și tehnică, de lungă durată, ca și a acordului comercial și de plăți pe termen lung vor contribui la dezvoltarea continuă a relațiilor economice bilaterale și, în general, a relațiilor dintre cele două țări și popoare.

Răspunzînd voinței împărtășite de țările noastre, dezvoltarea continuă a relațiilor dintre România și Cipru, a conlucrării lor în cele mai diferite domenii se înscriu ca un factor menit să contribuie la progresul celor două popoare, la cauza păcii și destinderii în Balcani și în lume.

Ion Florescu

O afacere stranie: „dosarul Dassault"

La început a fost o dispariție învăluită de o stranie tăcere. Personajul nr. 1 al afacerii (un bărbat în vîrstă de 49 de ani) nu provenea din mediul interlop, din lumea celor aflați în permanent conflict cu legea, ci era omul de încredere al „imperiului Dassault" (15 000 angajați, 4 000 000 000 franci cifră de afaceri pe an). Pe neașteptate, Hervé de Vathaire care se bucura de creditul nelimitat al celebrului constructor de avioane Dassault (24 de ani de serviciu la această firmă îi probau ireproșabilitatea) nu a mai putut fi găsit. Și-a părăsit domiciliul, a abandonat familia, nu a mai revenit la slujba ce-i aducea o retribuție anuală de 300 000 franci.

UN CEC DE 8 000 000 DE FRANCI. S-a aflat că misterioasa dispariție a acestui domn serios, descendent al unei respectabile familii catolice, a fost precedată de o vizită la sucursala unei agenții bancare. Era la 6 iulie, într-o marți, amintește „Le Point", o zi în care asaltul căldurii putea fi cu greu suportat de către parizieni. Vathaire și-a făcut apariția la orele 11. Nimeni nu s-a mirat de această vizită. N-avea nevoie de prezentări. Îl cunoșteau toți slujbașii din Avenue de la Grande-Armée începînd cu directorul. Pentru ei, Vathaire însemna... Dassault. Căci Vathaire conducea serviciile contabile ale unei importante părți a „imperiului" (Dassault se ocupă nu numai de aeronautică, ci și de afaceri imobiliare, presă, cinematografie etc.). Încrederea patronului atinsese un asemenea grad încît, se afirmă, avea drept de semnătură chiar și asupra contului personal al lui Marcel Dassault.

Cînd Vathaire a dorit să efectueze o retragere din conturi de 8 000 000 franci, directorul agenției n-a manifestat nici o bănuială. Doar subalternul lui Dassault încasase de nenumărate ori importante sume de bani. Directorul a cerut numai un răgaz de o oră, deoarece 8 000 000 franci, în bancnote de 500, nu pot fi scoși, la iuțeală, dintr-un sertar. O oră nu reprezenta un termen lung, Vathaire a plecat surizător, s-a reîntors la birou, a pălăvrăgit pe culoare cu cunoscuții, iar la ora prînzului a revenit la bancă unde îl așteptau două valize cu bani.

Directorul, grijuliu pentru securitatea lui Vathaire (gangsterismul a devenit frecvent pe malurile Senei), l-a urmat discret într-o mașină. A avut impresia că l-a văzut intrînd la „Banco di Roma" și, liniștit, s-a dus să dejuneze. După-amiază, o îndoială (inexplicabilă pentru moment) l-a făcut să telefoneze unui colaborator apropiat al lui Marcel Dassault. Cuprins de îngrijorare, acesta a răspuns că n-avea cunoștință de faptul că Vathaire ar fi fost mandatat să retragă din bancă 8 000 000 franci. A telefonat, apoi, la diferite persoane din anturajul lui Dassault, stupefacția fiind generală : „omul de încredere", funcționarul-model, și-a însușit importanta sumă. Patronul, scrie „Le Point", era bolnav, rugase să nu fie deranjat și, fără să-l consulte, avocatul firmei depune o plîngere împotriva lui Vathaire pentru abuz de încredere.

MERCENARUL INTRĂ ÎN SCENĂ. O afacere banală, de duzină ? O simplă întîmplare de fapt divers ? Desigur, elementele curente ale romanului polițist de factură mediocră sînt întrunite — milioane sustrase, indivizi suspecți, femei de moravuri dubioase. Dar firele acțiunii conduc, totuși, spre sferele înalte ale lumii oamenilor de afaceri și, într-o măsură, ale politicii. Întîmplări ciudate, întrebări ce-și așteaptă răspunsul, implicații de anvergură dimensionează o afacere asupra căreia, la debutul ei, s-a coborît o tăcere ce nu poate decît să acrediteze bănuieli.

Din relatările săptămînalului „Le Point" reiese că Hervé de Vathaire ducea „o viață dublă". Legături extraconjugale l-au plasat într-un mediu în care nu guverna onorabilitatea, un mediu străin de funcția sa importantă. Într-o zi, revenind în apartamentul său din arondismentul XVI, și-a găsit soția moartă, în cadă. Sinucidere — a constatat poliția. Depresiune din cauza unui cancer — au precizat cunoscuții. Pentru Vathaire, „viața dublă" se amplifică. Prin prietena sa Bernadette (fișier la poliție pentru îndeletniciri interzise de lege) intră în legătură cu un anume Jean Kay. S-ar părea că „spiritismul" l-a apropiat. Prietenia lor s-a consolidat rapid, între două ședințe de spiritism, în iunie petrec o săptămînă, împreună, în Florida și Kay cîștigă încrederea lui Vathaire.

Jean Kay nu este omul care să piardă timpul, care să se irosească în prietenii generoase. Kay reprezintă un nume cunoscut în cercurile de extremă dreaptă, un aventurier, un nostalgic al colonialismului. Meseria lui este una singură : mercenar. S-a aflat, la 18 ani, în Algeria, unde a acționat pentru O.A.S., a trecut prin Biafra, Yemen, Congo, a deturnat și un avion. A fost și în Angola, în slujba separatiștilor din Cabinda și n-a putut lipsi nici din Liban — unde a jucat rolul de instructor pe lîngă milițiile conservatoare.

16 PAGINI DE NOTIȚE. Amănuntele care ies la iveală din interogatoriile în curs îngăduie să se reconstituie unele episoade. Cele 8 000 000 i-au fost transmise de Vathaire (încarcerat, actualmente, la Fresnes sub nr. 659 158) lui Jean Kay în parcul Saint-Cloud — aflăm din „Le Monde". Vathaire a venit singur la rendez-vous. Automobilul lui Kay se afla parcat pe o alee. Plănuiseră inițial să plece spre Spania, dar Kay prefera Elveția. Vathaire împreună cu Bernadette, Jean Kay și prietena acestuia s-au îndreptat, în automobile pe care le-au închiriat, spre o animată stațiune balneară de lîngă frontiera elvețiană și apoi s-au despărțit. Telefonînd fiicei sale la Paris a aflat că este căutat de poliție. Nervos, într-o teribilă stare de agitație, Vathaire s-a retras în camera sa de hotel și a început să scrie. A acoperit cu însemnări 16 pagini. Acest „dosar" l-a trimis la Paris, a încercat să-l remită prin intermediari lui Dassault, dar, lipsit de „curiozitate", patronul ar fi lăsat ca notițele să ajungă în mîna poliției.

Presa pariziană afirmă că Vathaire oferă unele explicații. Încrezător în Kay, i-a mărturisit că dezaprobă o serie de misiuni pe care i le-a încredințat patronul, că de-a lungul anilor a întocmit un dosar încărcat de documente și însemnări (care probau încurcături fiscale cu „acoperire superioară" și subvenții pentru un anume „clan" din U.D.R.) și că a încredințat mercenarului acest dosar, veritabilă „încărcătură de dinamită" (sau „mină de aur", cum scria „Le Point"). Jean Kay a refuzat, însă, să-i restituie dosarul. A cerut în schimbul documentelor frumușica sumă de 8 000 000 franci. Sumă pe care Vathaire i-a dat-o. Fără, totuși, să obțină returnarea teribilului dosar. Dealtfel, era greu de crezut că Jean Kay putea să se mulțumească cu un șantaj oarecare. Documentele sustrase prezentau un interes care depășea valoarea celor 8 000 000. În scenariul montat, misiunea lui Kay era de a obține acest dosar și de a-l compromite pe omul de casă al lui Dassault ?

Cu numai 40 000 franci în buzunar, Va-

Protagoniștii unei afaceri ieșite din comun: Marcel Dassault, celebrul constructor de avioane, „monstrul sacru" al aeronauticii franceze, acuzat de unul din cei mai apropiați colaboratori ai săi

Hervé de Vathaire — „funcționarul model" care a dispărut cu 8 000 000 franci și a reapărut în condiții stranii, iertat de patronul său

Jean Kay — mercenarul care refuză să restituie un dosar exploziv

thaire pleacă în Grecia. Se refugiază în Corfu, trăiește într-o cămăruță mizeră, își consumă nopțile prin taverne. La sfîrșitul lui august, semnalează prezența sa consulatului francez și își anunță revenirea la Paris. Debarcă la Orly, la începutul lui septembrie. La scara avionului îl așteaptă poliția. Surîde nefericit agenților și se lasă condus către locul de detenție.

IERTAREA. În acest timp, liniștea care domnea la firma Dassault putea părea inexplicabilă. Constructorul de avioane în vîrstă de 84 de ani a plecat în Elveția, în vacanță. La 2 august a depus o nouă plîngere împotriva lui Vathaire, dar la 10 august a... retras-o. Nu mai avea nici o pretenție.

Ziariștilor care l-au asaltat cu întrebări le-a relatat că tatăl lui Vathaire i-a scris o scrisoare în care cerea iertarea pentru fiul său și că citind-o a fost „emoționat". A vrut să uite totul, a trecut în seama nefericirii de a-și fi pierdut soția întreaga aventură a lui Vathaire, pe care l-a descris, într-un interviu radiodifuzat, drept „un șef de serviciu de mare calitate, foarte inteligent, cunoscîndu-și admirabil meseria". Dassault afirmă senin că nu dorește răzbunare și de aceea și-a retras plîngerea. Iertare ciudată că și ciudata reîntoarcere a „fiului rătăcitor". Indulgența industriașului, sentimentalismul pe care îl afișează au uimit pe comentatori. Mai ales că trecuseră două luni înainte ca afacerea să fie dezvăluită public.

COINCIDENȚE ȘI IPOTEZE. „Le Monde" înregistra unele coincidențe ce nu aparțin hazardului. Dosarul în cauză indică faptul că industriașul (a cărui prosperitate în aeronautică se bazează pe comenzile statului) a finanțat propaganda electorală a lui... Jacques Chirac. Or, scandalul a ieșit la lumină cîteva zile după ce fostul prim-ministru gaullist a părăsit Matignonul (dintr-o dată indiferența justiției a luat sfîrșit). Dassault, el însuși deputat U.D.R., este un vechi cunoscut al familiei Chirac. Tatăl ex-premierului a fost mult timp directorul agenției bancare la care Dassault își avea depus contul său. În sfîrșit, se pretinde că „înalți funcționari" (identificați nominal) ar fi acoperit importante operațiuni financiare care ar fi fraudat statul. Complicitatea aceasta era necesară pentru a camufla „cheltuielile electorale" ? „Le Canard enchaîné" scria despre protecția a doi înalți funcționari în schimbul unor „generozități". Grație acestei protecții, conturile unor societăți n-ar fi fost verificate timp de mai mulți ani.

O supoziție ar putea fi că tenebroasa afacere este dirijată contra lui Chirac. N-ar fi o premieră în materie. S-au montat scenarii similare și în cazul Pompidou („scandalul Markovic"), Chaban-Delmas (publicarea unor fișe de impozit) etc. Sursa ar trebui, oare, căutată în confruntarea care răscolește gruparea gaullistă ? Greu de dat un răspuns precis și multe dubii se manifestă. Unii comentatori cred că operațiunea este montată împotriva lui Dassault („o ipoteză serioasă" pretinde „Le Point"). Constructorul de avioane „Mirage" deranjează pe destui politicieni și oameni de afaceri, are numeroși adversari în Franța și peste hotare interesați să elimine un concurent instalat pe multe piețe și care a reușit să obțină contracte de miliarde de dolari. Oricum, „imperiul Dassault" acuzat de fraudă fiscală, este atacat direct, iar acest atac vizează, implicit, și unul din „clanurile" ce compun U.D.R.

Unul din părinții „forței de șoc" franceze, care a încurcat combinațiile multor monopoluri („Le Nouvel Observateur" scria că în cercurile industriei de armament din S.U.A., Dassault reprezintă „inamicul nr. 1"), este plasat în postura de acuzat. Revanșa celor ce au pierdut o partidă ? Unii americani au convingerea că și producătorul faimosului „Mirage" practică stilul Lockheed, dar camuflează corupția — „armă eficace pentru cucerirea piețelor", potrivit lui „Le Monde" — prin diferite conturi ale grupului Dassault și că Vathaire era utilizat pentru astfel de afaceri.

Dassault se arată calm. El are o singură preocupare : să asigure că în sectorul aeronautic totul este în ordine, că afacerea nu camuflează nici un „scandal gen Lockheed", că Vathaire n-a avut vreo legătură cu firma constructoare de avioane care dispune de o gestiune separată. Dassault dă garanții : „nici o fraudă fiscală la orizont". Sămînța îndoielii a fost, însă, azvîrlită pe un teren prielnic afacerilor obscure.

Hervé de Vathaire este interogat. Ore în șir Kay care a circulat nestingherit și fără teamă prin toată Franța (a închiriat chiar o vilă luxoasă lîngă Cannes) este căutat de polițiști, de ex-mercenari și — afirmă „Le Point" — de un agent american, „destul de puțin discret", dispus să plătească pentru a intra în posesia explozivului „dosar Dassault". Unde se află ? Locul din care i-a telefonat avocatului său părea destul de depărtat, un punct unde gazetele pariziene ajung cu întîrziere. S-a reîntors la vechii săi prieteni — falangiștii din Liban ? Dassault manifestă aceeași liniște, deși ziariștii îl obligă la înmulțirea declarațiilor. Iar o întrebare revine mereu : cecul care i-a îngăduit lui Vathaire să ridice cele 8 000 000 franci a avut doar o semnătură ?

Deocamdată, comentatorii rătăcesc prin labirintul ipotezelor. Labirint din care s-ar putea să nu se poată ieși...

Eugeniu Obrea

„Un pod prea îndepărtat"

Cornelius Ryan

3

La 12 septembrie, Urquhart avea planul gata. Pe hartă erau marcate cinci zone de lansare și debarcare, care încadrau calea ferată Arnhem-Amsterdam, nu departe de Wolfheze, la aproximativ 7 km nord-vest de Arnhem. Trei zone se aflau la nord de Wolfheze și două la sud. Cele două zone din sud formau împreună un patrulater neregulat cu suprafața de aproape 2 km². Toate zonele erau la cel puțin 10 km de podul din Arnhem ; cea mai îndepărtată, la nord-vest de Wolfheze, se afla la o distanță de 14,5 km.

În Ziua Z urmau să fie transportate două brigăzi — Brigada 1 aeropurtată, de sub comanda generalului Philip „Pip" Hicks, care urma să apere zonele de debarcare, și Brigada 1 de parașutiști, de sub comanda generalului Gerald Lathbury, care trebuia să se îndrepte vijelios spre Arnhem și spre cele trei poduri ale sale : rutier, de cale ferată și de pontoane. În primul eșalon avea să înainteze o companie de cercetare pe jeepuri și motociclete. Urquhart conta foarte mult pe această forță, cu o înaltă specializare, de sub comanda maiorului C.F.H. „Friddie" Gough.

În ziua următoare (Z+1), trebuia să sosească Brigada 4 de parașutiști a generalului John „Shan" Hackett, împreună cu restul trupelor din Brigada aeropurtată ; în ziua a treia (Z+2), urma să fie lansată Brigada 1 de parașutiști polonezi a generalului-maior Stanislaw Sosabowski. Urquhart marcase o a șasea zonă de desantare pentru polonezi. Întrucît se prevedea că în Ziua Z+2 podul avea să fie în mîinile aliaților și bateriile antiaeriene aveau să fie scoase din luptă, polonezii puteau să fie lansați pe malul de sud al Rinului, lîngă satul Elden, la mai puțin de 2 km sud de podul din Arnhem.

■

Circulau zvonuri descurajante. Cu începere de la 14 septembrie, mulți ofițeri superiori germani din Olanda spuneau că inamicul va debarca un desant aerian.

La originea acestor zvonuri stătea o convorbire între generalul-colonel Alfred Jodl, șeful direcției operațiuni de la cartierul general al lui Hitler, și feldmareșalul von Rundstedt, comandantul-șef al frontului de vest.

După telefonul lui Jodl din 11 septembrie, alarma s-a răspîndit la diversele eșaloane de comandă, mai ales în Luftwaffe. Deși nu se confirmase încă așteptata invazie, teama provocată de o eventuală lansare a unui desant de parașutiști creștea. Toți încercau să prevadă locurile de aterizare.

La 13 septembrie, generalul-colonel Otto Dessloch din Luftwaffe, comandantul Flotei 3 aeriene, a luat cunoștință, la comandamentul lui von Rundstedt de la Koblenz, de temerile celor de la Berlin. Dessloch se îngrijoră atît de mult, încît a doua zi îi telefonă feldmareșalului Model, care, după cum își amintește Dessloch, considera că temerile Berlinului în privința unei invazii sînt „un nonsens". Feldmareșalul credea atît de puțin în zvonurile acelea „încît m-a invitat să iau masa la noul sediu al comandamentului său de la hotelul Tafelberg din Oosterbeeck". Dessloch refuză. „N-am nici un chef să fiu luat prizonier", îi spuse el lui Model. Și înainte de a pune receptorul în furcă, adăugă : „Dacă aș fi în locul dv. aș pleca din zona aceea". Dessloch își amintește că Model a izbucnit în rîs.

Și generalul-locotenent SS Hans Albin Rauter, faimosul șef al poliției germane din Olanda, a auzit zvonurile acelea, poate de la superiorul său, generalul Christiansen. Pentru el, orice era posibil acum, inclusiv debarcarea unui desant aerian. Rauter, cel care a instaurat teroarea nazistă în Țările de Jos, se aștepta dintr-o clipă în alta ca rezistența olandeză să treacă la atac și ca populația să se ridice la luptă. Era hotărît să înăbușe orice încercare de insurecție, recurgînd la soluția simplă de a împușca trei olandezi pentru fiecare nazist ucis. Rauter introdusese „starea de urgență" cu două săptămîni în urmă, de îndată ce a început retragerea

trupelor germane și fuga naziștilor olandezi spre Germania. Poliția sa luase măsuri foarte drastice împotriva oricărei persoane implicate, chiar și indirect, în mișcarea de rezistență olandeză. S-au făcut arestări în masă, bărbați și femei au fost împușcați sau trimiși în lagăre de concentrare. Cetățenii de rînd nu o duceau mult mai bine. Au fost interzise călătoriile dintr-o provincie în alta. S-au introdus și mai multe reguli restrictive. Se trăgea fără avertisment asupra oricărei persoane care era găsită pe stradă după ora la care intrau în vigoare restricțiile de circulație. În toată Olanda de sud, de teama unei ofensive britanice, bărbații valizi erau siliți să sape tranșee pentru Wehrmacht. La Nijmegen, ca să completeze numărul necesar de oameni pentru prestarea de muncă forțată, Rauter amenința să trimită familii întregi în lagărele de concentrare. Erau strict interzise întrunirile de orice fel. Unul din afișele lui Rauter glăsuia : „Oriunde vor fi văzute mai mult de cinci persoane împreună, Wehrmachtul, SS-ul sau poliția vor deschide focul asupra lor".

Acum, date fiind iminența ofensivei britanice din sud și avertismentul Berlinului în privința unei posibile debarcări a unui desant aerian și maritim în nord, Rauter vedea lumea sa prăbușindu-se. Era îngrozit.[1]) Auzind că Model se afla în Olanda, Rauter decise să capete asigurări că nu se va întîmpla nimic grav și se duse la hotelul Tafelberg. În seara de 14 septembrie, se întîlni cu feldmareșalul și cu șeful său de stat major, generalul Krebs. Rauter le spuse că „era convins că aliații vor folosi acum trupe aeropurtate în Olanda de sud". Considera că era, din punct de vedere psihologic, momentul potrivit. Model și Krebs nu erau de acord cu el. După părerea lui Model, trupele aeropurtate de elită erau prea „prețioase, instruirea lor era prea costisitoare", pentru a fi folosite fără discernămînt. Feldmareșalul era convins că Montgomery va întreprinde o ofensivă spre Olanda de la Neerpelt, dar situația nu era destul de critică pentru a justifica folosirea trupelor aeropurtate. În afară de aceasta, faptul că forțele desante ar fi fost separate de trei mari cursuri de apă situate la sud excludea posibilitatea unui atac britanic cu trupe aeropurtate în împrejurimile Arnhem-ului. Atît Nijmegen, cît și Arnhem erau prea departe de grosul armatei britanice. Apoi, continuă Model, Montgomery era, „din punct de vedere tactic, un om foarte precaut, nu ar angaja niciodată forțe aeropurtate într-o aventură nesăbuită".

■

În ziua de 5 septembrie, cînd prizonierul ajunse la reședința maiorului Friedrich Kieswetter, în satul Driebergen, la vest de Oosterbeeck, adjunctul șefului serviciului de contrainformații al Wehrmachtului din Olanda știa multe lucruri despre el. Exista un dosar gros despre Christiaan Antonius Lindemans, un om oarecare, în vîrstă de douăzeci și opt de ani, poreclit din cauza taliei sale (avea o înălțime de 1,90 m și o greutate de 130 kg), „King Kong". Unii dintre compatrioții săi credeau că este un membru de nădejde al rezistenței olandeze ; germanii, dimpotrivă, îl cunoșteau sub un alt aspect — ca spion. King Kong era un agent dublu. „Atacul, spuse el pe un ton categoric, va începe la 17 septembrie".

Vestea cu privire la iminența ofensivei britanice nu era o noutate. Kieswetter, ca toți ceilalți, se aștepta ca ea să înceapă dintr-un moment în altul. Lindemans îi dădu însă lui Kieswetter și o altă informație : concomitent cu ofensiva britanică era prevăzută o lansare de trupe aeropurtate dincolo de Eindhoven, pentru a ajuta la cucerirea orașului. Kieswetter nu dădu crezare acestei informații : de ce ar folosi armata engleză parașutiști cînd poate să ajungă ușor singură la Eindhoven ? Poate pentru că informația lui Lindemans nu i s-a părut demnă de atenție sau, și mai probabil, din cauza antipatiei sale pentru King Kong, Kieswetter îi dădu ordin să-și ducă la bun sfîrșit misiunea și apoi să se întoarcă în liniile britanice. Kieswetter nu se grăbi să întreprindă nici o acțiune. Dădu atît de puțină importanță informației lui Lindemans încît nici nu o comunică direct la cartierul general al Wehrmachtului, ci o transmise prin Sicherheitsdienst (serviciul de siguranță și de spionaj al SS). El dictă, de asemenea, o scurtă minută a convorbirii sale cu Lindemans pentru Giskes, care lipsea în acel moment, avînd de îndeplinit o altă misiune. Giskes, care îl considera pe King Kong demn de toată încrederea, avea să primească minuta abia în după-amiaza zilei de 17 septembrie.

■

Erau acum mai puțin de patruzeci și opt de ore pînă la declanșarea operațiunii „Market-Garden". În biroul său, generalul-locotenent Walter Bedell Smith, șeful de stat major al lui Eisenhower, îl asculta cu o îngrijorare crescîndă pe generalul-maior englez Kenneth W. Strong, șeful serviciului de informații al SHAEF, care îi comunica ultimele date despre

Debarcarea parașutiștilor Diviziei 82 aeropurtată. „O privelişte de necrezut"

inamic. Nu mai era nici o îndoială, spunea Strong, că în zona „Market-Garden" germanii aveau blindate.

De zile întregi, Strong și colaboratorii săi examinau și evaluau toate informațiile pe care le primeau, încercînd să descopere unde se aflau diviziile 9 și 10 de tancuri SS. Din prima săptămînă a lunii septembrie, trupele aliate pierduseră contactul cu aceste mari unități. Amîndouă au fost supuse unor lovituri nimicitoare, dar era puțin probabil să fi fost complet distruse. Unii susțineau că fuseseră trimise înapoi în Germania. Din mesajele rezistenței olandeze rezulta acum că diviziile dispărute fuseseră reperate.

Divizia 9 de tancuri SS și, posibil, și divizia 10, îi raportă Strong lui Smith, se aflau în Olanda „după toate probabilitățile pentru refacere și pentru înlocuirea tancurilor distruse". Nimeni nu putea să spună exact ce mai rămăsese din aceste mari unități și în ce măsură își mai păstraseră capacitatea de luptă, dar în privința locului unde se aflau nu mai exista nici o îndoială, raportă Strong. În mod cert ambele erau dislocate în împrejurimile Arnhem-ului.

Profund îngrijorat în privința operațiunii „Market-Garden" și, după propriile lui cuvinte, „alarmat de posibilitatea unui eșec", Smith luă imediat legătura cu comandantul suprem. Divizia 1 aeropurtată, care urma să debarce la Arnhem, „nu ar putea să reziste împotriva a două divizii blindate", îi spuse Smith lui Eisenhower. Desigur că era un semn de întrebare — un mare semn de întrebare — în legătură cu efectivele celor două mari unități, dar trebuiau să fie prudenți și, după părerea lui Smith, era necesar ca forțele participante la operațiunea „Market-Garden" să fie întărite. El susținea că în zona Arnhem era nevoie de două divizii aeropurtate. (Probabil că Smith se gîndea să fie angajați aici și veteranii Diviziei 6 aeropurtate britanice, de sub comanda generalului maior Richard Gale, divizie care obținuse succese importante în timpul debarcării din Normandia, dar nu a fost inclusă în operațiunea „Market-Garden"). Altminteri, îi spuse Smith lui Eisenhower, planul va trebui să fie revăzut.

Bedell Smith plecă apoi la Bruxelles. Îl găsi pe Montgomery plin de încredere și de entuziasm. Întîlnirea n-a dat nici un rezultat. „Cel puțin am încercat să-l opresc", spuse Smith, „dar nu am reușit să fac nimic". „Montgomery pur și simplu n-a luat în seamă obiecțiile mele."

Chiar în timp ce avea loc discuția dintre Montgomery și Smith, la comandamentul Corpului I aeropurtat britanic au sosit dovezi și mai evidente de peste Canalul Mînecii. În dimineața acelei zile, avioane dintr-o escadrilă de cercetare foto aeriană a R.A.F., echipată cu aparate speciale, înapoindu-se din zona Haga, au fotografiat de la mică înălțime împrejurimile Arnhem-ului. În biroul său, maiorul Brian Urquhart, șeful secției cercetare, înarmat cu o lupă, examina cinci fotografii panoramice — un film făcut „la sfîrșitul cursei" de unul dintre avioanele de cercetare. În precedentele șaptezeci și două de ore fuseseră făcute și studiate sute de fotografii aeriene ale zonei „Market-Garden", dar numai acestea cinci ilustrau un lucru de care Urquhart se temea de multă vreme — prezența absolut evidentă a blindatelor germane. „A fost picătura care a făcut să se verse paharul", avea să-și amintească Urquhart mai tîrziu. „Acolo, în fotografii, vedeam clar tancurile, dacă nu chiar în zonele de desantare și debarcare din împrejurimile Arnhem-ului, în orice caz foarte aproape de ele".

Urquhart se duse glonț la cabinetul generalului Browning cu dovezile fotografice. Browning îl primi numaidecît. Punînd fotografiile pe biroul generalului, Urquhart îi spuse „să arunce o privire asupra lor". Browning le-a studiat una cîte una. Deși Urquhart nu-și mai amintește

---

[1]) După război, în celula sa, Rauter le-a mărturisit olandezilor care îl interogau : „În perioada aceea eram foarte nervos... trebuia să paralizez rezistența". La 12 ianuarie 1949, un tribunal olandez l-a declarat vinovat de o serie întreagă de delicte, printre care „persecutarea evreilor, deportarea de civili pentru muncă forțată, jaf, confiscare de proprietăți, arestări și detențiuni nelegale... și uciderea de civili nevinovați drept represalii pentru atentate... împotriva autorităților de ocupație". A fost executat la 25 martie 1949.

exact cuvintele lui, i se pare totuşi că Browning a spus : „In locul dumitale nu aş da prea multă importanţă acestor fotografii". Apoi, referindu-se la tancurile care se vedeau în fotografii, a adăugat : „Probabil că, oricum, nu sînt utilizabile". Urquhart a rămas încremenit.

Urquhart nu-şi dădea seama că unii ofiţeri din statul major al lui Browning îl considerau prea zelos. Spectacolul era pe punctul de a începe şi aproape toţi aşteaptau să bată gongul. Avertismentele lui pesimiste îi iritau. Aşa cum a spus un ofiţer de stat major : „Părerile lui purtau amprenta epuizării nervoase. Era puţin isteric din cauza surmenajului".

■

Toate eşaloanele de comandament aliate — de sus pînă jos — au analizat extrem de superficial şi au apreciat complet eronat informaţiile referitoare la prezenţa tancurilor germane în zona Arnhem. Sinteza de cercetare nr. 26, întocmită de SHAEF în ziua de 16 septembrie, în ajunul declanşării operaţiunii „Market-Garden", cuprinzind ameninţătorul avertisment care îl alarmase pe generalul Bedell Smith, nu a fost luată în considerare. În speţă, iată ce se spunea în acest document : „Din informaţiile primite rezultă că Divizia 9 de tancuri SS şi, probabil, divizia 10 s-au retras pe teritoriul Olandei în zona Arnhem ; e posibil ca ele să primească acolo tancuri noi de la un depozit semnalat în zona Cleves".

Această informaţie, deja ignorată de Montgomery în timpul întrevederii sale cu Smith, era acum complet desconsiderată de comandamentul Armatei 2 britanice a generalului Dempsey — acelaşi comandament care, la 10 septembrie, semnalase pentru prima oară prezenţa în Olanda a unor „formaţiuni de tancuri germane distruse în mare parte". Comiţînd eroarea cea mai gravă dintre toate, secţia cercetare a lui Dempsey aprecia, la 14 septembrie, că germanii din zona operaţiunii „Market-Garden" sînt „slabi, demoralizaţi, pasibili de a fi nimiciţi cu totul în cazul unui desant aerian de amploare". În totală contradicţie cu aprecierea iniţială, acum s-a exclus prezenţa tancurilor, deoarece ofiţerii de stat major ai lui Dempsey nu reuşeau să descopere blindate inamice pe nici una din fotografiile cercetării aeriene.

La comandamentul Armatei 1 aeropurtate aliate, şeful serviciului cercetare al generalului Brereton, locotenent-colonelul englez Anthony Tasker, nu era nici el dispus să accepte sinteza SHAEF. Reexaminînd toate informaţiile de care dispunea, trase concluzia că nu erau dovezi efective că în zona Arnhem ar exista „multe alte forţe, în afară de puternica apărare antiaeriană a cărei prezenţă în zonă era deja cunoscută".

■

Cînd Horrocks, care se bucura de multă popularitate, îşi croi drum printre rîndurile de scaune ale sălii aglomerate, el fu întîmpinat cu multă căldură din toate părţile. Şedinţa fusese convocată de el şi toţi se arătau entuziasmaţi. Oamenii erau nerăbdători să lupte din nou. Toţi cei prezenţi ştiau că ofensiva engleză era pe cale de a fi reluată, dar măsurile luate pentru păstrarea secretului în privinţa planului lui Montgomery fuseseră atît de stricte, încît numai cîţiva generali cunoşteau detaliile. Comandanţii din subordinea mareşalului au aflat pentru prima dată despre atac abia acum, cînd mai erau doar douăzeci şi patru de ore pînă la declanşarea operaţiunii „Market-Garden".

Pe ecran atîrna o hartă mare a Olandei. O panglică colorată şerpuia spre nord, de-a lungul singurei magistrale ce traversa obstacolele constituite de marile fluvii şi trecea prin oraşele Valkenswaard, Eindhoven, Veghel, Uden, Nijmegen, pînă la Arnhem : o distanţă de aproximativ 105 km. De aici, panglica se întindea pe încă aproximativ 50 km, pînă la Zuider Zee. Servindu-se de o baghetă lungă pentru a indica punctele de pe hartă, Horrocks începu astfel : „Aceasta e o poveste pe care o veţi spune nepoţilor voştri". Apoi făcu o pauză şi, mai mult spre amuzamentul ofiţerilor prezenţi, adăugă : „Şi ei o vor găsi cît se poate de plictisitoare".

Horrocks explică punct cu punct complexitatea operaţiunii „Market-Garden". Armata aeropurtată va porni prima, spuse el. Obiectivul ei va fi : cucerirea podurilor, operaţiune care va trebui să preceadă înaintarea Corpului 30 de tancuri. Semnalul de începere a ofensivei îl va da Horrocks. În funcţie de condiţiile atmosferice, ora H pentru armata terestră urma să fie ora 14,00. Exact în acel moment, 350 de tunuri vor deschide focul pentru a realiza un puternic baraj de artilerie care va dura 35 de minute. Apoi, la ora 14,35, tancurile Corpului 30, precedate de nenumărate avioane Typhoon lansatoare de rachete, vor trece la ofensiva din capul de pod şi „se vor avînta vijelios de-a lungul şoselei principale". Onoarea de a înainta în primul eşalon va reveni Diviziei blindate de gardă. O vor urma diviziile 43 „Wessex" şi 50 „Northumberland", apoi Brigada 8 blindată şi brigada olandeză „Prinţesa Irene".

Nu va exista „nici o pauză, nici o oprire", a subliniat Horrocks. Divizia blindată de gardă va înainta „cu toată viteza", pînă la Arnhem. Trecerea la ofensivă din capul de pod, considera Horrocks, avea să aibă loc „aproape instantaneu". El spera ca primele tancuri să ajungă la Eindhoven în două sau trei ore. În cazul în care inamicul va reacţiona suficient de rapid pentru a arunca în aer toate podurile înainte ca trupele aeropurtate să pună stăpînire pe ele, geniştii Diviziei 43 infanterie „Wessex" care vor veni imediat în spate, se vor avînta înainte cu materialele de poduri necesare. La această uriaşă operaţiune de geniu, în cazul în care va fi necesar, explică Horrocks, vor participa 9 000 de genişti şi 2 277 de vehicule, care se află deja în zona oraşului Leopoldsburg. Blindatele Corpului 30 urmau să se angajeze pe şoseaua principală pe două coloane, cu distanţa între tancuri sau vehicule — circa 50 de metri. Se va circula în sens unic. Horrocks spera ca „în 60 de ore, pe magistrală să se scurgă spre Arnhem 20 000 de tancuri şi vehicule".

Vestea fu comunicată oamenilor care aşteptau înghesuiţi în hangare, în corturi şi în barăci din prefabricate. Pe o oglindă mare, aşezată deasupra şemineului din sala de mese a subofiţerilor din secţia de transmisiuni a Diviziei 1 aeropurtate britanice, cineva scrisese cu cretă : „Plecarea peste 14 ore... nici o contramandare".

La toate bazele, oamenii Armatei 1 aeropurtate aliate făceau ultimele pregătiri. Primiseră toate indicaţiile care se puteau da, le fuseseră controlate armele şi li se schimbaseră soldele în guldeni olandezi. Acum, soldaţii aceştia izolaţi nu prea mai aveau altceva de făcut decît să aştepte.

Pe oglinda de deasupra şemineului din sala de mese a subofiţerilor, acum goală, cineva mîzgălise pentru ultima oară : „Plecarea peste 2 ore... nici o contramandare", după care oamenii au fost prea ocupaţi ca să mai aibă grijă de schimbarea cifrei.

■

Zgomotul produs de imensele formaţiuni de avioane şi planoare era asurzitor. În împrejurimile bazelor de planoare engleze, în Oxfordshire şi Gloucestershire, caii şi vitele o luau la goană peste cîmp, cuprinse de panică. În sudul şi estul Angliei, mii de oameni stăteau înmărmuriţi cu ochii aţintiţi spre cer. În unele sate şi oraşe, vehiculele se îngrămădiră pe străzi şi traficul rutier încetă. În trenurile aflate în mers, pasagerii se înghesuiau la ferestre ca să privească afară. Pretutindeni, oamenii contemplau cu gura căscată un spectacol pe care nimeni nu-l mai văzuse pînă atunci. Cea mai puternică forţă aeropurtată din istorie se desprinsese de sol şi se îndrepta spre obiectivele ei.

Căpitanul Arie D. Bestebreuetje, ofiţer olandez ataşat pe lîngă Divizia 82 aeropurtată, considera priveliştea aceea „de necrezut. Probabil că toate avioanele pe care le posedă aliaţii sînt folosite în această acţiune". De fapt, au fost angajate circa 4 700 de avioane — cel mai mare număr utilizat vreodată într-o singură operaţiune cu trupe aeropurtate.

Decolările au început înainte de ivirea zorilor şi au continuat în tot cursul dimineţii. Primele îşi luaseră zborul peste 1 400 de bombardiere aliate, care decolaseră de pe aerodromurile engleze pentru a lovi poziţiile apărării antiaeriene şi concentrările de trupe germane din zona operaţiunii „Market-Garden". Apoi, cu începere de la ora 9,45, timp de două ore şi un sfert, s-au ridicat în aer, de pe douăzeci şi patru de baze americane şi britanice, 2 023 avioane de transport, planoare şi respectivele avioane de remorcare. Aeronavele C-47, care transportau paraşutişti, zburau în formaţii lungi de cîte 45 de aparate. Alte C-47 şi bombardiere britanice — Halifax, Stirling şi Albemarle — remorcau 478 de planoare. Sus pe cer, ca nişte convoaie nesfîrşite, aceste planoare enorme, încărcate cu tehnică de luptă şi cu trupe, se legănau în spatele avioanelor de remorcare, de care erau prinse cu cabluri de aproximativ 90 de metri. Printre planoarele mai mici, de tipul Horsa şi Waco, se legănau masivele planoare Hamilcar, lungi şi înguste, avînd fiecare o capacitate de încărcare de 8 tone ; puteau transporta un tanc mic sau două camioane de 3 tone cu cîte o piesă de artilerie şi muniţie. Pentru a proteja aceste formaţii uriaşe, deasupra, dedesubt şi pe flancuri, le însoţeau aproape 1 500 de avioane de vînătoare şi de vînătoare-bombardament aliate (britanice : Spitfire, lansatoare de rachete Typhoon, Tempest şi Mosquito ; americane : Thunderbolt, Lightning şi avioane de bombardament în picaj de la mică înălţime).

În ciuda punctualităţii cu care s-a desfăşurat decolarea gigantice flote aeriene, n-au întîrziat să apară şi unele neplăceri. Chiar înainte de plecare, aripa unui planor a fost distrusă de elicea unui bombardier Stirling. Nu au fost victime. Cînd planorul în care era îmbarcat locotenentul Alan Harvey Cox începu să ia înălţime, nori joşi îl împiedicară pe pilot să vadă bine şi el nu reuşi să se plaseze în coada avionului care-l remorca. Planorul porni într-o direcţie, avionul într-alta, astfel încît cablul de remorcare ameninţa să se înfăşoare în jurul aripii şi să-l răstoarne. Nefiind în stare să-şi reia corect locul în spatele avionului de remorcare, pilotul acţionă sistemul de decuplare. Planorul lui Cox ateriză cu bine într-o fineaţă din Sandford-on-Thames. Un incident mai bizar se întîmplă într-un C-47 care transporta ostaşi din Divizia 82 aeropurtată ; aceştia stăteau faţă în faţă de-a lungul celor doi pereţi laterali ai avionului. La cinci minute după decolare, caporalul Jack Bommer văzu „deschizîndu-se larg uşa aflată exact în spatele soldaţilor din faţa mea". Curentul de aer era cît pe ce să-i absoarbă pe uşă şi, în timp ce ei încercau disperaţi să se agaţe de ce puteau, „pilotul, făcînd o manevră foarte abilă, execută o răsturnare şi reuşi să închidă uşa".

Alţii nu au fost atît de norocoşi. Un planor a trecut printr-o ingrozitoare tragedie deasupra regiunii Filtshire. Sergentul Walter Simpson din R.A.F., aşezat în turela de plexiglas a unui bombardier Stirling, urmărea cu privirea planorul Horsa, pe care îl remorcau. Deodată, „văzu planorul rupîndu-se în două la mijloc ; era ca şi cum coada s-ar fi desprins de partea din faţă". Cablul de remorcare se rupsese şi întreaga parte din faţă a planorului căzu „ca un bolovan".

(Va urma)

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

POLITICA SUEDEZĂ NU SE VA SCHIMBA PREA MULT

VOTUL (din 19 septembrie) i-a răsturnat pe Olof Palme şi pe social-democraţi, care au condus timp de 44 de ani Suedia. Dar evenimentul este mai puţin dramatic decît pare, deşi schimbarea în conducerea de la Stockholm este pe cale să creeze un „mit" politic.

Conservatorii din Marea Britanie, creştin-democraţii din R.F. Germania şi analogii lor de oriunde din lume consideră răsturnarea ca pe o întoarcere spre dreapta. Oricum am examina alegerile, totuşi faptele nu stau astfel. Apărătorii mediului înconjurător întîmpină rezultatul ca pe o victorie răsunătoare împotriva politicii nucleare, ca pe o reacţie a cetăţenilor în faţa pericolelor de radiaţie. Nici astfel, însă, nu stau faptele.

De fapt, este greu să distingi social-democraţia, care pierde, de cele trei partide ale coaliţiei „burgheze" ce au cîştigat. Un fin micrometru politic ar fi necesar pentru a măsura diferenţele dintre socialişti, la „stînga", şi conservatori (care îşi spun „moderaţi"), la „dreapta".

Oriunde a vorbit, liderul conservator Gösta Bohman a insistat : „noi toţi vom sprijini bunăstarea actuală", şi era sincer. Singurul litigiu asupra bunăstării, în cadrul campaniei, privea avantajele de care dispun acum părinţii în ce priveşte lunile de concediu plătit. Disputa nu consta în a reduce acest subsidiu, ci asupra formei de lărgire şi cît de mare să fie această formă. Mai mult, chiar şi coaliţia din opoziţie era divizată în această problemă.

Va fi greu să se considere că centrul campaniei l-au format pericolele radiaţiilor nucleare. Liderul partidului de centru, Torbjörn Fälldin şi-a jalonat întreaga bătălie cu cereri de a pune capăt expansiunii nucleare şi de a desfiinţa centralele deja construite, iar Olof Palme şi-a explicat înfrîngerea din cauza acestei probleme.

Dar Fälldin, care va fi aproape sigur premier, n-a cîştigat voturi, ba chiar a pierdut teren. Partidul său de centru a crescut repede în Suedia, dublîndu-şi voturile în trei alegeri, din 1964 pînă în 1973. Anul acesta însă, în ciuda campaniei împotriva centralelor nucleare, dusă de Fälldin, partidul a obţinut cu patru locuri mai puţin în parlament. Aşa că Fälldin va deveni premier pe baza cîştigurilor obţinute de ceilalţi doi membri ai coaliţiei, conservatori şi liberali. Or, aceştia nu numai că sprijină centralele nucleare existente, dar, întocmai ca Olof Palme, doresc să se construiască altele noi.

Cei din jurul lui Olof Palme sînt convinşi că aceste dispute, exploatate de presa suedeză, au dăunat moralului aderenţilor partidului social-democrat şi l-au ridicat pe cel al membrilor opoziţiei. Greşită sau nu, această opinie nu are nimic comun cu un referendum asupra situaţiei centralelor nucleare.

Atunci, care este explicaţia votului din acest an ? Unii politicieni cred că social-democraţii au pierdut, în special pentru că se află la putere de prea multă vreme. Împotriva lor s-a mobilizat întreaga nemulţumire a suedezilor, resimţită în faţa birocraţiei şi a impozitelor mari pe care le plătesc. Cu toate acestea, culmea ironiei, singurul partid care a răspuns acestei nemulţumiri propunînd o reducere a impozitelor a fost partidul social-democrat al lui Olof Palme.

Atunci, de ce s-au opus suedezii formulei de organizare a celei mai prospere economii din Occident ? Răspunsul se bazează pe convingerea că o schimbare la faţă în funcţia de premier nu va avea nici un risc, totul fiind de formă şi nu de substanţă. Cu alte cuvinte, au fost necesari 44 de ani pentru ca suedezii să şteargă din memorie amintirea marii depresiuni economice. Dar alegătorii, sau cel puţin 1,9 la sută dintre ei, care au preferat acum opoziţia, sînt convinşi că şi aceasta va apăra beneficiile bunăstării sociale şi tehnicile conducerii economice care au produs standarde atît de înalte de viaţă. Aceste lucruri sînt privite acum ca un bun cîştigat, în aşa fel încît alegătorii îşi pot permite luxul îndepărtării autorilor lor.

Olof Palme, un om foarte inteligent, se poate consola cu ideea că alegătorii l-au îndepărtat, în credinţa că opoziţia şi-a însuşit deja principalele linii ale politicii partidului său.

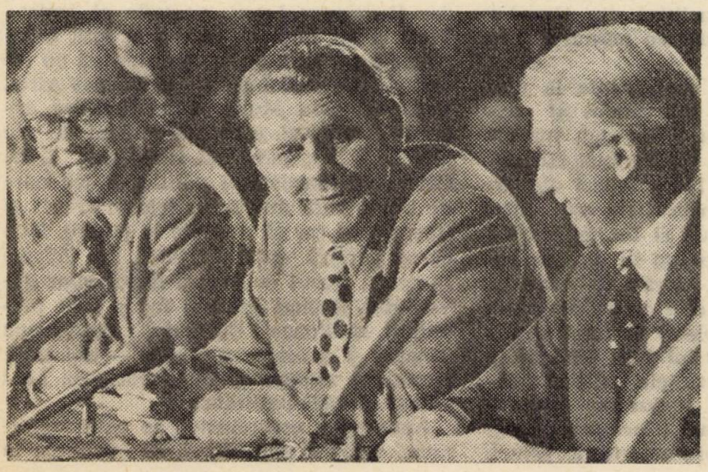

Per Ahlmark (liberal), Torbjörn Fälldin (de centru) şi Gösta Bohman (conservator), liderii celor trei partide ale coaliţiei care, la 19 septembrie, au cîştigat alegerile

Newsweek

AMERICANII CARE NU VOTEAZĂ

NICI o ţară din lume nu face mai multă publicitate campaniilor electorale decît Statele Unite. Emisiunile de televiziune sînt pline de convenţiile partidelor şi cu dezbaterile dintre candidaţi, iar ziarele sînt înţesate cu cele mai neînsemnate detalii asupra personalităţilor angajate în competiţie. Celebrităţi risipesc fonduri pentru favoriţii lor, automobilele sînt împodobite, panouri electorale sparg peisajul, apar nasturi electorali şi insigne la butonieră. Interesul faţă de evenimente este atît de atotcuprinzător încît, nu demult, mi-am auzit mătuşa de 70 de ani şi fiul de nouă ani discutînd meritele lui Gerald Ford şi Jimmy Carter.

Dar, în ciuda acestui întreg spectacol, extrem de puţini americani se prezintă la vot. Spre deosebire de Europa occidentală şi Japonia, unde 80—90 la sută din cetăţenii cu drept de vot îşi exercită acest drept, procentajul a fost, în Statele Unite, în 1972, mai mic de 55 la sută. Şi, de atunci, numărul votanţilor înregistraţi a scăzut cu vreo 5,5 milioane, deşi populaţia cu drept de vot a sporit cu 10 milioane. Potrivit unei recente analize condusă de o organizaţie de cercetare din Washington — Peter D. Hart Associates — este foarte posibil ca numai o minoritate dintre americanii cu drept de vot să se prezinte în noiembrie. Ceea ce va face ca viitorul preşedinte să fie ales de aproximativ un sfert din electorat.

Desigur, diferenţele în sistemul de vot dintre Europa occidentală şi S.U.A. reflectă experienţe politice diferite. Aşa cum afirma un ziarist vest-german, vest-europenii, care au fost confruntaţi cu revoluţii şi au suferit sub dictaturile fasciste, sînt profund interesaţi de legitimitatea guvernului. Aşa ceva nu se întîmplă cu americanii, care s-au bucurat de stabilitate politică timp de două secole şi care, cu optimismul lor tradiţional, cred că instituţiile S.U.A. vor funcţiona orice s-ar întîmpla. O dovadă au constituit-o evenimentele de acum doi ani. Richard Nixon a demisionat şi succesorul său a ocupat Casa Albă timp de doi ani, fără să fi fost ales. Pentru mulţi americani, sistemul poate funcţiona chiar şi fără implicarea lor.

Alt factor care contribuie la entuziasmul relativ scăzut pentru alegeri îl constituie influenţa grupurilor care acţionează în afara sferelor politice. În America, străduinţele muncitorilor de a-şi satisface revendicările se bazează mai puţin pe politicieni şi mai mult pe sindicate care, spre deosebire de Europa de vest, nu sînt afiliate unor partide. De asemenea, consumatorii îşi găsesc apărători indepen-

denţi, ca Ralph Nader, care au o enormă influenţă asupra guvernului.

Un important aspect al acestor fapte — sugerează prof. Seymour Martin Lipset de la Harvard — consta în aceea că „mişcările" din America au jucat un rol mai important decît partidele politice în producerea unor schimbări. Abolţionistii care au luptat împotriva sclaviei, sufragetele care s-au zbătut pentru drepturile femeilor şi studenţii care au denunţat războiul din Vietnam — toate aceste mişcări, care au recurs uneori şi la tactici violente, au fost la fel de vitale în istoria americană pe cît au fost liderii politici.

Sporirea abstinenţei electorale se sprijină pe această tradiţie. Prea mulţi americani de astăzi sînt, aparent, lipsiţi de pasiune pentru probleme ca inflaţie, relaţii rasiale, ecologie, lege şi ordine, încît nu se decid să voteze pentru unul sau altul dintre partide. Răspunsul lor este un boicot al urnelor. De fapt, însă, aceşti cetăţeni care nu votaseră sînt frustraţi şi nu apatici.

Stanley Karnow

Rinascita

ROMA

PETROLUL ŞI SITUAŢIA DIN ECUADOR

PENTRU a reda totul, sau aproape totul, este suficientă o cifră : în ultima zi a anului 1971, Ecuadorul era o ţară al cărei buget putea conta doar pe 25 milioane dolari în devize, ba chiar ceva mai puţin. Cu trei ani mai tîrziu, în ultima zi a anului 1974, dispunea de aproape 340 milioane dolari. Ţara şi-a sporit de 13 ori rezervele monetare.

Un lucru explică succesul acestor trei ani : data de 17 august 1972, zi în care Ecuadorul începe să exporte petrol, punînd capăt în acest fel monopolului absolut deţinut de Venezuela în calitate de unic exportator de hidrocarburi în America. Dar boom-ul exportului a durat doar un an şi jumătate.

Situaţia Ecuadorului se schimbă profund în măsura în care acesta, primul exportator mondial de banane, se transformă în exportator de petrol. Aceasta se întîmplă în momentul cînd preţul petrolului a crescut brusc, ca urmare a hotărîrii cartelului internaţional al producătorilor — OPEC. Ţara suferă o adevărată zguduire în structurile ei. La sfîrşitul primului an al boomului petrolier — 1974 — exporturile ecuadoriene reprezentau la petrol circa 58 la sută. Bananele, element principal al economiei naţionale, constituiau 47 la sută din exporturi. Cu un an mai tîrziu, însă, partea sa din total ajungea abia la 11 la sută. Fenomenul petrolului a zguduit întreaga economie agricolă : între 1973 şi 1974 s-a produs o netă prăbuşire a celorlalte articole de export de provenienţă agricolă. Cele patru principale produse de export, care constituiau pentru Ecuador 82 la sută din exporturile totale în 1973 (bananele, cafeaua, cacaoa şi zahărul), s-au redus cu un an mai tîrziu la 31 la sută.

La sfîrşitul lui 1971, guvernul civil al lui José Maria Velasco Ibarra a înregistrat un proces de profundă deteriorare. Ţara trăise pînă atunci într-o ritmică alternare a puterii, proces în care puternica prezenţă a lui Velasco Ibarra devenise unul dintre polii hotărîtori : acela al unui populism demagogic şi înapoiat din punct de vedere cultural, în care un provincialism paternalist convieţuia cu o alianţă concretă între sectoarele cele mai reacţionare.

Lovitura de stat militară care îl răstoarnă pe bătrînul general (avea 79 de ani) se produce la 15 februarie 1972. Comandantul armatei, generalul Guillermo Rodriguez Lara, devine preşedintele Ecuadorului. Forţele armate par să fi înţeles lecţia din 1963 şi acum formulează un program al lor, calitativ superior. Totuşi, istoria guvernului militar inaugurat în 1972 se schiţează ca istoria unei nerealizări. Să vedem de ce.

Petrolul ecuadorian este exploatat în proporţie de 75 la sută de două mari companii din cadrul celebrelor „7 surori" — Gulf şi Texaco. Ele au constituit un complex capitalist care prospectează, extrage şi transportă petrolul din zona răsăriteană a ţării. Statul controlează abia o pătrime din întreaga afacere şi este lipsit de instalaţii proprii pentru rafinarea integrală a petrolului în Ecuador, pentru transportarea lui cu flotă proprie şi comercializarea autonomă în străinătate.

Guvernul lui Rodriguez Lara îşi propune, la început, să înfăptuiască o adevărată reformă agrară, vrea să lichideze burghezia intermediară a compradorilor, aplicînd impozite mari asupra importului de bunuri de consum de lux. El afirmă că „puternicele grupuri economice" au fost vinovate de înapoierea ţării şi implică în acest bloc de dependenţă şi anacronism o structură politică pe care o caracterizează drept pseudodemocratică şi pseudoliberală. De aceea, Rodriguez Lara îşi propune să democratizeze viaţa politică din Ecuador sau cel puţin să instaureze norme noi în acest sens.

Afirmaţiile iniţiale, amplificate la maximum de rezultatul spectaculos al exporturilor de petrol de la început, vor suferi cu timpul o dură confruntare cu realitatea. Rezervele de hidrocarburi ale ţării sînt limitate. Ecuadorul nu este Kuweitul Americii de Sud şi foarte curînd s-au făcut simţite presiuni în direcţia reducerii producţiei. În afară de aceasta, Texaco şi Gulf erau cele care controlau (şi continuă să controleze) sectorul petrolier. Încă la începutul lui 1975, cînd încep să se atenueze consecinţele politice decurgînd din creşterea preţurilor hotărîtă de OPEC, se declanşează şi presiunea companiilor petroliere nord-americane pentru ca Ecuadorul să scadă preţul ţiţeiului. Motivarea este că, datorită preţurilor stabilite de cartel, petrolul ecuadorian nu reprezintă o afacere profitabilă.

Ecuadorul, care oficial are rezerve de circa 1 500 milioane barili, a aderat la OPEC în noiembrie 1973. Din acel moment, însă, a avut tendinţa să se considere „ruda săracă" a cartelului. Situaţia lui nu era atît de strălucită, încît să-i permită să ducă tratative cu succes în faţa companiilor. De aceea, la 20 martie 1975, conducătorii Gulf şi Texaco se prezintă la palatul guvernamental din Quito şi cer preşedintelui Rodriguez Lara să reducă cota fiscală asupra petrolului, pentru a spori profiturile celor două societăţi. În caz contrar, ele ameninţă cu reducerea drastică a producţiei, întrucît afacerea a devenit neprofitabilă. Sabotajul este evident. De fapt, Gulf şi Texaco cunoşteau problemele Ecuadorului. Chiar în ziua întîlnirii, Rodriguez Lara anunţase ţării că, în cursul recentei sale călătorii, cînd a participat la reuniunea OPEC din Algeria, a cerut împrumuturi însumînd 1 190 milioane dolari: 691 milioane de la Arabia Saudită, 270 de la Iran şi 229 de la Kuweit.

Începe o irezistibilă presiune din partea forţelor de dreapta şi a sectoarelor legate de capitalul nord-american, pentru a-l înlătura pe Rodriguez Lara de la putere. În aprilie, principala organizaţie de dreapta a ţării, conservatorii, declară război guvernului militar. În mai, ministrul resurselor naturale admite probabilitatea ca Ecuadorul să cedeze şantajului companiilor Gulf-Texaco şi să reducă preţurile la ţiţei. În iunie, se unesc în ofensivă împotriva lui Rodriguez Lara şi fostul preşedinte conservator, Camilo Ponce Enriquez, şi sectoarele burgheziei comerciale organizate. În sfîrşit, la 2 iulie, guvernul cedează în faţa Gulf-Texaco şi reduce preţul petrolului.

Din punct de vedere politic, Rodriguez Lara este izolat şi începe să simtă această izolare şi în cadrul armatei. El ia măsuri „eroice" : o taxă de 60 la sută asupra importurilor de lux, taxă care loveşte direct în sectoarele parazitare, dar care sînt influente în hotărîrile luate de cercurile de afaceri. Legea nemulţumeşte violent pe toţi cei care sînt afectaţi de ea şi reacţia nu se lasă aşteptată. La 1 septembrie se revoltă, recurgînd la forţa armelor, un admirator al lui Augusto Pinochet, generalul Raul Gonzales Alvear. Puciul durează 10 ore, provoacă cel puţin 22 de morţi, dar Rodriguez Lara reuşeşte să reziste. Victoria lui militară comportă însă o înfrîngere politică, după cum declară cu luciditate din exilul său de la Buenos Aires, Velasco Ibarra. Multe partide politice, expresie a dreptei, conspiră de luni de zile pentru răsturnarea lui Rodriguez Lara. Cele două formaţiuni politice reacţionare de importanţă mai mare (conservatorii şi liberalii) îi cer să renunţe la putere. Mişcarea politică unită în jurul lui Velasco Ibarra a trecut de partea duşmanilor guvernului. Acelaşi lucru îl fac şi foşti preşedinţi ca Ponce Enriquez, Arosemena Monroy şi Arosemena Comez — toţi aliaţi împotriva regimului. Dar Rodriguez Lara refuză să vadă realitatea.

Activitatea conspirativă se extinde frenetic. După o săptămînă, se întrunesc în

Columbia majoritatea conducătorilor opoziției, care creează o „Juntă civică națională".

La sfîrșitul anului 1975, junta militară anunță că, începînd cu 1 ianuarie 1976, va intra în vigoare legea asupra reformei agrare, lege care — prin norma ei cea mai radicală — stabilea exproprierea latifundiilor al căror teren nu era cultivat în proporție de cel puțin 80 la sută (în 1968, circa 47,3 la sută din suprafața Ecuadorului se află în mîinile latifundiarilor, a căror proprietate depășește 100 ha, în timp ce 74,3 la sută din proprietari dețineau doar 10,3 la sută din pămînturi). Măsura are ca rezultat unirea și mai strînsă a opoziției împotriva guvernului.

După ce a parcurs toate etapele, generalul Rodriguez Lara a părăsit, anul acesta la 11 ianuarie, guvernul. O juntă militară formată din comandanții celor trei arme preia puterea, constituindu-se în Consiliul suprem.

Noul guvern se grăbește să atenueze încordarea politică din ultimele luni : amnistie, deschidere politică, promisiune de revenire rapidă la guvernul civil. După cîteva luni de tratative cu partidele, cu organizațiile întreprinzătorilor, cu sindicatele și cu universitățile, noul guvern anunță — la 1 iunie — programul său politic : referendum pentru elaborarea unei noi Constituții și alegeri la sfîrșitul lui 1977, pentru transmiterea puterii în mîinile civililor.

THE TIMES

LONDRA

BRAZILIA — CONTEXT PREELECTORAL

ÎN TIMP ce în Brazilia se desfășoară campania pentru alegerile municipale din noiembrie, limitele ei de acțiune sînt definite în mod clar de guvern. În cursul campaniei pentru alegerile generale din 1974, Mișcarea Democratică Braziliană (MDB) — partid de opoziție — a folosit foarte bine timpul ce i-a fost acordat la televiziune. Ea a reușit să scoată în evidență unele din contrastele care continuă să existe în Brazilia și care, în multe cazuri, au devenit mai acute în ultimii ani, și a cîștigat atunci o mulțime de voturi. De data aceasta însă, numai figurile candidaților pot să apară pe ecranele televiziunii.

ARENA, partidul de guvernămînt, își va păstra probabil controlul asupra orașelor cu o populație mai mică de 50 000 de locuitori și va obține rezultate bune în regiunile rurale, unde partidul de opoziție este aproape inexistent.

Nici în orașele mari, unde trăiesc deja peste jumătate din totalul brazilienilor și unde în 1980 vor trăi două treimi dintre ei, partidul de guvernămînt nu s-a resemnat să fie înfrînt. Aceasta va însemna că regulile jocului vor trebui schimbate înainte de viitoarele alegeri generale, urmînd să aibă loc în 1978, pentru ca ARENA să nu fie înfrîntă atunci.

Situația economică dificilă provoacă acum o mare nemulțumire. Ea este accentuată de recunoașterea faptului că ideea transformării Braziliei într-o putere mondială, idee care a fost promovată atît de insistent, se amînă către viitorul îndepărtat. Marele beneficiar din ultimii 12 ani a fost clasa mijlocie, redusă din punct de vedere numeric, dar influentă. Nivelul de trai al celor cu veniturile cele mai mari a ajuns probabil mai ridicat decît acela al oricărui grup echivalent din lume. Dar, așa cum a crescut și nivelul de trai, au crescut și aspirațiile. În prezent, ele depășesc cu mult posibilitățile țării. În ultimele luni, efectele întîrziate ale crizei petrolului și efectele secundare negative ale efortului, temporar încununat de succes, de a obține un ritm record de creștere economică, s-au făcut simțite în Brazilia.

Anul acesta, rata inflației va depăși 50 la sută, iar costul alimentelor, locuințelor și chiriilor va crește cu cel puțin 100 la sută. Automobiliștii trec prin dificultăți speciale. Timp de un deceniu, automobilul a fost simbolul „miracolului" brazilian și al progresului concomitent al clasei mijlocii. Industria braziliană de automobile, care în 1964 era neînsemnată, a produs anul trecut 800 000 de vehicule. Din păcate, însă, 80 la sută din petrolul folosit în Brazilia este importat. Achitarea acestui import reclamă peste o treime din valoarea tuturor exporturilor braziliene. Deși este ușor de demonstrat că într-o zi Brazilia va fi în stare să hrănească jumătate din omenire și simultan să satisfacă majoritatea propriilor ei cerințe și o mare parte a cerințelor altor țări de materii prime, aceasta nu rezolvă problemele politice și economice din anul curent.

Recolta record de anul acesta va face ca Brazilia să cîștige o sumă suplimentară de 2 miliarde de lire sterline din exporturile de alimente. Dar datoria țării este atît de mare, încît va fi necesară pentru rambursarea ei alocarea unei treimi din totalul cîștigurilor din exporturi ale Braziliei.

Dacă nu s-ar fi recurs la o represiune puternică, în orașele braziliene s-ar fi produs deja ciocniri provocate de criza de alimente, așa cum s-au întîmplat în nord-estul țării, lovit de secetă. Pe măsură ce fermierii obțin profituri tot mai mari din vînzările de soia, zahăr, cafea și cacao — produse pe care sînt încurajați să le cultive — ei însămînțează suprafețe mult mai mici cu culturi alimentare de bază ca fasole, manioc și legume. Pînă în prezent, anul acesta prețul mediu al alimentelor a crescut cu 50 la sută, alimentele de bază s-au scumpit în și mai mare măsură. Majoritatea brazilienilor trebuie să cheltuiască pentru hrană 80 la sută sau mai mult din salariul lor, iar trei sferturi din populație este subnutrită.

Deoarece partidele de opoziție ale stîngii și sindicatele libere au fost puse în afara legii, brazilianul mijlociu nu știe cu adevărat cît de proastă este situația lui. Ca urmare, el are tendința să voteze pentru un guvern care îi prezintă orizonturi nelimitate.

PROFIL

HAMILTON SHIRLEY AMERASINGHE

președintele sesiunii a 31-a a Adunării Generale a O.N.U.

Reprezentant al țării sale — Sri Lanka — la O.N.U. timp de 9 ani, Hamilton Shirley Amerasinghe a fost ales, la 21 septembrie, președinte al sesiunii a 31-a a Adunării Generale, preluînd această funcție de la premierul Luxemburgului, Gaston Thorn.

Pînă la începerea actualei sesiuni a Adunării Generale, diplomatul din Sri Lanka a fost președinte al Conferinței O.N.U. asupra dreptului mării, de problemele căreia va continua să se ocupe, de altfel, atîta timp cît vor dura încercările de elaborare a unei noi convenții internaționale în acest domeniu. Hamilton Amerasinghe s-a consacrat acestei sarcini încă din 1968, el fiind primul președinte al Comitetului O.N.U. pentru utilizarea pașnică a fundului oceanelor. H. S. Amerasinghe este, totodată, președintele Comitetului special al O.N.U. pentru Oceanul Indian și președinte, din 1969, al „Comitetului special de anchetare a practicilor israeliene atingînd drepturile omului ale populației din teritoriile arabe ocupate".

Hamilton Shirley Amerasinghe a fost înalt comisar al Ceylonului în India, între 1963-1967, ocupînd, în același timp, postul de ambasador în Afganistan. După 1973, concomitent cu funcția de reprezentant al țării sale la O.N.U., a fost acreditat și ca ambasador în Brazilia.

Născut la Colombo în 1913, H. S. Amerasinghe a urmat cursurile Colegiului ceylonez al Universității din Londra, specializîndu-se în clasicii occidentali : în 1937 intră în administrația țării sale, unde va servi, fără întrerupere, în diferite posturi, între care, administrator al Consiliului de dezvoltare a văii fluviului Gal Oya, directorul departamentului trezoreriei și finanțelor, membru al consiliului monetar al băncii centrale, guvernator adjunct al țării sale la Banca Internațională.

POSTA REDACTIEI

Congresul liberalilor britanici

Gh. Dumitru, Tuşnad. Congresul anual al partidului liberal britanic s-a desfăşurat la Llandudno, în nordul Ţării Galilor, între 14 şi 18 septembrie. Au participat aproximativ 1500 de delegaţi. Acest prim congres de după schimbarea liderului şi alegerea lui David Steel (în luna iulie a.c.) pare să fi fost, potrivit observatorilor, „un triumf" pentru noul conducător. Actul cel mai important al congresului a fost adoptarea unui vast proiect de reformă constituţională care cuprinde un sistem federal pentru diferitele regiuni ale Marii Britanii şi reprezentarea proporţională la toate alegerile legislative. Moţiunea mai prevede şi elaborarea unei constituţii scrise pentru Marea Britanie. Reprezentarea proporţională constituie un mai vechi deziderat al liberalilor britanici, aceştia fiind nemulţumiţi de actualul sistem care „îi avantajează pe conservatori şi laburişti". La alegerile din 1974, spre exemplu, deşi au obţinut aproape şase milioane de voturi, liberalii nu au primit decît 13 mandate în Camera Comunelor. În fapt, cele două principale partide — laburist şi conservator — deţin 95 la sută din mandate, dar numai 75 la sută din voturi, actualul sistem acordînd mandatul unei circumscripţii deputatului cu cel mai mare număr de adeziuni din partea alegătorilor. Liberalii britanici mai propun, în cadrul amintitului proiect de reformă, dotarea tuturor regiunilor britanice — Anglia, Scoţia, Ţara Galilor, Irlanda de Nord — cu adunări legislative şi guverne separate, guvernul de la Londra urmînd a se ocupa doar de problemele externe (inclusiv comerţ exterior şi apărare), de macroeconomie şi de politica imigrării. Deşi liberalii sînt hotărîţi să facă tot posibilul pentru impunerea proiectului lor, există foarte puţine şanse pentru o asemenea schimbare. Sistemul proporţional propus ar atrage, aproape cert, necesitatea formării unor guverne de coaliţie în Marea Britanie. De aceea, tot la congresul anual de la Llandudno, partidul liberal a acceptat, pentru prima oară, ideea unei posibile coaliţii cu unul dintre cele două partide principale din Marea Britanie.

Gheorghe V. Dediu, com. Ştefan cel Mare, jud. Vaslui. Fostul preşedinte portughez, Francisco Da Costa Gomes, s-a retras din viaţa politică.

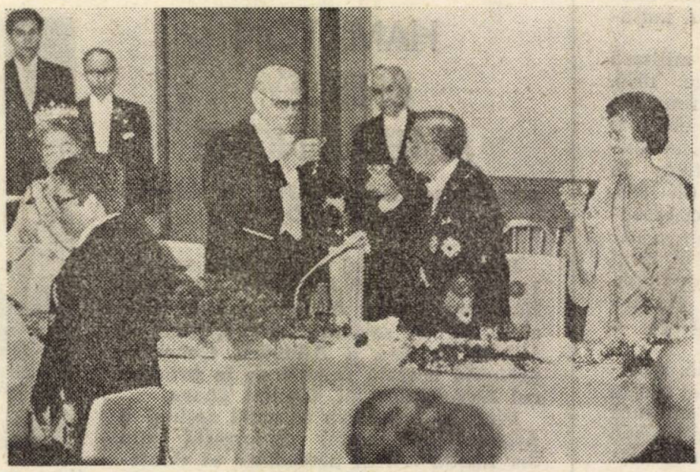

Ilie Petrescu, Piatra Neamţ. **1.** Preşedintele Ernesto Geisel este primul şef de stat brazilian care a vizitat Japonia. A fost însoţit de membri ai cabinetului şi un număr de oameni de afaceri. În timpul şederii la Tokio, s-a întîlnit cu împăratul Hirohito (în **fotografie**).

2. Consiliul securităţii naţionale (Cosena) al Uruguayului este cel mai important organism al statului. A luat fiinţă în 1973, cînd a avut loc o lovitură de stat militară (soldată cu dizolvarea parlamentului, preşedintele statului rămînînd acelaşi — Juan Maria Bordaberry, înlăturat acum două luni). Din el fac parte cinci militari (şefii celor trei armate, ministrul de interne şi al planificării) şi patru civili (preşedintele ţării, ministrul de externe, al economiei şi al apărării naţionale). Nici o hotărîre de importanţă naţională nu poate fi adoptată fără avizul acestora.

3. Asasinarea lui Orlando Letelier, care a fost succesiv titular al ministerelor de externe, apărării şi de interne în fostul guvern de Unitate Populară din Chile, a avut loc la Washington, unde se afla, în exil, din septembrie 1974. A murit ca urmare a exploziei unei încărcături de dinamită plasată în automobilul său. Letelier era în vîrstă de 44 de ani. Student fiind, a condus Federaţia studenţilor din Chile. De profesie economist, a studiat în special problema valorificării cuprului, principala bogăţie naţională a ţării. Înainte de a fi ministru, în guvernul Allende, a fost funcţionar pe lîngă Banca Interamericană de Dezvoltare, apoi ambasador în Statele Unite. După lovitura de stat de la 11 septembrie 1973, a stat arestat în Chile timp de un an. La 10 septembrie a.c., guvernul chilian l-a privat de dreptul la naţionalitate chiliană. Acelaşi tratament a fost aplicat recent şi altui lider al stîngii, Volodia Teitelboim. Letelier este cea de-a treia personalitate politică chiliană, aflată în exil, victimă a unui atentat terorist. La 30 septembrie 1974, a murit, în Argentina, generalul Carlos Prats, care a părăsit ţara după căderea guvernului Unităţii Populare. La 6 octombrie 1975, a fost rănit grav, în Italia, Bernardo Leighton, lider democrat-creştin.

Institutul pentru Namibia

I. Vlad, Tîrgovişte. În 1974, cînd a fost numit împuternicit al Naţiunilor Unite pentru Namibia, Sean Macbride (Irlanda) a alcătuit un proiect de creare, la Lusaka, a unui Institut namibian pentru cercetare şi educaţie, întrucît regimul rasist din Africa de Sud a împiedicat în mod deliberat populaţia de culoare din Namibia să participe în administrarea teritoriului şi a menţinut un foarte scăzut nivel de educaţie. Pentru a prelua conducerea ţării, populaţia are nevoie de o pregătire multilaterală (Namibia, este cunoscut, posedă mari resurse, fiind cel mai mare producător de diamante din lume şi un important producător de cupru, argint, zinc, uraniu ş.a.). După ce a fost prezentat Consiliului O.N.U. pentru Namibia un plan detaliat al institutului, Adunarea Generală a O.N.U. a decis crearea Institutului namibian pentru cercetare şi educaţie. Finanţarea sa a fost asigurată prin contribuţii voluntare ale statelor lumii, prin Fondul O.N.U. pentru Namibia. Bugetul total pentru o perioadă de cinci ani a fost estimat la 17.1 milioane dolari (s-a hotărît ca existenţa institutului să se limiteze la o perioadă de cinci ani întrucît, se consideră, în acest timp Namibia îşi va fi obţinut independenţa). Institutul a fost inaugurat la Lusaka, la 26 august a.c. După ce Namibia va fi eliberată, institutul se va muta la Windhoek, devenind baza unei viitoare universităţi a Namibiei. În acest an, Institutul namibian are în vedere pregătirea a o sută de studenţi în diferite profesii. Conducerea acestui centru de învăţămînt este organizată de un Senat prezidat de prof. Adebayo Adedeji, secretar executiv al Comisiei Economice O.N.U. pentru Africa; printre cei 11 membri ai Senatului se află şi Sean Macbride (sînt reprezentaţi, de asemenea, secretarul general al O.N.U., Consiliul O.N.U. pentru Namibia, O.U.A., S.W.A.P.O. şi guvernul Zambiei). Institutul este liber să invite pentru cursuri profesori şi specialişti din orice parte a lumii.

Anca Preda, Braşov. **1.** În Liechtenstein femeile au obţinut drept de vot în acest an, în urma unei consultări care a avut loc în septembrie. În afara unor cantoane din Elveţia, în toate ţările din Europa femeile au drept de vot.

2. Al 27-lea Congres internaţional de astronautică se va desfăşura la Anaheim (California), între 10 şi 16 octombrie a.c.

3. Iată şi alte informaţii în legătură cu „naveta spaţială" (prezentată la Palm Dale), în afara celor publicate în rubrica „1 000 + 1" din nr. 39: va putea duce, la bord, patru experţi, în afara echipajului format din trei persoane; va permite readucerea pe Pămînt a sateliţilor sau a unor instalaţii din laboratoare, în cazul în care vor trebui reparate; va permite schimbarea membrilor echipei laboratorului, fără a întrerupe analizele în curs, în aşa fel încît vor putea fi realizate experienţe cu o durată mai mare decît în cazul „Skylab"-ului. O asemenea „navetă spaţială" (se prevede construirea a cinci vehicule de acest gen) va putea rămîne pe orbită 7—30 zile, după care să se întoarcă pe Pămînt, aterizînd ca un avion, cu o viteză de 335 km/h. După două săptămîni de la aterizare, vehiculul ar urma să fie pregătit pentru o nouă călătorie. Experţii de la N.A.S.A. prevăd în jur de 570 asemenea misiuni spaţiale în deceniul următor.

Gheorghe Bănică, Cîmpulung Muscel. **1.** Primul secretar general al O.N.U. a fost norvegianul Trygve Halvdan Lie.

2. Am scris de nenumărate ori despre statele care alcătuiesc S.U.A. Vă sugerăm consultarea unei istorii a acestei ţări, pe care o puteţi găsi în biblioteci.

POSTA REDACTIEI

Perspective aerospațiale

Andrei Băiculescu, București. Problema ce pare să vă intereseze — perspectiva avioanelor de transport-persoane de mare capacitate (1 200 de locuri) și cea a „turismului pe Lună" — a fost evocată în cadrul Conferinței aerospațiale mondiale, organizată la începutul lunii septembrie a.c., la Londra. Au reținut atenția, prin caracterul lor mai mult decît îndrăzneț, supozițiile lui Willis Player, vicepreședinte al companiei „Pan American World Airways", care a făcut următoarele previziuni în ce privește transportul aerian al anilor 1990 : mijlocul obișnuit de transport, în cazul călătoriilor intercontinentale, va fi un avion subsonic de cel puțin 1 200 de locuri ; serviciul pentru voiajuri oficiale va fi asigurat de vehicule spațiale, cu propulsie pe bază de hidrogen, capabile, de pildă, să parcurgă distanța New-York — Londra într-o oră ; supersonicele actuale nu ar avea un viitor prea lung, chiar dacă vor deveni acceptabile din punct de vedere al rentabilității și al nevătămării mediului ambiant ; traficul peste Atlanticul de Nord se va face printr-un pod aerian ; toate aparatele vor fi construite de mai multe țări asociate și vor fi total automatizate. Operația rezervării de locuri se va face direct prin ordinator, prin intermediul unui centru de comunicație. În ceea ce privește zborul spre Lună, vicepreședintele companiei americane a avansat ideea că, dacă prima stație lunară locuită va fi instalată, conform previziunilor, în 1985, primii turiști vor putea sosi pe Lună începînd din 1990. Mult mai modești, reprezentanții celorlalte companii aviatice internaționale s-au mulțumit cu referiri la necesitățile de echipament ale industriei transporturilor aeriene în următorii zece ani, prevăzînd că, la sfîrșitul acestei perioade, aparatele nu vor diferi cu mult de cele de azi.

Constantin Roșu, 74 114 str. Labirint, nr. 65, București, tel. 62.23.02 și 22.23.02, vinde colecția revistei pe anii 1963—1974; **Grigore Rădulescu, Aleea Compozitorilor, nr. 5, bloc G 9, ap. 19, București, tel. 45.80.42,** vinde colecția revistei „Lumea" pe anii 1967—1975.

Gh. Simion, str. George Enescu, nr. 4, ap. 25, Hunedoara, vinde colecția revistei „Lumea" de la apariție pînă în prezent.

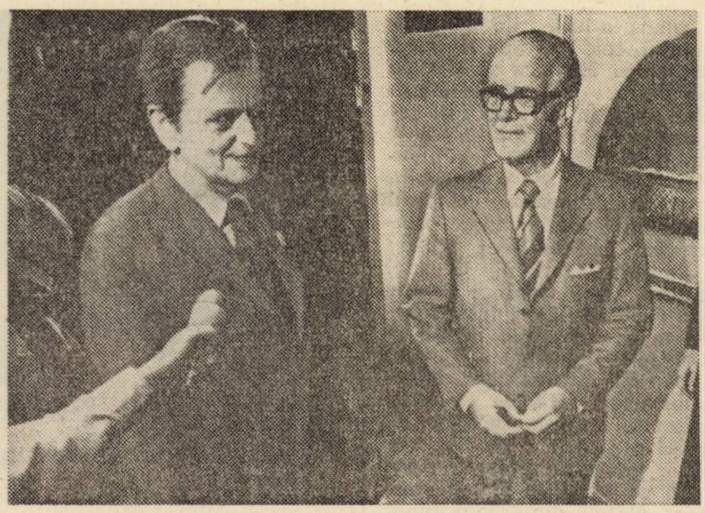

Constantin Suciu, Constanța. Olof Palme, liderul social-democrat suedez (în **fotografie**), și-a prezentat demisia guvernului său, președintelui Parlamentului, Henry Allard, a doua zi după anunțarea rezultatului alegerilor. În ceea ce privește situația actuală din Suedia, după demisia lui Palme, este încă relativ greu de prevăzut cum va arăta viitorul guvern. Noul parlament se va întruni la 4 octombrie. Va fi desemnat un nou premier — cel mai probabil, liderul partidului de centru, Torbjörn Fälldin. În cazul în care programul său nu este acceptat de 175 din cei 349 de parlamentari (situație greu de imaginat), la patru votări succesive, noua constituție a Suediei prevede noi alegeri generale.

Valeriu Bucur, com. Moroieni, jud. Dîmbovița. Datele geografice cuprinse în articolele despre Vietnam și Benin, publicate în nr. 27 și 29, au fost extrase din „Le Courier du Vietnam" (revistă editată la Hanoi) și Year Book 1976. Diferențele remarcate de dv., față de articole pe aceeași temă apărute în alte publicații, nu se datorează, deci, unor neglijențe ale autorului. Asemenea diferențe apar, de altfel, în legătură cu numeroase alte state și depind de sursele de informare disponibile — statistici O.N.U., Atlasul B.I.R.D., diferite enciclopedii, Year Book ș.a.m.d. Unele dintre aceste surse nu sînt aduse la zi, conform statisticilor naționale. În ceea ce privește populația, de multe ori este vorba de estimări ale O.N.U., în funcție de rata natalității din țara respectivă și de datele ultimului recensămînt.

P. Utim, București. Volumul „Probleme internaționale — agendă", publicat în aceste zile de Editura Politică, va da un răspuns detaliat întrebării dv. privind teritoriile încă dependente.

Dan Frunză, Brașov. 1. În nr. 39 am publicat o cronologie a evenimentelor din Africa australă, în care veți găsi răspuns la întrebarea dv.

2. Alegerile din R. F. Germania vor avea loc la 3 octombrie. Vă sugerăm consultarea articolului pe această temă, publicat în nr. 39.

Ilie Gheorghe, Pitești. Am scris despre cazul Stonehouse în cadrul acestei rubrici din nr. 30 și 38.

Niță Haralambie, Fieni, jud. Dîmbovița. Veți găsi cărțile solicitate la orice bibliotecă mai importantă.

Dan Aurelian, București. Nedumerirea dv. este explicabilă, întrucît, în ultimele luni, Camera Comunelor din Marea Britanie și-a schimbat compoziția datorită unor alegeri parțiale și a formării partidului laburist scoțian. Partidul laburist scoțian (SLP) a fost format în ianuarie a.c., din membri ai partidului laburist britanic care nu erau de acord cu propunerile guvernului privind formarea unei Adunări în Scoția și transferarea unor puteri (limitate) acestei adunări. La 26 iulie, doi membri parlamentari laburiști — James Sillars și John Robertson — au aderat la S.L.P., declarînd că demisia lor din partidul laburist a fost urmarea politicii guvernului față de Scoția și a măsurilor de a opera reduceri în cheltuielile publice. Repartizarea mandatelor în Camera Comunelor se prezintă, acum, astfel : partidul laburist — 313 ; partidul conservator — 276 ; partidul liberal — 13 ; partidul național scoțian — 11 ; United Ulster Unionists (coaliția protestantă din Ulster) — 10 ; Plaid Cymru (partidul național din Țara Galilor) — 3 ; partidul laburist scoțian — 2; partidul național englez — 1 (este vorba de mandatul deținut de John Stonehouse, aflat în închisoare ; cum acesta a demisionat în cele din urmă, mandatul său va fi supus reales legerii în luna noiembrie) ; partidul laburist și social-democratic (catolic, din Ulster) — 1 ; un independent din Irlanda de Nord. Președintele Camerei Comunelor (speakerul) și cele trei ajutoare ale sale, deși fac parte din această Cameră, nu au drept de vot, în afara obligațiilor lor oficiale.

Victor Cioca, Giurgiu. 1. George Meany, președintele puternicei confederații sindicale americane AFL—CIO, care se află în această funcție din 1955, este în vîrstă de 82 de ani. Lunga sa președinție nu trebuie să mire întrucît, în 90 de ani, aceste sindicate nu au avut decît trei președinți. „Mr. Labor", cum este numit în S.U.A. George Meany, se va retrage însă nu peste multă vreme, succesorul său urmînd a fi, probabil, ales între Lane Kirkland (54 ani), trezorierul și „numărul doi" al confederației, William Sidele, Martin Ward și Murray Finley (toți trei lideri ai unor sindicate afiliate la AFL-CIO).

2. Despre remanierea guvernamentală din Canada am scris în nr. 39. Unii comentatori au afirmat că demisiile anterioare și, în parte, chiar remanierea guvernului nu pot fi despărțite de scăderea popularității partidului liberal de guvernămînt, deși premierul Pierre Elliott Trudeau a dezmințit acest fapt. Ultimele sondaje de opinie indicau faptul că doar 29 la sută dintre alegători sprijină, în acest moment, partidul liberal, în timp ce partidul conservator (care are un nou lider — Joe Clark) dispune de 47 la sută din preferințe. Se înțelege, rezultatele sondajelor nu înseamnă, practic, și chemarea la urne. Următoarele alegeri ar avea loc, în mod normal, peste doi ani. În ceea ce privește situația economică, potrivit unor statistici oficiale, rata inflației de 11 la sută, în 1975, a început să scadă, iar recent, ministrul de finanțe, Donald MacDonald, a slăbit, într-o măsură, controlul asupra profiturilor, în încercarea de a stimula expansiunea industrială. Nivelul șomajului a rămas, însă, la procentul cunoscut de 7 la sută.

POSTA REDACȚIEI

Scările Mercalli și Richter

Costea Vișan, Buzău. Cutremurele din 15 și 16 septembrie de la Udine (Italia) au produs, într-adevăr, nu numai pagube materiale mari, victime și răniți, ci și un adevărat exod al populației către alte zone. Numai în acele două zile s-au făcut simțite în jur de 50 mișcări ale scoarței Pămîntului, două dintre ele măsurînd 6,3 și 6,4 grade pe scara Richter. Cutremurele pot fi clasificate după două sisteme (sau scări) : Richter și Mercalli. Scara elaborată de seismologul italian Mercalli are la bază accelerația maximă a terenului în urma cutremurului și indică și consecințele seismului. Cuprinde 12 grade : 1 — cutremur înregistrat doar de instrumente; 2 — cutremur abia simțit ; 3 — cutremur ușor, cu daune minime ; 4 — cutremur resimțit de toți, obiectele fixate pe pereți tremură ; 5 — se opresc ceasornicele și obiectele oscilează ; 6 — cad obiecte și tencuială ; 7 — clădirile încep să crape, iar cornișele cad ; 8 — casele se prăbușesc, la fel și liniile electrice ; 9 — cutremur dezastruos, cu numeroase victime ; 10 — aproape toate clădirile se prăbușesc și se deschid crăpături în pămînt ; 11 — nici un edificiu nu rămîne în picioare, numeroase surpături ; 12 — cutremur atît de violent, încît întreaga zonă își modifică înfățișarea. Scara Richter este bazată pe calculul energiei eliberate de cutremur și a fost elaborată după construirea unor instrumente mai perfecționate decît cele de care dispunea Mercalli, atunci cînd și-a elaborat sistemul. Cuprinde nouă grade, fiecare din ele indicînd efecte de zece ori mai mari decît ale seismului de grad inferior.

Sonia Olteanu, Giurgiu. 1. Cercetările hidrografice din strîmtoarea Malacca (cercetări care s-au încheiat recent și au dus la întocmirea unei noi hărți privind curenții marini din zonă) au fost sugerate de cea de-a patra reuniune a subcomitetului pentru securitatea navigației al Organizației Consultative Maritime Interguvernamentale de pe lîngă O.N.U. (I.M.C.O.), în decembrie 1967. Pentru a evita coliziunile dintre nave și alte accidente maritime, subcomitetul ajunsese la concluzia că se impune îmbunătățirea navigației prin rapoarte hidrografice, instalarea mai multor faruri și echipamente diferite de protejare a navigației. Ca răspuns la hotărîrile subcomitetului, cele trei țări riverane strîmtorii Malacca și Japonia au început cercetările amintite. Pînă în 1974 au fost întocmite cinci rapoarte, date publicității în 1975. Strîmtoarea Malacca are o deosebită importanță pentru comerțul maritim est-vest, fiind principala (și cea mai scurtă) cale de navigație din Oceanul Indian spre Oceanul Pacific (în Japonia). Este, însă, foarte îngustă (8 mile lățime și 650 mile lungime) și presărată cu nenumărate stînci submarine. Hărțile existente anterior nu erau suficient de precise pentru a permite vaselor uriașe de astăzi să străbată în siguranță strîmtoarea, fapt posibil după întocmirea noilor hărți.

2. Informații biografice despre noul premier francez am publicat în cadrul rubricii „Profil" din nr. 36. Raymond Barre nu face parte din nici un partid politic și nu este deputat.

Doina Tugearu, Iași. PACOM, de fapt U.S.—PACOM, înseamnă Înaltul Comandament al S.U.A. din Pacific. Potrivit aprecierii publicistului Michael T. Klare, reprodusă de revista „Le Monde Diplomatique", se poate considera că activitatea PACOM a înregistrat o nouă etapă începînd de la 1 ianuarie 1972, adică atunci cînd și-a lărgit sfera de activitate asupra Oceanului Indian și a regiunilor limitrofe. De atunci, PACOM — care are cartierul general în insulele Hawai — este împuternicit „să vegheze la apărarea intereselor americane" într-o regiune vastă, de la Alaska la Antarctica și din California pînă la Pakistan, adică o zonă reprezentînd 40 la sută din suprafața globului. E adevărat că, după încetarea conflictului din Indochina, forțele militare terestre ale S.U.A staționate în regiunea în discuție au fost reduse considerabil, dar forțele sale navale au fost întărite.

Răzvan Crișan, Oradea. 1. „Aerosat" este un sistem experimental occidental de telecomunicații prin satelit, între avioanele care survolează oceanele și stațiile de la sol. Cuprinde doi sateliți care urmează a fi lansați în 1979 și 1980. Colaborează țările din Europa occidentală (47 la sută), Statele Unite (47 la sută) și Canada (6 la sută). Vehiculul spațial „Aerosat" va fi construit de firma americană „General Electric" (hotărîrea a fost luată la 10 septembrie).

Ioniță Costăchescu, Slatina. Documentul privind organizarea primelor alegeri directe pentru parlamentul vest-european a fost semnat la Bruxelles, la 20 septembrie (în **fotografie**: o imagine de la ceremonia care a avut loc cu acest prilej, în prim-plan aflîndu-se, de la stînga la dreapta, reprezentanții Luxemburgului, Italiei, Irlandei și Franței). Documentul cuprinde două texte : unul de natură politică, provenit din decizia luată la nivel înalt a C.E.E., și altul de factură juridică. Comentatorii apreciază că etapa următoare, a ratificării de către parlamentele naționale a documentului adoptat de „cei nouă", nu va fi lipsită de anumite dificultăți. „Le Monde" observa că persistă unele rezerve care au obligat la redactarea documentului într-o formă „vagă și alambicată". Se amintește reținerea Londrei, care, deși favorabilă scrutinului din 1978, nu este sigură că îl va putea organiza la o dată atît de apropiată. Danezii au propriile lor obiecții. Comentatorul ziarului parizian remarca și faptul că, în Franța, adversarilor scrutinului vest-european „nu le lipsesc argumentele". În momentul confruntării parlamentare, la Paris nu sînt excluse unele „defecțiuni" în rîndul gaullîștilor.

2. Cu toate că, de la începutul lunii septembrie, au căzut cîteva ploi asupra zonelor din sudul Marii Britanii, urmările secetei prelungite nu au putut fi înlăturate. Aproximativ 800 000 locuitori din sudul Țării Galilor continuă să nu dispună de apă decît șapte ore pe zi. În Yorkshire (nord-estul Angliei), apa curentă a fost închisă, locuitorii aprovizionîndu-se doar la robinete special amenajate pe străzile așezărilor. Restricții severe au intrat în vigoare la 19 septembrie și în sudul Angliei și în zona Londrei, unde au fost interzise stropirea grădinilor, parcurilor, terenurilor de sport, umplerea piscinelor și a bazinelor ornamentale, spălarea automobilelor, a exteriorului locuințelor ș.a. Stropirea grădinilor de zarzavat a fost autorizată, dar englezii au fost rugați să folosească, pe cît posibil, apele folosite deja.

Ion Zăuleanu, Grădinile, jud. Olt. Vă mulțumim pentru scrisoare. În nr. 39 al revistei am scris despre hotărîrile C.E.E. în legătură cu viitorul parlament vest-european.

B. Rada, Galați. Nu avem în intenție, deocamdată, publicarea unui almanah „Lumea".

Vasile Neagoe, com. N. Bălcescu, jud. Vîlcea. Ne pare rău, dar nu dispunem de informațiile suplimentare solicitate în legătură cu Pinkerton.

LUMEA

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii nr. 1. Telefon 17 60 10 Internațional 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin ILEXIM — serviciul import-export presă — Calea Griviței nr. 64–66, P.O.B. 2001, telex 011226, București.

C.P.C.S.

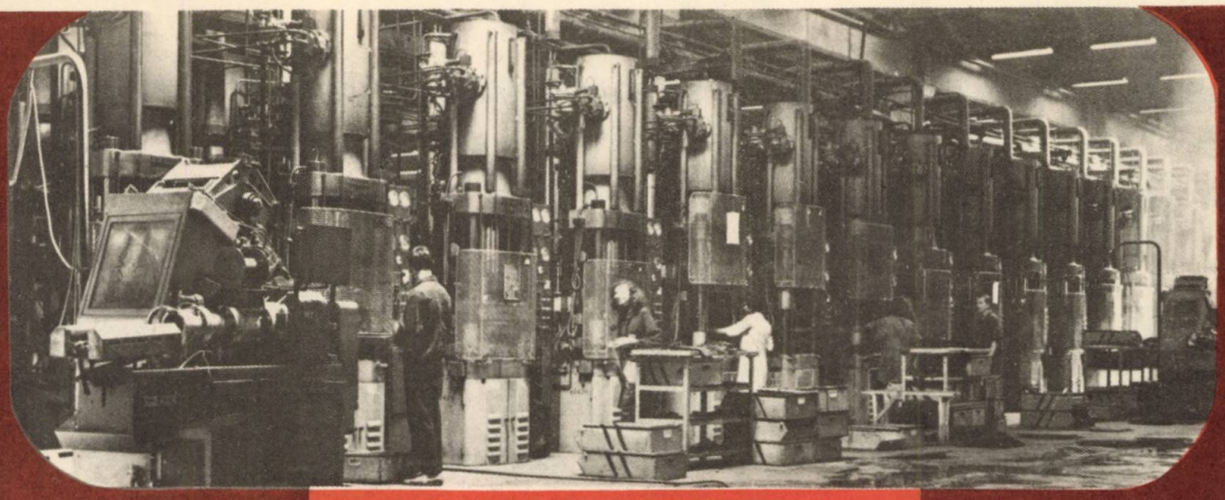

COMBINATUL DE ARTICOLE TEHNICE DIN CAUCIUC PITEŞTI

PRODUCE ŞI LIVREAZĂ :

- Benzi de transport cu inserţie din poliester-poliamidă
- Benzi de transport cu cord de oţel
- Plăci — covoare
- Furtune înaltă presiune
- Furtune diverse cu diametrul interior de la 6 mm — 500 mm
- Garnituri profilate
- Garnituri presate
- Manşoane radiator auto
- Articole din ebonită
- Roţi şi valţuri cauciucate

ATI AFLAT?

COVOARELE DE LÎNĂ TESUTE MANUAL SE VIND SI CU PLATA ÎN 24 RATE LUNARE
AVANSUL: NUMAI 30%

Lei 2

Nr. 41 7 octombrie 1976

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

VIZITA DE PRIETENIE A TOVARĂȘULUI TODOR JIVKOV ÎN ROMÂNIA

O. N. U.
Coordonate ale dezbaterii generale

BONN
Semnificațiile scrutinului

BLACKPOOL
Conferința laburiștilor

LISABONA
Reforma agrară — un proces complex

REPORTAJ PE GLOB
R. D. GERMANĂ

AMERICA LATINĂ: direcții ale dezvoltării economice

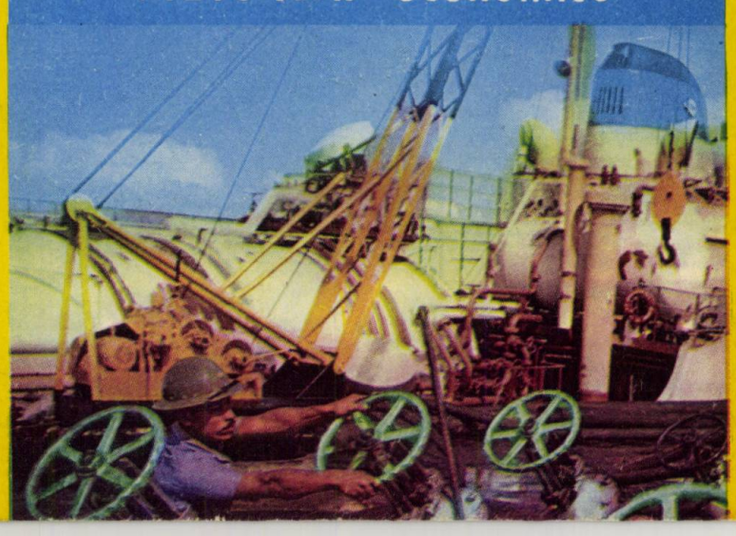

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a primit pe tovarășul V. A. Kirillin, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., președintele Comitetului de Stat pentru Știință și Tehnică

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, s-a intîlnit cu tovarășul Pompeyo Marquez, secretar general al Mișcării pentru Socialism (M.A.S.) din Venezuela

În timpul cuvîntării rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Academia de partid și de pregătire a cadrelor de conducere de pe lîngă C.C. al P.C.R.

LUMEA

Săptămînal de politică externă

41 (676)

7 octombrie 1976

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

Dialogul româno-bulgar la nivel înalt — expresie a relațiilor de prietenie dintre cele două țări și popoare. Ion Madoșa 2

Mărturii elocvente ale cursului ascendent al relațiilor dintre România și Polonia. Donca Ciobanu 3

Națiunile Unite. În dezbaterile generale – teme majore ale vieții internaționale. Ilie Olteanu 4

Bonn. Un vot pentru continuitate. Corneliu Vlad 6

Beirut. În căutarea unei soluționări negociate. Crăciun Ionescu 7

Blackpool. Conferința laburiștilor și strategia economică. Stelian Țurlea 8

Lisabona. Reforma agrară – un proces complex. Rodica Dumitrescu 10

Rhodesia. În pregătirea conferinței constituționale. Dumitru Constantin 11

România și Belgia : vocația colaborării. Marcel Negreanu 12

Mutații interoccidentale. Eugeniu Obrea 14

America Latină. Valorificarea resurselor : evoluții în diversitate. Anca Voican 18

Atena. Implicațiile „scandalului Niarchos". Ion Badea 22

REPORTAJ PE GLOB

R. D. Germană. Profile urbane. Radu Dobre 16

1 000+1 20–21

SERIAL

„Un pod prea îndepărtat" (IV). Cornelius Ryan 23

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

Rinascita, International Herald Tribune, The New York Times, Sofia-Pres 26–28

PROFIL

Elias Sarkis, președintele Republicii Libaneze 28

POȘTA REDACȚIEI 29–31

În acest număr:

MĂRTURII ELOCVENTE ALE CURSULUI ASCENDENT AL RELAȚIILOR DINTRE ROMÂNIA ȘI POLONIA

ROMÂNIA ŞI BELGIA: vocaţia colaborării

NAȚIUNILE UNITE

În dezbaterile generale — teme majore ale vieții internaționale

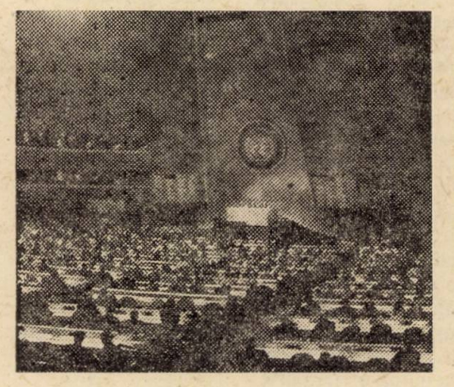

Mutaţii interoccidentale

AMERICA LATINĂ

Valorificarea resurselor: evoluții în diversitate

BEIRUT

În căutarea unei soluționări negociate

BONN

Un vot în favoarea continuității

ATENA

Implicațiile „scandalului Niarchos"

Dialogul româno-bulgar la nivel înalt — expresie a relațiilor de prietenie dintre cele două țări și popoare

„A devenit o tradiție de a ne întîlni anual și — uneori — de cîteva ori pe an, pentru a discuta împreună problemele privind dezvoltarea colaborării între partidele și popoarele noastre, precum și diverse probleme ale evoluției situației internaționale. Se poate spune că aceste întîlniri au contribuit mult la dezvoltarea colaborării româno-bulgare în diferite domenii de activitate. De aceea, aș dori să exprim convingerea că și actuala vizită va avea rezultate pozitive pentru dezvoltarea colaborării dintre partidele și popoarele noastre." Prin aceste cuvinte, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sintetiza, luni, la Tîrgu Mureș, atît semnificația deosebită a numeroaselor convorbiri româno-bulgare la nivel înalt, pentru dezvoltarea continuă a relațiilor de prietenie și colaborare dintre cele două țări și popoare, cît și convingerea unanim împărtășită de opinia publică din țara noastră că noua manifestare a acestui dialog — vizita de prietenie efectuată în România de către tovarășul Todor Jivkov, în intervalul 2—4 octombrie — va contribui la impulsionarea realizării bogatelor acțiuni de colaborare și cooperare prevăzute pentru etapa următoare.

„În ceea ce privește convorbirile, sublinia tovarășul **Todor Jivkov, schimbul de păreri pe care l-am avut cu tovarășul Ceaușescu în aceste zile, în special astăzi, atît în ce privește relațiile bilaterale, cît și unele probleme internaționale, ale mișcării comuniste internaționale — se poate spune că au fost fructuoase — și nu există nici o îndoială că vor da un nou impuls relațiilor bulgaro-române. Și această întîlnire, ca și precedentele, s-a încheiat cu rezultate foarte fructuoase..."**

Ca urmare a voinței reciproce de adîncire continuă a conlucrării bilaterale pe multiple planuri, relațiile dintre țările și popoarele noastre au cunoscut o puternică dezvoltare în ultimii ani. De exemplu, pînă la încheierea precedentului plan cincinal, în 1975, schimburile comerciale dintre România și Bulgaria s-au dublat față de nivelul existent în 1970 ; acum, pe baza acordurilor și înțelegerilor încheiate, se prevede ca ele să atingă o valoare de peste 1 miliard de ruble pînă în 1980, ceea ce, practic, va însemna o nouă dublare în cursul actualului cincinal.

De o importanță deosebită pentru evoluția mereu ascendentă a conlucrării româno-bulgare sînt, desigur, marile obiective economice ce urmează a fi realizate în comun (complexul hidrotehnic Turnu Măgurele—Nicopol, Intreprinderea de mașini grele din zona Giurgiu—Ruse etc.), ca și variatele acțiuni de cooperare din numeroase alte domenii.

Acordînd, și de această dată, o atenție deosebită dezvoltării largi a relațiilor dintre partidele, țările și popoarele noastre, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov s-au informat reciproc — în cursul

În timpul convorbirilor dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov

unor convorbiri desfășurate într-o atmosferă cordială, de profundă înțelegere tovărășească, caracteristice raporturilor dintre cei doi conducători de partid și de stat — asupra construcției socialiste din România și Bulgaria, remarcînd, cu satisfacție, că, în perioada care a trecut de la precedenta lor întîlnire, ambele popoare au obținut noi realizări în dezvoltarea economiei, științei și culturii, în toate domeniile construcției socialiste. Fără îndoială, succesele popoarelor român și bulgar în construirea noii orînduiri creează premise din ce în ce mai favorabile extinderii continue a relațiilor și colaborării bilaterale, în interesul cauzei socialismului, păcii și înțelegerii în lume. De aceea, constatînd, cu deosebită satisfacție, evoluția mereu ascendentă a colaborării bilaterale, a prieteniei și solidarității dintre țările și popoarele noastre, cei doi conducători de partid și de stat au convenit, după cum releva tovarășul Nicolae Ceaușescu, să impulsioneze realizarea acordurilor existente și începerea lucrărilor de cooperare de o deosebită importanță pentru țările noastre. Examinînd paleta bogată a succeselor obținute în colaborarea bilaterală, conducătorii României și Bulgariei au reafirmat, și cu această ocazie, hotărîrea țărilor și partidelor noastre de a acționa cu toată fermitatea, și în viitor, pentru a conferi acestor raporturi dimensiuni tot mai largi, pentru a dezvolta, pe multiple planuri, colaborarea și conlucrarea bilaterală.

Cum era și firesc, noul dialog româno-bulgar la nivel înalt a abordat și probleme importante ale actualității politice internaționale, precum realizarea destinderii pe continent și în lume și, totodată, o serie de probleme ale mișcării comuniste și muncitorești internaționale. Merită a fi subliniată, în această ordine de idei, constanța cu care România și Bulgaria s-au pronunțat, în ultimii ani, pentru continuarea procesului de realizare a securității și cooperării în Europa și în lume, în ciuda faptului că se mai manifestă încă cercuri reacționare care încearcă să continue vechea politică de forță și dictat. Rezultat direct al eforturilor țărilor socialiste, ale tuturor forțelor progresiste și democratice, destinderea este un proces în favoarea căruia acționează ferm România și Bulgaria, pentru a crea condițiile corespunzătoare muncii pașnice a popoarelor celor două țări, închinate făuririi vieții noi, a societății socialiste.

În cursul convorbirilor a fost exprimată și hotărîrea P.C.R. și P.C.B., a Republicii Socialiste România și Republicii Populare Bulgaria de a conlucra și mai strîns în vederea întăririi unității și colaborării dintre țările socialiste, dintre partidele comuniste și muncitorești, pentru succesul cauzei generale a socialismului, progresului social și păcii în lume.

Prilejuind un util și rodnic schimb de păreri între conducătorii de partid și de stat ai celor două țări, noul dialog româno-bulgar la nivel înalt se înscrie ca o contribuție importantă la promovarea relațiilor bilaterale, a conlucrării între partidele și popoarele noastre pe cele mai diferite planuri.

Ion Madoșa

Mărturii elocvente ale cursului ascendent al relațiilor dintre România și Polonia

Corespondență din Varșovia, de la Donca Ciobanu

Legăturile de prietenie tradițională, schimburile de valori materiale și culturale dintre România și Polonia s-au întărit în lupta dusă de țările noastre pentru apărarea și afirmarea ființei lor naționale, pentru libertate și o viață mai bună. În anii socialismului, relațiile româno-polone au căpătat noi dimensiuni, de ordin calitativ și cantitativ, ele avînd la bază comunitatea de orînduire social-politică, ideologia marxist-leninistă și țelul comun — edificarea socialismului și comunismului, făurirea bunăstării și fericirii celor două popoare.

În prezent, spre satisfacția ambelor țări și popoare, raporturile româno-polone cunosc o amplă dezvoltare și diversificare, rezultatele fructuoase ale colaborării pe plan politic, economic, tehnico-științific și cultural demonstrînd marea forță a principiilor care le guvernează, respectarea suveranității și independenței, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc, întrajutorarea tovărășească.

Un rol hotărîtor în întărirea legăturilor pe toate planurile, dintre România și Polonia, îl au dezvoltarea raporturilor de solidaritate și colaborare dintre Partidul Comunist Român și Partidul Muncitoresc Unit Polonez, întîlnirile și convorbirile, schimburile de vizite între factorii de cea mai înaltă răspundere din cele două țări. În acest context, s-a evidențiat, cu elocvență, importanța deosebită a contactelor directe și a convorbirilor dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășul Edward Gierek, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Unit Polonez. De fiecare dată, aceste contacte și convorbiri au reprezentat contribuții extrem de valoroase, unanim apreciate și salutate de ambele părți, la dezvoltarea continuu ascendentă a colaborării dintre țările și popoarele noastre. Pe aceste coordonate, colaborarea economică româno-polonă prezintă un tablou complex și dinamic ce are ca exemplu semnificativ livrările reciproce de mărfuri și cooperarea în producție. Astfel, schimburile comerciale din acest an vor crește cu circa 30 la sută față de cele din 1975, iar livrările reciproce, pe perioada cincinalului, vor cunoaște un spor de 2,5 ori față de realizările din ultimul cincinal. Sînt două cifre ce ilustrează convingător atît dinamismul schimburilor comerciale, cît și posibilitățile ce le oferă cele două economii în plină dezvoltare și modernizare. De asemenea, trebuie subliniat că sfera cooperării se extinde în numeroase domenii, între care evidențiem industria extractivă, construcțiile de mașini, industria electronică și chimică.

Cel ce vizitează Polonia prietenă constată, cu mare satisfacție, prezența unor produse de înaltă tehnicitate ale industriei românești. Magistralele feroviare sînt stră-

→

În exclusivitate pentru „Lumea"

„Perspective fructuoase colaborării economice româno-polone"

Kazimierz Olszewski

vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al R.P. Polone, președintele părții polone în Comisia guvernamentală de colaborare economică româno-polonă

„Anii 1971–1975 au fost caracterizați de o desfășurare rodnică a colaborării economice și tehnico-științifice între țările noastre. În această perioadă, au fost încheiate o serie de convenții pe termen lung, privind specializarea și cooperarea în industriile constructoare de mașini, electrotehnice, chimice și siderurgice. Au avut, de asemenea, o mare importanță pentru dezvoltarea economică a ambelor țări convențiile pe termen lung, pe anii 1974—1985, încheiate în 1972 și 1973, referitoare la livrările, din R.P. Polonă, de cărbune cocsificabil, precum și de cupru și semifabricate din cupru, iar, din Republica Socialistă România, de produse petroliere, siderurgice și petrochimice, de aluminiu și semifabricate din aluminiu.

Convențiile respective garantează ambelor țări asigurarea pe termen lung a necesităților în domeniul carburanților de bază, materiilor prime și materialelor de producție. Pe de altă parte, convențiile citate mai sus, atît cele privind specializarea și cooperarea în producție, cît și cele referitoare la livrările reciproce de carburanți, materii prime și materiale au creat condiții avantajoase dezvoltării dinamice a schimburilor comerciale dintre cele două țări".

„În anii 1971–1975, a continuat Kazimierz Olszewski, livrările reciproce de mărfuri au depășit cu circa 26 la sută prevederile acordului comercial de lungă durată pe anii 1971–1975, fiind de aproape două ori mai mari față de 1966–1970. S-au înregistrat, de asemenea, modificări importante și avantajoase în structura livrărilor reciproce de mărfuri. Datorită creșterii dinamice a livrărilor reciproce de mașini și utilaje, ponderea acestui grup de mărfuri a înregistrat peste 50 la sută din totalul schimburilor.

Colaborarea economică cu România și rezultatele ei în cincinalul trecut au creat condiții favorabile dezvoltării continue a schimburilor economice în anii 1976—1980. Pentru acest interval au fost încheiate o serie de convenții în sfera specializării și cooperării în producție între industriile celor două țări. S-au obținut rezultate pozitive, superioare, în coordonarea planurilor economiilor naționale ale R.P. Polone și Republicii Socialiste România pe anii 1976–1980, precum și în acordul comercial de lungă durată pe acești ani.

În protocolul organelor centrale de planificare, cu privire la rezultatele coordonării planurilor pe anii 1976—1980, s-a convenit un nivel al livrărilor reciproce de 2,5 ori mai mare față de prevederile acordului comercial de lungă durată pe 1971–1975, și de peste două ori față de realizările din acești ani".

„În timpul recentei sesiuni – a XI-a – a Comisiei guvernamentale polono-române de colaborare economică – a arătat K. Olszewski – s-a examinat modul în care sînt realizate sarcinile privind dezvoltarea colaborării economice și cooperării industriale dintre Republica Populară Polonă și Republica Socialistă România, stabilite în cadrul convorbirilor directe dintre tovarășii Edward Gierek, prim-secretar al C.C. al P.M.U.P., și Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român. De asemenea, a fost analizat stadiul îndeplinirii sarcinilor trasate în timpul întîlnirii dintre primii miniștri ai celor două țări. S-a apreciat drept pozitivă colaborarea de pînă acum și a fost stabilită o serie de măsuri importante pentru colaborarea economică a celor două țări, privind cooperarea în producție, colaborarea economică pe terțe piețe, colaborarea în sfera dezvoltării transportului de mărfuri între cele două țări. Finalizarea lor cu succes va contribui la dezvoltarea și adîncirea în continuare a colaborării și schimburilor comerciale între ambele țări.

Vorbind despre colaborarea româno-polonă – a spus, în încheiere, Kazimierz Olszewski – merită subliniat că economiile Poloniei și României sînt, într-o mare măsură, complementare, iar dezvoltarea economică a ambelor țări a creat o nouă bază relațiilor reciproce și colaborării economice".

bătute de locomotive Diesel electrice de 2 100 CP, numărul lor fiind de peste 400. De asemenea, pe şoselele poloneze circulă peste 10 000 autoturisme „Dacia-1300", în timp ce, pe şantierele de construcţii şi pe drumurile greu accesibile, este deosebit de apreciat autoturismul de teren „M-461", livrat în Polonia într-un număr de peste 12 000. Maşini de calculat şi contabilizat „Felix" se bucură de bune aprecieri în Polonia, fapt ce constituie încă o dovadă a cuceririlor electronicii româneşti. Desigur, cele de mai sus sînt numai cîteva din exemplele ce demonstrează amploarea, diversitatea şi rodnicia contactelor economice dintre ţările noastre.

Ansamblul relaţiilor economice bilaterale a constituit obiectul de analiză al celei de-a XI-a sesiuni a Comisiei guvernamentale româno-polone de colaborare economică, ale cărei lucrări au avut loc, săptămîna trecută, la Varşovia. Atît în comunicatul publicat la încheierea sesiunii, cît şi în scurtele alocuţiuni rostite de preşedinţii celor două părţi — din ţara noastră, viceprim-ministrul Janos Fazekas, iar din Polonia, vicepremierul Kazimierz Olszewski — cu prilejul semnării protocolului sesiunii, se subliniază satisfacţia faţă de ritmul înalt de dezvoltare a relaţiilor economice bilaterale. Cei doi şefi de delegaţii au relevat că sarcinile privind dezvoltarea colaborării şi cooperării economice bilaterale, stabilite în cadrul convorbirilor directe dintre tovarăşii Nicolae Ceauşescu şi Edward Gierek, sînt îndeplinite cu succes.

Sesiunea a evidenţiat posibilităţile existente în vederea realizării unor noi acţiuni de colaborare, specializare şi de cooperare în producţie, examinînd, totodată, o serie de măsuri pentru dezvoltarea transportului de mărfuri între cele două ţări, precum şi pentru colaborarea pe terţe pieţe.

Protocolul semnat reprezintă un program de sarcini concrete, a căror realizare va da un nou impuls dezvoltării dinamice a colaborării şi cooperării româno-polone, spre binele şi avantajul ambelor ţări şi popoare.

Vizita în ţara noastră a tovarăşului Edward Gierek, convorbirile sale cu tovarăşul Nicolae Ceauşescu sînt considerate de opinia publică poloneză ca un eveniment de natură să investească noi valenţe în conţinutul acestei colaborări, să îmbogăţească şi mai mult substanţa legăturilor româno-polone. Adîncirea continuă a raporturilor dintre cele două ţări, dintre partidele lor conducătoare se va răsfrînge nemijlocit asupra progresului lor pe calea socialismului şi comunismului, va contribui la afirmarea cauzei păcii şi socialismului în Europa şi în lume.

Portul Nord, din Gdansk. Digul şi dana pentru descărcarea petrolului, de unde, prin instalaţii speciale, este pompat direct spre rafinărie

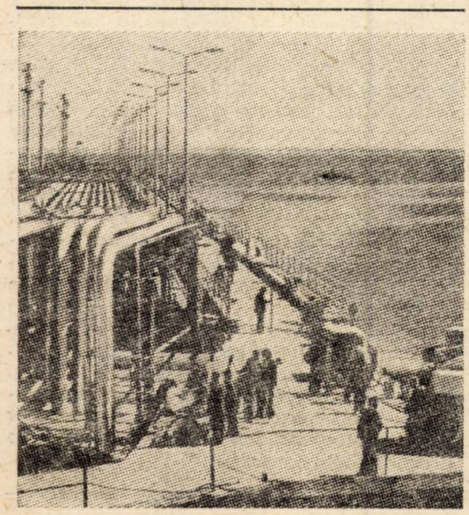

NAŢIUNILE UNITE

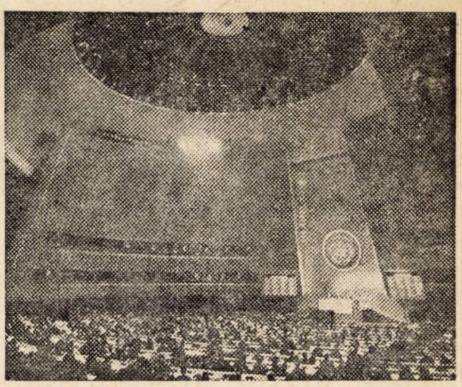

În dezbaterile generale — teme majore ale vieţii internaţionale

Sesiunea Adunării Generale a O.N.U. se află în cea de-a treia săptămînă a lucrărilor sale. După rezolvarea problemelor organizatorice şi procedurale, luni, 27 septembrie, au început dezbaterile de politică generală. Pe parcursul celor 16 zile afectate acestora, 12 şefi de stat, 4 vicepremieri şi peste 100 de miniştri de externe expun poziţia ţărilor lor în principalele probleme ale situaţiei internaţionale actuale. Paralel cu dezbaterile din plenara Adunării Generale au loc frecvente întîlniri şi convorbiri între şefii delegaţiilor prezente la actuala sesiune.

Luările de cuvînt de pînă acum ne permit să constatăm interesul crescînd şi preocuparea constantă pe care statele membre ale O.N.U. le acordă temelor de majoră importanţă pentru viitorul păcii, securităţii, progresului economic şi social al lumii — dezarmarea, dezvoltarea, decolonizarea, democratizarea vieţii internaţionale. Este un fapt, acesta, care justifică cele spuse în introducerea la raportul său de secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim, care îşi exprima opinia că „niciodată şansele n-au fost atît de mari ca astăzi de a vedea toate statele, dezvoltate sau în curs de dezvoltare, angajînd în deplină egalitate un dialog rezonabil şi constructiv privind temele politice şi economice" care confruntă o „lume alcătuită din state suverane independente, în care schema clasică a dominaţiei exercitate de către unele asupra a numeroase altora tinde să devină o realitate a trecutului".

Instaurarea unei păci trainice în lume, întronarea unui climat de destindere şi înţelegere internaţională, stoparea alarmantei curse a înarmărilor şi realizarea de progrese reale pe calea dezarmării sînt imperative ale lumii contemporane, evocate cu precădere în cuvîntările de la tribuna Naţiunilor Unite.

Căutarea de soluţii realiste pentru realizarea unor progrese efective în direcţia stopării înarmărilor, pentru realizarea **dezarmării generale şi complete şi, în primul rînd, a celei nucleare,** se evidenţiază ca o preocupare constantă pentru tot mai multe state ale lumii. Îngrijorarea faţă de continua escaladare a spiralei înarmărilor nucleare şi faţă de lipsa de progrese în negocierile internaţionale de dezarmare a fost exprimată de numeroşi vorbitori **(Costa Rica, Polonia, Sri Lanka, Danemarca** ş.a.), subliniindu-se atît pericolul deosebit de grav pe care înarmările îl reprezintă pentru pacea şi securitatea omenirii, cît şi implicaţiile negative asupra dezvoltării economice a tuturor statelor. Idei raţionale, propuneri judicioase şi interesante s-au degajat în numeroase alte luări de poziţii. În acest context, a reţinut atenţia propunerea avansată de reprezentantul **Uniunii Sovietice** cu privire la realizarea unei înţelegeri privind renunţarea la folosirea forţei în relaţiile internaţionale. „Încheierea tratatului propus de noi — a spus Andrei Gromîko — ar constitui o acţiune de o importanţă excepţională, care ar apropia lumea de acele vremuri în care se va dovedi posibilă lichidarea definitivă a primejdiei războiului şi agresiunii".

O temă abordată distinct în majoritatea cuvîntărilor de pînă acum se referă la **imperativul creşterii rolului şi eficienţei O.N.U. în soluţionarea problemelor internaţionale.** Arătînd că, în ultimii ani, O.N.U. nu a înregistrat la activul său realizări importante, ministrul de externe **brazilian,** Antonio Francisco Azeredo, a evidenţiat, în cuvîntul său, necesitatea operării unor îmbunătăţiri structurale în întregul sistem al O.N.U. Alţi vorbitori au susţinut principiul universalităţii Organizaţiei **(Costa Rica),** necesitatea transpunerii în viaţă a rezoluţiilor O.N.U., „pentru a îmbunătăţi creditul şi eficienţa sa pe glob" **(Venezuela),** adoptarea unor corective corespunzătoare pentru ca O.N.U. să-şi îndeplinească misiunea încredinţată de popoare **(Iugoslavia),** întărirea capacităţii politice de acţiune a Organizaţiei, în scopul realizării bunăstării tuturor popoarelor **(Ecuador),** necesitatea perfecţionării Cartei O.N.U. în raport cu schimbările intervenite în relaţiile internaţionale în perioada celor trei decenii care au trecut de la adoptarea acesteia **(Filipine)** etc. S-a apreciat, totodată, că întărirea rolului O.N.U. depinde de sinceritatea voinţei politice de a înţelege şi de a respecta interesele şi aspiraţiile statelor, procesul şi abordarea constructivă a problemelor globale fiind posibile numai dacă statele membre vor trece de la confruntare la dialog şi dacă deciziile asupra problemelor politice şi economice fundamentale vor fi luate pe baze de consens negociat **(Olanda).**

Încurajator apare faptul că un mare număr de luări de poziţii, ţinînd cont de realităţile lumii contemporane, s-au referit la stringenţa unei probleme cum este **instaurarea în lume a unei noi ordini economice şi politice.** „Actuala sesiune a Adunării Generale — spunea reprezentantul **Columbiei** — trebuie să acorde o atenţie deosebită diminuării inegalităţilor dintre ţările dezvoltate şi statele în curs de dezvoltare. Vechile modele ale ordinii internaţionale, bazate exclusiv pe acordul între marile puteri, nu mai sînt valabile. Acum, pacea şi înţelegerea în domeniile politic, social şi economic trebuie bazate pe o nouă ordine, care să ţină seama de aspiraţiile legitime ale popoarelor în curs de dezvoltare". „Atîta timp cît nu vor fi înlăturate discriminările din circuitul mondial de

valori, care favorizează pe cei puternici şi bogaţi, iar masiva forţă economică a ţărilor puternice şi bogate nu va fi contrabalansată prin unitatea ţărilor în curs de dezvoltare — atrăgea atenţia reprezentantul **Pakistanului** —, decalajele economice dintre statele industrializate şi cele rămase în urmă se vor mări". Notăm, în acest context, faptul că delegaţia U.R.S.S. la actuala sesiune a Adunării Generale a difuzat „Declaraţia guvernului sovietic în problemele reorganizării relaţiilor economice internaţionale", document în care se arată că Uniunea Sovietică — pronunţîndu-se cu consecvenţă pentru reorganizarea pe bază democratică şi justă a raporturilor economice dintre state — „porneşte de la faptul că interesele fundamentale ale ţărilor socialiste, ale statelor în curs de dezvoltare în acest domeniu coincid în linii generale. Statele socialiste se pronunţă cu fermitate împotriva politicii de discriminare sub toate formele sale de manifestare, împotriva exploatării ţărilor în curs de dezvoltare". În sfîrşit, mai reţinem, din numeroasele referiri la această vitală problemă, poziţia afirmată de **Norvegia**, reprezentantul acestei ţări lansînd un apel tuturor statelor industrializate ca, prin măsuri concrete, să vină în ajutorul efectiv al statelor în curs de dezvoltare, împlinind, totodată, aspiraţiile lor spre o mai echitabilă ordine mondială.

De o deosebită atenţie s-a bucurat problema soluţionării pe cale paşnică a problemelor conflictuale din diferitele zone de pe glob.

În context, necesitatea soluţionării războiului civil din Liban şi, în general, a situaţiei conflictuale din **Orientul Mijlociu** a făcut obiectul unor poziţii exprimate, între alţii, de miniştrii afacerilor externe ai **Poloniei, Spaniei, Uniunii Sovietice, Statelor Unite, Bulgariei.** „Caracterul prelungit al încordării din Orientul Mijlociu — spunea ministrul afacerilor externe al **U.R.S.S.**, Andrei Gromîko, — nu constituie un temei pentru a se trage concluzia că situaţia este fără soluţie". „Din păcate — a subliniat, apoi, vorbitorul — nu funcţionează încă mecanismul internaţional pentru elaborarea înţelegerilor necesare în problemele Orientului Mijlociu, Conferinţa de pace de la Geneva. Uniunea Sovietică se pronunţă pentru reluarea lucrărilor sale, cu cît mai curînd, cu atît mai bine, pentru a examina, în cadrul acesteia, toate problemele principale ale reglementării situaţiei din Orientul Mijlociu". Referindu-se la acelaşi subiect, secretarul Departamentului de Stat al **S.U.A.**, Henry Kissinger, arăta : „Statele Unite sînt pregătite să participe la reluarea grabnică a activităţii Conferinţei de la Geneva. Considerăm că o conferinţă pregătitoare ar putea fi utilă pentru discutarea structurii viitoarelor negocieri, dar aşteptăm şi alte sugestii".

Se poate aprecia că necesitatea unor eforturi susţinute din partea tuturor statelor, indiferent de mărime, de orînduire socială, de grad de dezvoltare în vederea realizării unor progrese substanţiale în rezolvarea marilor probleme ale lumii de azi s-a impus ca o concluzie generală a cuvîntărilor rostite de reprezentanţii numeroaselor state.

■

În cadrul dezbaterilor generale, ministrul afacerilor externe al **Republicii Socialiste România**, George Macovescu, a expus, la 1 octombrie, poziţia ţării noastre în problemele cardinale care frămîntă omenirea. Evidenţiind imperativul făuririi unei noi ordini economice şi politice internaţionale, ministrul român a relevat realităţile politice din lumea contemporană, care impun cu necesitate întronarea acesteia — marile transformări revoluţionare, sociale şi naţionale care s-au produs şi se produc în lume, afirmarea tot mai puternică a voinţei popoarelor de a dispune de propria soartă, de a-şi asigura o dezvoltare liberă, independentă şi de a conviețui într-un climat de pace, securitate şi colaborare. În concepţia României, a subliniat vorbitorul, noua ordine internaţională înseamnă parcurgerea unui proces înnoitor, de înlăturare a vechilor raporturi de dominaţie şi făurirea unor relaţii democratice între toate statele, întemeiate pe principiile dreptului internaţional. Aceasta presupune întronarea unor reguli noi de conduită în raporturile interstatale, universal aplicabile, care, excluzînd vechile inechităţi, să deschidă cîmp larg unei colaborări paşnice şi liber consimţite între egali în drepturi. Esenţa acestor reguli este respectarea în relaţiile dintre toate statele a principiilor suveranităţii şi independenţei naţionale, egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, renunţării la folosirea forţei şi ameninţării cu forţa.

Abordînd complexa problemă a dezarmării, ministrul român a subliniat gravele pericole pentru pacea şi securitatea internaţională, imensele prejudicii pe care aceasta le aduce dezvoltării economice a statelor. El a reliefat, în context, acuitatea cu care se pune întreprinderea unor măsuri concrete de dezarmare şi dezangajare militară în Europa — continentul cu cea mai mare concentrare de armamente şi forţe militare. „Trebuie să se acţioneze cu toată hotărîrea pentru a se trece cît mai grabnic la măsuri concrete de dezangajare militară şi dezarmare, pentru a se ajunge la retragerea trupelor străine de pe teritoriile altor state, la desfiinţarea bazelor militare străine şi la alte măsuri de acelaşi gen, creîndu-se astfel condiţiile pentru desfiinţarea concomitentă a celor două blocuri militare : N.A.T.O. şi Tratatul de la Varşovia. Se face tot mai puternic simţită necesitatea încheierii unor acorduri conţinînd garanţii corespunzătoare, care să ducă în fapt la lichidarea folosirii forţei şi a ameninţării cu forţa". În acest context, s-a atras atenţia asupra faptului că, în ultima vreme, în paralel cu intensificarea înarmărilor nucleare, se întreprind acţiuni care urmăresc să împiedice folosirea paşnică a energiei nucleare de către ţările care, semnînd Tratatul de neproliferare a armei nucleare, au renunţat la această armă. Aceasta reprezintă, în opinia României, o încălcare a prevederilor tratatului, iar măsurile şi acţiunile întreprinse de un grup limitat de state pentru a restrînge şi îngrădi folosirea energiei atomice în scopuri paşnice sînt de natură să submineze înseşi bazele Tratatului de neproliferare.

În discursul său, şeful delegaţiei române a abordat pe larg aspectele securităţii europene, arătînd că trebuie să se acţioneze cu energie pentru traducerea în viaţă a documentelor Conferinţei general-europene, pentru continuarea procesului multilateral de edificare a securităţii şi colaborării pe continent. „În cadrul acestui proces — a spus vorbitorul — România acordă o atenţie deosebită înfăptuirii unor relaţii noi, de colaborare şi bună vecinătate între ţările din Balcani, în vederea transformării acestei zone într-o regiune a păcii şi colaborării paşnice, parte integrantă din securitatea europeană".

Referindu-se la alte probleme ale situaţiei internaţionale, ministrul român a reafirmat poziţiile principiale şi consecvente ale ţării noastre în ce priveşte instaurarea unei păci trainice şi juste în Orientul Mijlociu, a încetării grabnice a luptelor din Liban, a realizării pe calea negocierilor de înţelegeri între forţele politice şi sociale din această ţară. Sprijinind iniţiativele politice şi propunerile R.P.D. Coreene în direcţia înfăptuirii reunificării paşnice, independente şi democratice a patriei, ţara noastră consideră că, în Coreea, armistiţiul fragil se cere înlocuit printr-o pace durabilă. A fost, de asemenea, reafirmat sprijinul pe care România îl acordă dorinţei legitime a R.S. Vietnam de a ocupa cît mai curînd locul ce i se cuvine în cadrul O.N.U.

În continuare, şeful delegaţiei noastre a reliefat necesitatea unor îmbunătăţiri în structurile O.N.U., în care să se reflecte corespunzător marile schimbări petrecute în lume de la crearea Organizaţiei, rolul crescînd al ţărilor mici şi mijlocii, al ţărilor în curs de dezvoltare, al ţărilor nealiniate, care formează marea majoritate a lumii şi sînt nemijlocit interesate în rezolvarea echitabilă a problemelor internaţionale. În această ordine de idei — evocînd iniţiativele guvernului român pe această linie — ministrul român a declarat: „Avem încrederea că se va ajunge la înţelegerea generală a necesităţii democratizării O.N.U., cerută de schimbările produse în lumea în care trăim. Oglindind aceste schimbări, cerinţele şi obiectivele fundamentale ale vieţii internaţionale actuale, Carta Organizaţiei va trebui, prin întregul său conţinut, să înscrie şi să orienteze procesul de instaurare a unor raporturi cu adevărat democratice şi echitabile între state, de înfăptuire a unei noi ordini economice şi politice internaţionale".

Dezbaterile de politică generală sînt în plină desfăşurare, acestea urmînd să se încheie la 14 octombrie.

Ilie Olteanu

Preşedintele Gerald Ford l-a primit, la Casa Albă, pe Andrei Gromîko, ministrul afacerilor externe al U.R.S.S., aflat la Washington cu prilejul participării la lucrările celei de a XXXI-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U.

BONN

Un vot pentru continuitate

Corespondență de la Corneliu Vlad

Helmut Schmidt (dreapta) și Helmut Kohl — într-un dialog preelectoral

Bonnul își recapătă, treptat, aspectul său obișnuit, după ce, vreme de cîteva săptămîni, statele majore ale partidelor angajate în campania de alegeri făcuseră totul pentru obținerea încrederii alegătorilor. Portretele candidaților, lozincile lansate cu prilejul campaniei electorale, invitațiile la adunările electorale, pliantele cu programele diverselor formațiuni politice, emblemele lipite pe automobile, panourile de mari dimensiuni fixate de-a lungul străzilor, insignele, tricourile și baloanele marcate cu inițialele principalelor partide dispar, încetul cu încetul, din peisajul urbei. La Bonn, ca pe întreg teritoriul R. F. Germania, perioadei de animată campanie electorală, i se substituie un moment politic nu mai puțin dens în activități.

Pe măsură ce rezultatele scrutinului — anunțate într-o competiție nu mai puțin strînsă de canalele de televiziune ARD și ZDF, care au beneficiat, fiecare, de concursul cîte unui institut de demoscopie — se profilau într-o formă tot mai clară, reacțiile publice ale liderilor partidelor angajate în alegeri au devenit tot mai detaliate. În primele luări de cuvînt în fața presei, liderii P.S.D. și P.L.D. au reafirmat hotărîrea lor de a continua, pe baza majorității obținute, de opt mandate, coaliția guvernamentală, alcătuită în urmă cu șapte ani. Este „o majoritate sigură" — aprecia cancelarul Schmidt. „O majoritate mică, dar certă" — declara, la rîndul său, președintele P.S.D., Willy Brandt, adăugînd : „O asemenea majoritate, după părerea mea, va putea realiza multe lucruri". „O majoritate solidă și compactă", opina ministrul de finanțe Hans Apel, membru al P.S.D.

Referindu-se la rezultatul realizat de P.S.D. — 42,6 la sută din totalul voturilor exprimate și 213 mandate (în 1972 — 45,8 la sută și 230 mandate) — liderii P.S.D. au subliniat că cifrele de duminică reprezintă cel mai bun rezultat înregistrat în alegeri din istoria partidului, după marea victorie electorală de acum patru ani. „Ne-am atins obiectivul — conchidea cancelarul Schmidt — deși ne-ar fi plăcut să obținem alte cîteva mandate în plus".

Sintetizînd primele reacții manifestate în tabăra opoziției creștin-democrate, ziarul „General Anzeiger" titra astfel corespondența transmisă în primele ore ale serii de reporterul său de la sediul U.C.D. din Bonn: „U.C.D., între mulțumire morocănoasă și amărăciune nedisimulată". „Nu ne-am atins scopul maximal" — recunoștea, la München, în noaptea alegerilor, liderul U.C.S., Franz-Josef Strauss. Într-adevăr, dacă a reușit să obțină un plus de 3,7 procente și 19 mandate — performanță care este, și ea, cel de-al doilea mare cîștig electoral înregistrat vreodată de U.C.D. — opoziția parlamentară nu a putut trece, așa cum își propusese, pragul celor 50 la sută de procente favorabile ei, care i-ar fi permis să revină la guvern. Cu toate acestea, liderul U.C.D.-U.C.S., Helmut Kohl, a făcut cunoscut că speră, totuși, ca președintele republicii să-i acorde lui mandatul de formare a noului cabinet, mizînd pe o ipotetică formulă de coaliție a partidului său cu P.L.D. Aceasta, cu toate că liderii liberali declaraseră din nou, imediat după anunțarea primelor rezultate ale votului, că P.L.D. este decis să reînnoiască actuala sa coaliție cu P.S.D.

Primele comentarii ale presei vest-germane, examinînd rezultatul confruntării electorale, remarcă: „majoritatea este strînsă, dar clară. Formarea guvernului se orientează în mod obiectiv nu asupra U.C.D.—U.C.S., cum este de părere candidatul acesteia la funcția de cancelar, ci spre P.S.D. și P.L.D." („Frankfurter Rundschau"). Ideea este reluată și de „Frankfurter Allgemeine" care subliniază : „Chiar și cu numai opt mandate în plus se poate guverna atîta timp cît există unitate. P.S.D. și P.L.D. sînt solidare în ideea de a rămîne împreună la conducere."

Reeditarea situației majoritare în parlament a P.S.D.-P.L.D. la începutul acestei legislaturi (a opta) a Bundestagului ilus-

Colocviul româno-american de la București

Expresie a bunelor raporturi dintre Republica Socialistă România și Statele Unite ale Americii, a interesului celor două țări și popoare de a lărgi și diversifica modalitățile de comunicare și înțelegere mutuală, recentul colocviu româno-american (29 septembrie — 1 octombrie, București) a reprezentat, după însăși mărturisirea participanților din S.U.A., o acțiune de succes, utilă, rodnică. Beneficiind de favorabilul cadru politico-juridic al relațiilor dintre cele două țări, pe care îl constituie principalele documente comune încheiate — și anume, „Declarația președinților României și S.U.A. cu privire la principiile de colaborare" și „Declarația cu privire la cooperarea economică, industrială și tehnico-științifică", documente rezultînd din convorbirile directe avute de președinții celor două state —, colocviul de la București și-a ales ca teme ale dialogului probleme de cea mai mare actualitate în planul relațiilor bilaterale și al vieții politice internaționale. Ca de pildă : securitatea și cooperarea în Europa, la un an după Conferința general-europeană ; economia mondială și evoluția ei, în perspectiva tendințelor contemporane ; cursa înarmărilor, stadiul și desfășurarea negocierilor de dezarmare; alte probleme majore ale scenei politice mondiale, analizate mai ales prin prisma tendinței lor de desfășurare ulterioară ; și, firește, raporturile bilaterale româno-americane.

Organizat sub auspiciile A.D.I.R.I. și Consiliului pentru Relații Externe din S.U.A., colocviul a dezbătut temele de mai sus cu franchețea și responsabilitatea decurgînd din voința comună de a cunoaște mai bine pozițiile și viziunea celor două părți asupra problemelor bilaterale și proceselor contemporane, cunoaștere ce facilitează atît identificarea a noi mijloace și zone de cooperare, cît și interpretarea acțiunilor întreprinse de cele două țări pe arena internațională. Participanții, specialiști în domeniul relațiilor externe, funcționari superiori din ministerele de resort ale S.U.A. și României, oameni de știință și cultură, cadre didactice și cercetători, ziariști — între care Bayless Manning, președintele Consiliului pentru Relații Externe din S.U.A., președintele grupului, Amos A. Jordan, Jr., adjunct al subsecretarului de stat, John Cambell, profesor și cercetător la Consiliul pentru relații externe — au adus în intervențiile lor aprecieri sintetice, idei, interpretări, uneori în replică directă, asupra subiectelor aflate pe ordinea de zi. Și, dacă opiniile nu au coincis întotdeauna — și era firesc să fie astfel —, cert este că schimbul de vederi a prilejuit relevarea utilității unui asemenea dialog și ralierea unanimă în jurul ideii că acțiunile întreprinse de state pe scena politico-economică internațională sînt urmărite și analizate de opinia publică națională și internațională, că se pot bucura de o pozitivă consacrare istorică numai în măsura în care își propun ca obiectiv dezvoltarea liberă și independentă a fiecărei națiuni, o cooperare între state bazată pe egalitatea în drepturi, respectarea suveranității și independenței, dreptul popoarelor de a-și făuri în deplină libertate propriul viitor.

Colocviul a scos în relief, fapt semnalat cu lucidă recunoaștere de către participanți, realitatea tot mai viguros afirmată de evoluția actuală, și anume că este pe deplin posibil ca țări atît de diferite ca orînduire, mărime și potențial economic să poată colabora fructuos, atunci cînd sînt decise să-și întemeieze această colaborare pe noile principii ale raporturilor interstatale, de egalitate și respect reciproc.

Colocviul româno-american de la București și-a adus, în limita obiectivelor propuse, contribuția la menținerea și consolidarea caracterului activ al raporturilor româno-americane, pe planuri multiple și în sfere de acțiune mereu mai diversificate.

G. S.

trează, după opinia presei vest-germane, dorința prevalentă în rîndul corpului electoral de continuare a opțiunilor fundamentale de politică internă și externă ale cabinetului social-democrat-liberal, care, în cei șapte ani de guvernare, a înscris la activul său reușite evidente. Sînt citate, în acest sens, spre exemplificare, în primul rînd, preocupările de ordin economic, care au făcut ca R.F.G. să traverseze în condiții mai bune decît alte state vest-europene o serie de fenomene ale crizei manifestate în ultimii ani în statele occidentale, cît și atitudinea realistă manifestată pe planul continentului european și pe arena internațională, în special față de problemele destinderii și colaborării, ale îmbunătățirii și extinderii relațiilor R.F.G. cu țările socialiste.

În același timp, după cum observă chiar cancelarul Helmut Schmidt, reculul de cîteva procente marcat în alegerile de duminică de partidele de guvernămînt trebuie pus în legătură cu urmările crizei cu care a fost confruntată în ultima perioadă R.F.G. Pentru doi din principalii lideri ai opoziției — președintele U.C.D., Helmut Kohl, și secretarul general al U.C.D., Kurt Biedenkopf, ziua de 3 octombrie a adus și un motiv personal de amărăciune. Punîndu-și candidatura în orașul natal, Ludwigshafen, într-o circumscripție electorală în care predomină muncitorimea industrială, liderul U.C.D. a pierdut confruntarea directă cu candidatul P.S.D., fostul său coleg de școală, medicul Hans Bardens (potrivit sistemului electoral din R.F.G., Kohl va face parte, totuși, din viitorul Bundestag, fiind înscris, în același timp, și în fruntea uneia din listele de land ale partidului său, liste pentru care se votează separat, fiecare alegător vest-german dispunînd de două voturi : unul pentru un candidat ce trebuie ales în mod direct, altul pentru unul din partidele angajate în competiția electorală). Și secretarul general al U.C.D. a pierdut în confruntarea directă cu candidatul P.S.D. la Bochum, în regiunea Ruhrului, în care Biedenkopf a desfășurat în zilele campaniei electorale o activitate deosebit de intensă pentru implantarea U.C.D. într-o zonă industrială ce constituie, prin tradiție, principalul rezervor electoral al P.S.D. Într-adevăr, observatorii consideră că un element hotărîtor în determinarea victoriei coaliției guvernamentale este votul exprimat în landul federal, cu cea mai densă populație, Renania de Nord — Westfalia, unde se află 14 dintre cele 15 circumscripții electorale cu o majoritate social-democrată. Pe de altă parte, în tabăra opoziției, succesul obținut în Bavaria de Uniunea creștin-socială (60 la sută din voturi) a pus în circulație întrebarea dacă nu cumva acest partid și-ar putea extinde activitatea pe întreg teritoriul federal, întrebare la care Franz-Josef Strauss n-a dat nici un fel de dezmințire.

Analiza amintită a rezultatelor scrutinului de duminică rămîne, însă, a fi făcută abia în zilele și chiar săptămînile următoare. Conducerile partidelor au avut deja prime reuniuni consacrate acestui scop. Ele vor fi continuate în zilele ce vin, transformîndu-se treptat în prilejuri de stabilire a strategiei lor politice în perioada următoarei legislaturi. Pînă la 13 decembrie, cînd expiră mandatul actualei legislaturi, sînt prevăzute consultări politice intense, premergătoare învestirii noului guvern.

Alegerile au trecut, problemele rămîn. Sau după cum caracterizează sintetic situația ziarul „Handelsblatt" : „Încercări grele stau în fața coaliției — însănătoșirea finanțelor statului și a veniturilor, stăvilirea prețurilor la asistența medicală, lupta împotriva unui șomaj ridicat, corectări la sistemul de impozit pe venit..."

Harta zonei din Liban (reprodusă după „Le Monde") unde s-au desfășurat recentele lupte din munți, la nord de axul șoselei Beirut—Damasc

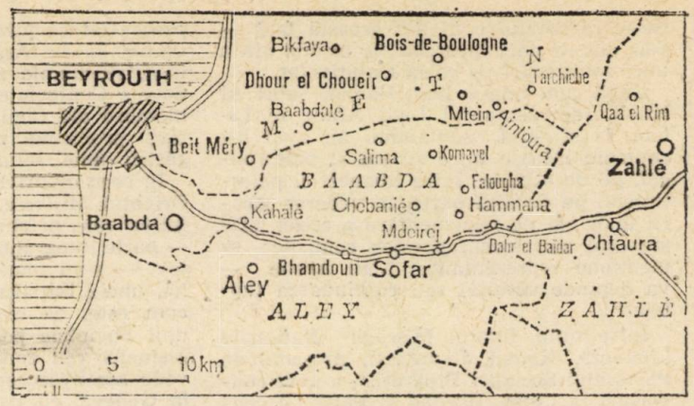

BEIRUT

În căutarea unei soluționări negociate

Situația conflictuală din Orientul Mijlociu, marcată tot mai accentuat de complicațiile și implicațiile dramei libaneze, devine preocupantă, într-o măsură sporită, atît pe plan interarab, cît și pe plan internațional general. Săptămîna trecută, în timp ce pe scena teatrului de război din Liban se înregistra un nou episod agravant, pe tărîm politico-diplomatic era semnalată o intensă activitate de contacte, propuneri, de luări de poziții, inclusiv în cadrul actualei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., activitate legată de locul pe care-l ocupă războiul din Liban în contextul situației din regiunea Orientului Mijlociu.

Din punct de vedere al desfășurării sale militare, conflictul din Liban a reținut atenția în cursul săptămînii trecute, îndeosebi prin luptele desfășurate în zona muntoasă de la nord de axul șoselei Beirut-Damasc, la 20—30 km de capitala libaneză. În primăvară, unități ale Armatei de Eliberare a Palestinei, instruite, înarmate și echipate ca orice armată regulată, împreună cu formațiuni de luptă ale grupărilor politice din Mișcarea Națională Libaneză (coaliția partidelor progresiste) și militari din așa-numita „Armată a Libanului Arab", organizată de locotenentul disident Ahmed Khatib, au ocupat o serie de poziții strategice în munții Liban, în spatele teritoriului controlat de coaliția forțelor conservatoare-creștine. După ce în iunie a.c., trupe siriene au înaintat de la frontieră pe șoseaua Damasc-Beirut, cantonînd în zona Sofar (30 km est de Beirut) și au stabilit controlul și în podișul Bekaa, de-a lungul versanților răsăriteni ai munților Libanului, pozițiile palestiniene și ale aliaților lor din zona muntoasă s-au transformat într-o enclavă de cîțiva zeci de kilometri pătrați. Între milițiile falangiste și național-liberale, pe de o parte, și formațiunile militare palestiniene și ale aliaților lor, pe de altă parte, se desfășura, de circa șase luni, un război de poziție, frontul fiind, în general, staționar pe un aliniament cuprins în triunghiul Hammana-Chebanie-Salima-Tarchiche *(localități însemnate pe harta pe care o publicăm alăturat)*, regiune situată la o altitudine de 1 500—2 000 metri. La 28 septembrie, trupe siriene din zona Sofar au început o acțiune militară împotriva „elementelor turbulente" (cum specifica agenția de presă siriană SANA) din regiunea muntoasă. Concomitent, dinspre vest, a fost declanșată o ofensivă de către falangiști și național-liberali, împreună cu elemente ale armatei libaneze, rămase neutre o bună parte a războiului civil. Luptele au fost de scurtă durată, enclava respectivă fiind evacuată de unitățile palestiniene care s-au retras în orașul Aley, stațiune balneo-climaterică de lux, la 20 km est de Beirut, pe șoseaua Damascului. La 1 octombrie, falangiștii și aliații lor au atacat în zona Aley, sprijiniți de artilerie și blindate. Trupele siriene aflate la 6 km de Aley n-au participat la această acțiune, rămînînd pe pozițiile deținute din iunie a.c. Ofensiva falangiștilor, întîmpinînd o rezistență puternică, s-a oprit doar după cîteva ore, purtătorii de cuvînt ai acestora motivînd încetarea atacului prin dorința de a feri de distrugere această localitate care numără peste 20 de mari hoteluri de lux. Observatorii politici din Beirut consideră, însă, că înghețarea operațiunilor militare din zona Aley — punct strategic extrem de important în desfășu-

Întrevedere între președintele Anwar Sadat și Kamal Joumblatt, lider al Mișcării Naționale Libaneze, președintele Partidului Socialist Progresist, în cursul recentei vizite a acestuia în Egipt

rarea războiului civil din această țară — s-ar datora unei încercări de ultimă oră a unei soluționări pe calea tratativelor.

După cum relata, luni, Hassan Sabri Al Kholi, reprezentantul Ligii Arabe în Liban, la sfîrșitul săptămînii au avut loc contacte intense între sirieni și palestinieni, pe de o parte, între libanezi și palestinieni, pe de altă parte, în vederea găsirii unor căi de reglementare a crizei. „De succesul sau eșecul acestor contacte — menționa reprezentantul Ligii Arabe — va depinde sfîrșitul sau continuarea luptelor".

Între timp, liderul Mișcării Naționale Libaneze, Kamal Joumblatt, președintele Partidului Socialist Progresist, a avut convorbiri la Cairo, Bagdad și Paris cu conducătorii acestor țări, în legătură cu situația din Liban. Kamal Joumblatt a ajuns la Paris, sîmbătă, imediat după seria întrevederilor avute aici de Ismail Fahmi, ministrul de externe al Egiptului. Acesta fusese primit de președintele Giscard d'Estaing și se întreținuse îndelung cu omologul său francez, Louis de Guiringaud, discutînd problema unei eventuale participări franceze la soluționarea conflictului din Liban. După cum se știe, cu cîteva luni înainte, Franța își oferise bunele oficii, inclusiv participarea la o forță militară de pace, care să sprijine o încetare efectivă a focului, dar Mișcarea Națională Libaneză și palestinienii respinseseră propunerea ce și-a atras, la timpul respectiv, critici și din partea unor țări arabe. În legătură cu convorbirile franco-egiptene din aceste zile, este semnificativ că Ismail Fahmi, în timp ce se îndrepta spre aeroport, a primit o comunicare de la Președinția republicii franceze, fiind solicitat să mai rămînă la Paris pentru încă o convorbire cu șeful statului, prelungindu-și astfel șederea în Franța cu o zi.

În ceea ce-l privește pe liderul Mișcării Naționale Libaneze, Kamal Joumblatt, acesta a declarat, după întrevederile sale de la Paris, că a propus organizarea unei mese rotunde, la care să participe, într-o primă etapă, reprezentanți ai diverselor tendințe politice libaneze și, ulterior, libanezi și palestinieni. Liderii taberei adverse, Pierre Gemayel, șeful superior al partidului Kataeb (falangele libaneze), și Camille Chamoun, președintele partidului național liberal, au respins, în declarațiile făcute la începutul săptămînii, propunerile lui Kamal Joumblatt, subliniind că, din punctul lor de vedere, astfel de discuții nu vor putea avea loc decît după retragerea definitivă a palestinienilor de pe pozițiile deținute în munții Libanului și după respectarea de către aceștia a prevederilor acordului de la Cairo din 1969 (care reglementează staționarea forțelor armate palestiniene, activitatea și deplasarea lor pe teritoriul libanez).

Referindu-se la poziția actuală a Franței față de criza libaneză, ministrul de externe francez declara, după convorbirile cu K. Joumblatt, că acesta a venit să ceară țării sale să invite părțile în conflict la găsirea unei soluții pașnice. „Nu este vorba de o intervenție militară franceză și cu atît mai puțin de o intervenție franco-egipteană" — a precizat el.

Paralel cu consultările de la Paris, aveau loc și alte contacte, ca de pildă vizita vicepremierului și ministru al afacerilor externe sirian, Abdel Halim Khadam, în capitala Arabiei Saudite, purtător al unui mesaj adresat de președintele Assad regelui Khalid, cît și diverse demersuri diplomatice în vederea convocării, în zilele următoare, a unei reuniuni la nivel înalt interarabe. După cum se știe, Egiptul propusese ținerea unei conferințe interarabe „în șase" (Siria, Liban, Egipt, Arabia Saudită, Kuweit, Organizația pentru Eliberarea Palestinei), dar Siria a condiționat participarea sa de invitarea și a Iordaniei, contestată însă de O.E.P. S-a preconizat că țara-gazdă a respectivei reuniuni să fie Arabia Saudită. Între timp însă, se anunța ziua de 18 octombrie ca dată a Conferinței la nivel înalt a țărilor membre ale Ligii Arabe, în scopul discutării problemei conflictului libanez și a găsirii unei soluționări.

În ceea ce privește situația generală din Orientul Mijlociu, alături de contactele și inițiativele privind conflictul din Liban — parte integrantă, de nedesprins din context — s-au remarcat, în ultima săptămînă, unele inițiative cu caracter mai larg, cum este, de exemplu, propunerea Uniunii Sovietice pentru reglementarea problemelor din zonă și care în esență prevede reconvocarea Conferinței de pace de la Geneva, cu participarea țărilor interesate, inclusiv a Organizației pentru Eliberarea Palestinei. Problemele situației din Orientul Mijlociu au fost abordate și în dezbaterile de politică generală, ce au loc, în prezent, la Națiunile Unite, o serie de vorbitori subliniind necesitatea găsirii cît mai grabnice a unei soluționări. Referindu-se la problema instaurării unei păci trainice și juste în Orientul Mijlociu, ministrul afacerilor externe al României arăta că retragerea Israelului din teritoriile arabe ocupate în 1967, înfăptuirea drepturilor legitime ale poporului arab palestinian, inclusiv dreptul de a se constitui într-un stat propriu, independent, și garantarea independenței și suveranității tuturor țărilor din regiune rămîn componentele esențiale ale unei soluții echitabile care poate conduce la o asemenea pace.

Contactele diplomatice, în desfășurare, privind problemele actuale ale Orientului Mijlociu sînt urmărite cu atenție, considerîndu-se că un rol important, îndeosebi în ceea ce privește conflictul libanez, l-ar putea avea proiectata Conferință interarabă la nivel înalt.

Crăciun Ionescu

1 octombrie. Alocuțiune televizată a premierului Giulio Andreotti, pentru a explica italienilor măsurile economice la care guvernul a recurs pentru a stăvili căderea lirei italiene. Planul de redresare și relansare economică elaborat de guvern se va traduce printr-o serie de scumpiri (la produse petroliere, îngrășăminte, electricitate etc.), eșalonate pe perioada octombrie-decembrie a.c. Adresîndu-se populației, Giulio Andreotti i-a cerut să fie gata „să facă unele sacrificii", deoarece micile „sacrificii ale fiecărui italian se adaugă celorlalte și pot avea astfel o mare valoare"

BLACKPOOL

Conferința laburiștilor și strategia economică

Săptămîna trecută, care a coincis cu desfășurarea, în nord-vestul Angliei, la Blackpool, a celei de-a 75-a conferințe anuale a partidului laburist, a fost una din cele mai agitate, pe plan financiar, din ultimii cinci ani. Mai mult, ziua de 28 septembrie a și fost botezată „marțea neagră" : moneda britanică a cunoscut atunci cea mai drastică și vertiginoasă degringoladă de la devalorizarea din 1967. Membrii guvernului au acționat, însă, cu un calm care a surprins.

Mai puțin decît era de așteptat, prima conferință laburistă la care James Callaghan a apărut în calitatea sa de lider al partidului, a dat cîștig de cauză premierului, pe mai multe planuri. În mod deosebit, acesta a reușit să obțină, prin fermitatea și energia manifestate, aprobarea planurilor sale, așa cum, cu numai puține zile înainte, convinsese Comitetul Executiv al partidului, alcătuit în majoritate din membri ai aripii de stînga, să renunțe la a condamna economiile bugetare anunțate în luna iulie de guvern. Într-un discurs caracterizat drept unul dintre cele mai „sincere", dar „ferme", de foarte mulți ani, James Callaghan a schițat o imagine a Marii Britanii de astăzi și a opțiunilor sale, a explicat fundamentul politicii economice a guvernului și a atras atenția „aproape sever" asupra primejdiilor, pe termen scurt sau lung, care ar urma atît confruntării dintre guvern și ceilalți membri ai partidului și guvern și sindicatele în aplicarea acestei politici economice, cît și renunțării la planurile existente de redresare. De aceea, cu toate că, la Blackpool, au fost dezbătute și problemele relațiilor rasiale în Marea Britanie, stării conflictuale din Ulster, înființării unor Adunări locale în Scoția și Țara Galilor, precum și o serie de aspecte ale vieții internaționale, în centrul discuțiilor s-a aflat situația economică actuală.

La aproape jumătatea mandatului, laburiștii au împlinit o parte din dezideratele înscrise în programul lor, iar faptul cel mai remarcabil, subliniat de premier, l-a constituit diminuarea dispușelor sociale. Numărul de zile de lucru pierdute a fost, în acest an, cel mai scăzut din 1967, iar conflictele de muncă — cele mai reduse de după 1953. La aproape doi ani și jumă-

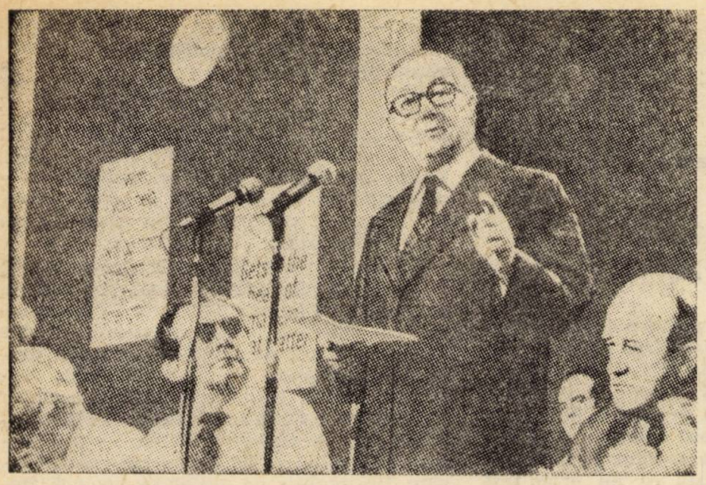

James Callaghan : „Strategia industrială a guvernului este singura cale pentru țară“

tate de la alegeri nu se întrevede, de aceea, alt mijloc mai indicat de a depăși dificultățile economiei decît „contractul social“ încheiat între guvern și sindicate. (Amănunte pe această temă — în articolul pe care-l reproducem, în acest număr, la rubrica „Puncte de vedere“). Dar — se apreciază la Londra — nici acest „contract social“ nu poate face minuni în scurt timp, nici urmările unei anume pasivități cu care anterioarele guverne — fie laburiste, fie conservatoare — au privit problemele industriei britanice nu pot fi înlăturate fără multiple obstacole. „Drumul spre promisa prosperitate este lung și dificil“, a spus premierul, întrucît „Marea Britanie a trăit prea mult încercînd să cîștige timp, pe bani împrumutați și idei împrumutate“. Diferența între împrumuturile anterioare, realizate pentru alimentarea unui „boom artifical“, și cele de acum, pentru proiecte industriale de viitor, este esențială. Dacă Marea Britanie a reușit să se desprindă de cea mai ridicată inflație pe care a cunoscut-o (deși încă și acum, rata ei este mare), nu a reușit să scape, însă, de consecințele înaltului nivel al șomajului. Premierul Callaghan a exprimat clar ideea guvernului că, pentru reducerea acestui șomaj „ce nu poate fi justificat în nici un fel“, provocat „de plăți a căror valoare este mai mare decît a produsului realizat“, este necesară o regenerare a industriei britanice (proces început deja) prin investiții masive. James Callaghan a respins categoric cererile deflaționiste ale unor membri din aripa de stînga a partidului. „Altădată eram de părere că putem ieși din recesiune cheltuind mai mult și spori locurile de muncă prin reducerea impozitelor și creșterea cheltuielilor guvernului. Cu toată sinceritatea, afirm că această posibilitate nu mai există“, întrucît n-ar duce decît la relansarea inflației și la un alt spor al șomajului. Singurul mod de a reduce șomajul îl constituie triplul fundament al „contractului social“, înțeles și acceptat de sindicate : a menține costul forței de muncă la nivelul principalilor competitori, a investi eficient și crește productivitatea muncii și a nu imprima mereu bani („numiți de trezorier confetti“) pentru a plăti mai mult decît se produce. A ignora acest triplu fundament — a subliniat Callaghan — echivalează cu „a ignora propriul nostru pericol“. O generație de declin în industria britanică nu poate fi înlăturată prin „dispoziții“ și ceea ce este mai necesar acum stă în „înțelegerea, convingerea și apoi hotărîrea de a merge în uzine, pe stradă, în case pentru a explica și altora că această cale (strategia industrială a guvernului — n.n.) este singura pentru țară“. „Chiar și conservatorii, în sinea lor — a adăugat premierul —, știu că nu există un alt drum“.

Adoptarea, de către conferință, a politicii economice a guvernului cu toate ramificațiile sale, a însemnat și acceptarea a ceea ce „The Times“ numea „o strategie mai realistă decît a altor guverne britanice timp de mulți ani“.

Surprinzătoare pentru că, potrivit unor declarații oficiale, evenimentele din Marea Britanie nu o justifică, scăderea bruscă a cursului lirei sterline a fost pusă de membrii Comitetului Executiv al partidului laburist pe seama speculanților internaționali, dar, în același timp, a atras din nou atenția asupra legăturii directe care există între strategia economică a guvernului și monedă. Este vorba, în primul rînd, de acele „balances sterling“ — cantitățile de monedă britanică deținute de băncile din multe state, în special din țările Commonwealth-ului. După ce a fost, mult timp prima monedă mondială, lira sterlină a continuat să rămînă, pentru foarte multe țări, singura monedă de rezervă, alături de dolar, iar autoritățile britanice au încurajat acest fapt. Nivelul acestor „balances sterling“ atinge acum aproximativ șapte miliarde dolari. Deși permit britanicilor să acționeze, într-un fel, „pe credit“, ele reprezintă un instrument cu dublu tăiș : la cea mai mică alertă, pe plan economic sau social, în Marea Britanie, deținătorii de liră sterlină încep să o schimbe pe monede considerate mai puternice (dolarul, marca vest-germană sau francul elvețian), încrederea în liră a acestor deținători fiind oarecum legată de măsurile economice ale guvernului de la Londra. Dar scăderea bruscă, pînă la 1,63 dolari — ceea ce înseamnă, numai față de valoarea de la începutul anului, o depreciere de aproximativ 25 la sută — nu a putut fi explicată convingător. Și, oricum, nu se pune problema unei devalorizări. De altfel, chiar unul dintre liderii sindicali cei mai fermi, Jack Jones, declara că „discursul energic al primului ministru și continuul sprijin al sindicatelor vor întări poziția lirei“ ; deci — a adăugat el — „nu există motive de panică“. Guvernul a hotărît, totuși, să solicite un credit de 2,3 miliarde lire Fondului Monetar Internațional pentru „a proteja politica guvernamentală împotriva unor tulburări temporare“ (Denis Healey), în caz contrar fiind necesare „măsuri economice draconice“. Conferința de la Blackpool a aprobat decizia cabinetului, insistînd, însă, ca respectivul credit să nu fie însoțit de nici o condiție contrară politicii partidului laburist.

Un alt aspect important al conferinței laburiste de la Blackpool l-a constituit apelul la unitatea tuturor membrilor. Liderul James Callaghan și-a exprimat, de altfel, dezamăgirea că relațiile dintre guvern și Comitetul Executiv al partidului au evoluat, în ultimii doi ani, mult mai încet decît cele dintre guvern și sindicate. Întotdeauna s-a remarcat un decalaj între rezoluțiile conferințelor laburiste, aflate mult mai la stînga, și pozițiile mai moderate ale guvernului, hotărîrile conferințelor nefiind obligatorii pentru cabinet. În acest an, însă, numărul rezoluțiilor radicale a fost mai mic. După ce a evitat să se pronunțe împotriva reducerilor cheltuielilor publice preconizate de guvern, conferința a renunțat, spre exemplu, și la rezoluția privind reducerea cheltuielilor militare, în urma cererii sindicatelor care au demonstrat că asemenea reduceri ar spori și mai mult numărul șomerilor. Aripa de stînga a partidului a obținut, însă, o victorie prin votarea proiectului de naționalizare a patru bănci și a șapte companii de asigurări, proiect care ar urma să fie înscris în viitorul program electoral, cu toate că liderul și guvernul i se opun.

Pentru guvern, faptele esențiale ale conferinței de la Blackpool sînt acceptarea politicii economice și reafirmarea sprijinului sindicatelor.

Conferința conservatorilor, care se desfășoară în aceste zile la Brighton, dezbate aceleași probleme economice ale momentului. Dar — se apreciază — planul de redresare propus de opoziție nu reprezintă o alternativă originală la strategia guvernului.

Stelian Țurlea

Insulele Fiji

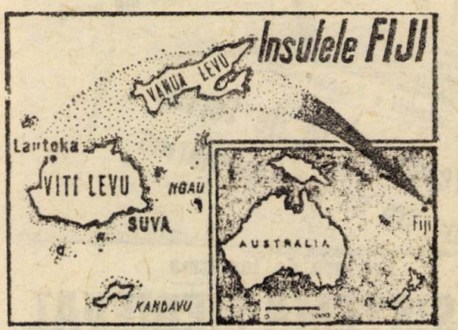

Arhipelagul Fiji — alcătuit din 844 de insule și atoluri ce se întind pe o suprafață de 518 kilometri pătrați și pe care trăiesc aproape 525 000 locuitori — și-a dobîndit independența la 10 octombrie 1970. Aflîndu-se la întretăierea unor importante căi maritime din sud-estul Oceanului Pacific, aceste insule și, în primul rînd, Viti Levu (cea mai mare — 10 492 kmp — pe care se află capitala țării, Suva) beneficiază de o privilegiată poziție geografică atît pentru dezvoltarea accelerată a turismului cît și pentru sporirea tranzacțiilor comerciale. Adăugînd acestora alte preocupări de ordin intern — extinderea industriei zahărului, dezvoltarea economiei forestiere, sporirea culturilor de banane, ananas, orez și tutun, exploatarea rațională a minelor de aur, argint, magneziu — sintetizăm cîteva orientări fundamentale ale guvernului Insulelor Fiji. Ca urmare, bugetul țării pe anul 1976 prevede o serie de măsuri care, între altele, vor stimula creșterea numărului locurilor de muncă și vor duce la sporirea rezervelor de devize ale Insulelor Fiji care, în 1975, s-au dublat, în comparație cu anul 1974.

LISABONA

Reforma agrară — un proces complex

Reforma agrară constituie punctul cald al actualității social-politice portugheze. Măsurile recente, adoptate de guvern, aduc o serie de corectări aplicării în practică a legii pentru reforma agrară, dată publicității în aprilie 1975. Continuitatea este oficial reafirmată ; procesul exproprierilor nu este pus în cauză ; se încearcă, însă, printr-o mai strictă observare a cadrului legal, realizarea reformei, de la caz la caz, în funcție de specificitățile regionale. În context, guvernul a dispus, în anumite zone, evacuarea terenurilor spontan ocupate și redarea lor foștilor proprietari. Problemă complexă, înfăptuirea reformei agrare este considerată ca un prim test al guvernului Soares (următorul ar fi alegerile locale, anunțate pentru 12 decembrie). Cu evidente implicații politice, problema agrară se înscrie în programul cabinetului socialist minoritar, vizînd, cu prioritate, depășirea unui moment economic dificil.

Orice analiză a situației economiei portugheze de astăzi obligă la o înscriere în contextul datelor ce au caracterizat-o și definit-o cu mult înainte de 25 aprilie 1974. Din simplul motiv că toate marile probleme, cărora economia portugheză trebuie să le facă față, au fost lăsate moștenire de cei aproape 50 de ani de regim salazarist și caetanist. Nu rareori se afirmă că schimbările survenite în urma răsturnării fostului regim au adăugat noi probleme economiei portugheze. Ni se pare, totuși, mai corect să se spună că, de fapt, multiplele anomalii de care suferă economia au împiedicat asupra desfășurării armonioase a noului proces politic portughez. Problema agrară constituie un exemplu semnificativ.

„CĂLCÎIUL LUI ACHILE". Cînd, în zorii lui 25 aprilie 1974, militarii răsturnau regimul lui Marcello Caetano, ei preluau conducerea uneia dintre cele mai înapoiate economii din Europa. O țară eminamente agrară, peste 30 la sută din populația activă fiind ocupată în acest sector. O țară în care, din cele 800 000 de exploatări agricole, circa 300 000 cuprindeau 125 000 de hectare, în timp ce 113 mari proprietăți se extindeau pe 50 000 de hectare.

Rezultat al structurii sale arhaice, Portugalia a depins — mai ales începînd din anii '60 — de străinătate, pentru a-și asigura necesarul de produse alimentare (înainte de 25 aprilie, se importau, de pildă, 400 000 tone de grîu la o producție anuală de 577 000 tone). Pe fondul unei economii agrare sclerozate de menținerea unor forme de obîrșie feudală, deficitul balanței comerciale a produselor agricole sau legate de acest sector a fost grav accentuat de consecințele războiului colonial și emigrarea mîinii de lucru.

„Călcîi al lui Achile" în economia țării, problema agrară — abordată în termenii dezvoltare și transformare — avea să devină una din prioritățile revoluției portugheze.

NORD-SUD. Tejo-ul separă Portugalia în două regiuni distincte. La sud de fluviu — Alentejo, cu vastele sale cîmpii slab populate și dominate de marile latifundii. La nord — Douro, Minho, Tras-os-Montes, cu o populație numeroasă și o multitudine de terenuri cultivate. Nordul, parcelat cu o infinită minuție, este antiteza sudului, solitar și gol. Dar, atît sudul, cît și nordul poartă pecetea unei jumătăți de secol de neclintite cutume agrare, obscurantism și analfabetism.

În procesul complex, adesea contradictoriu, al schimbărilor și transformărilor structurii sale agrare, noua Portugalie implică transformări profunde și în mentalitatea țăranului. Circumspect timp de o jumătate de secol, țăranul portughez pare azi din ce în ce mai dornic să acționeze și gata să-și acorde încrederea acelora care, la rîndul lor, i-o acordă. Era, deci, normal ca politica agrară, punct crucial înscris pe agenda noului regim portughez, să fie concepută sub două unghiuri complementare : reforma agrară și emanciparea țăranului, al cărui scepticism față de politică, după 50 de ani de propagandă salazaristă, nu este un simplu mit. Așanumita „campanie de dinamizare culturală", organizată la sate de Mișcarea Forțelor Armate, și-a propus atragerea țărănimii de partea procesului revoluționar.

UNDA DE ȘOC. Peisajul din Alentejo apare noului venit neașteptat, straniu. Ondulările calme ale reliefului nu stăvilesc culturile cerealiere sau marea infinită a plantațiilor de măslini. La Baleizao, mic sat devenit celebru prin numele comunistei Catarina Eufemia, ucisă în 1954, în cursul unei manifestații, de poliția salazaristă, sau la Beja — unde proletariatul rural este în proporție de 80 la sută — străduțele înguste, cu fîntîni înconjurate de flori, imaginea austeră a femeilor în negru înseamnă memoria și emblema clasică a trecutului. Inscripțiile roșii de pe zidurile albe — „A terra a quem a trabalha !" (pămîntul celor care îl muncesc) — dau imaginea prezentului.

Unda de șoc a lui 25 aprilie a sosit, însă, cu întîrziere la Beja : „La început — povestește redactorul șef al ziarului local — nimeni n-a crezut. Timp de trei zile, poliția politică a vegheat la «ordinea» tradițională. Ca înainte. Pînă în septembrie, nimic nu s-a schimbat". S-a anunțat apoi reforma agrară.

De altfel, toate guvernele provizorii de după 25 aprilie 1974 au fost confruntate cu problema agrară. Ezitările inițiale și o aparentă inerție a puterii aveau să fie depășite de cel de al șaselea guvern provizoriu. Adoptate la 16 aprilie 1975, măsurile privind reforma agrară prevedeau exproprierea, de la marii latifundiari, a pămînturilor ce depășesc 50 ha — pe terenurile irigate, și 500 ha — pe cele neirigate. Un total de un milion de hectare. Revoluția venise la sate, înainte de orice, prin reforma agrară. Spiritele au început să se agite. Neclintita rînduială socială fusese brusc întreruptă. Noua mișcare a fost receptată printr-o spontană izbucnire populară. Deseori violentă, greu controlabilă. Muncitorii agricoli au trecut la ocuparea terenurilor deținute de marii latifundiari absenteiști.

„Consilii regionale pentru reforma agrară" au fost constituite în cele șapte districte dominate de marile latifundii. Pentru a conduce și îndruma procesul de reorganizare a agriculturii. La Baleizao și Beja, partidul comunist a adresat populației apeluri la calm. Francisco Miguel, membru al C.C. al P.C. Portughez, originar din Baleizao, explică sătenilor că „reforma agrară trebuie să fie discutată, pregătită cu înțelepciune și prudență". În Alentejo — spunea el — „monocultura de pe marile proprietăți generează șomaj, subdezvoltare, arbitrariu, emigrare. Mai întîi trebuie ajutați muncitorii agricoli să se organizeze..."

În fiecare dimineață, timp de cîteva luni, o echipă a brigăzii de „dinamizare culturală" părăsea cazarma de la Beja pentru a merge în satele din împrejurimi să explice țăranilor sensul reformei și al întregului proces revoluționar. Încerca să împiedice ocuparea spontană a pămînturilor de către muncitorii agricoli. La fel și reprezentanții la fața locului ai diverselor partide.

TESTUL MATURITĂȚII. „A terra a quem a trabalha" a fost și rămîne principiul mobilizator. Problema se pune, însă, în termeni complecși. Așa cum spunea Alvaro Cunhal, secretarul general al Partidului Comunist Portughez — „politica agrară trebuie să fie diferită în nord față de sud, potrivit mărimii proprietății și modului de exploatare". (De altfel, în nordul țării nu se iau, deocamdată, măsuri ce ar putea fi calificate drept reformă agrară. S-a modificat, însă, sistemul de arendare și ajutorare a țăranilor mici și mijlocii). În același timp, guvernul portughez consideră necesare măsuri precum restructurarea creditului agricol, definirea riguroasă a criteriilor de control, facilitarea constituirii de cooperative de muncitori și fermieri „ca formă mai adecvată de organizare democratică". În sfîrșit, trebuie avut în vedere și ofensiva forțelor de dreapta care — declară Castro Guerra, secretar de stat pentru restructurarea agricolă — „fac totul pentru a crea o «toamnă caldă» în regiunea Alentejo". Confederația Agricultorilor Portughezi, de pildă, duce în prezent o campanie deschisă și activă împotriva reformei agrare.

În contextul deteriorării situației economice a țării (deficitul balanței de plăți pe anul 1976 indică cifra de 1,5 miliarde dolari), guvernul condus de Mario Soares a analizat, printre altele, fenomenele pozitive și negative derivînd din aplicarea reformei agrare. S-a afirmat necesitatea

„La reforma agrară, principala cucerire a revoluției portugheze, nu s-ar putea renunța fără a renunța la revoluția însăși" — este ideea ce răzbate din articolele ce apar în publicațiile progresiste

continuării acesteia, dar printr-o serie de corectări, apreciate drept necesare pentru creșterea productivității muncii în agricultură, pe baze care să comporte respectul cadrului juridic existent și un plus de organizare. Întrunit la 21 septembrie, cabinetul portughez a hotărît evacuarea (pînă la 31 octombrie) a tuturor terenurilor ilegal ocupate și restituirea lor foștilor proprietari. Este vorba de circa o sută de ferme, toate din regiunea Alentejo, reprezentînd 1—2 la sută din zona de aplicare a reformei agrare. În momentul de față, 900 000 de hectare au fost expropriate, 180 000 — naționalizate, urmînd ca alte 520 000 ha să fie expropriate.

Pînă în prezent, operațiunile de evacuare a celor o sută de proprietăți se desfășoară normal, „muncitorii agricoli dînd dovadă, o dată mai mult, de maturitate politică" — declara Antonio Lopes Cardoso, ministrul agriculturii. „Aș vrea să fiu la fel de optimist — sublinia el — și în ce privește exproprierile marilor latifundiari. Cred, însă, că ei nu vor manifesta aceeași înțelegere ca muncitorii agricoli. Totuși, în ambele cazuri, guvernul este hotărît să determine respectarea legii privind reforma agrară, atît în ce privește restituirea celor 10 000 de ha, cît și exproprierile". La reforma agrară, principala cucerire a revoluției portugheze, nu s-ar putea renunța — consideră Lopes Cardoso — fără a renunța la revoluția însăși. Ultimele măsuri guvernamentale par să confirme ideea, subliniată de un comentator, și anume aceea că ele „ridică două probleme — cea a economiei portugheze în sine și o alta, mai importantă, a stabilirii unui precedent prin care guvernul actual nu numai că vrea să-și impună linia sa politică, ci să asigure și respectarea ei". Premierul Soares, ca și președintele Eanes au lăsat să se înțeleagă, în cursul ultimelor alocuțiuni, necesitatea de a se acționa urgent și eficace pentru a se stăvili alunecarea spre faliment a economiei ; altfel — „șansele de supraviețuire a noului sistem democratic de guvernămînt vor fi limitate". Este o opinie unanim acceptată. De guvern, de Mișcarea Forțelor Armate, de partidele politice, în general de toate forțele democratice și progresiste.

Rodica Dumitrescu

RHODESIA

În pregătirea conferinței constituționale

După ce guvernul britanic a anunțat convocarea unei conferințe consacrate examinării problemei formării unui nou guvern interimar în Rhodesia, în zonă au avut loc mai multe consultări asupra acestui aspect și, totodată, s-au consemnat noi precizări în problema rhodesiană.

Principalul nou element intervenit în evoluția crizei rhodesiene îl reprezintă, desigur, știrea transmisă miercuri, 29 septembrie a.c., prin care guvernul Marii Britanii anunța că a hotărît convocarea imediată a unei conferințe consacrate formării unui guvern interimar în Rhodesia, conferință care să aibă loc în următoarele două săptămîni într-o localitate din sudul Africii, acceptabilă tuturor părților interesate. S-a precizat că ambasadorul Marii Britanii la Națiunile Unite, Ivor Richard, a fost desemnat să prezideze conferința, iar încheierea acordului privind constituirea unui guvern interimar în Rhodesia va depinde, în primul rînd, de părțile interesate. S-a anunțat, totodată, că adjunctul ministrului de externe britanic, Ted Rowlands, și adjunctul secretarului de stat al S.U.A., William Schaufele, aflați în Africa australă, vor discuta cu liderii africani și rhodesieni pregătirea viitoarei conferințe.

Dintre ecourile la această știre vom cita, în primul rînd, pe cele consemnate la Gaberones, capitala Botswanei — țară care și-a sărbătorit 10 ani de la proclamarea independenței, eveniment la care au luat parte o serie de șefi de stat din zonă, lideri ai mișcării de eliberare din Rhodesia, trimiși speciali britanic și american. Potrivit agenției „France Presse", știrea respectivă a fost primită cu satisfacție de liderii mișcării de eliberare națională din Rhodesia și de liderii africani aflați în acele zile în Botswana. Astfel, Abel Muzorewa, liderul grupării din exterior a Consiliului Național African (C.N.A.), și Joshua Nkomo, liderul grupării din interior a C.N.A., au salutat faptul că „Marea Britanie și-a asumat responsabilitățile care îi revin". Același eveniment a fost apreciat în termeni pozitivi de președintele Zambiei, Kenneth Kaunda, ca și de vicepreședintele Mozambicului, Marcelino dos Santos. Aflat și el la Gaberones, președintele Zairului, Mobutu Sese Seko, declara că sprijină „fără rezerve" planul preluării puterii în Rhodesia de către populația de culoare, majoritară.

Pe aceeași temă, din Salisbury se transmitea joi, 30 septembrie, că guvernul minoritar va participa la conferința convocată de Marea Britanie, dar că acceptarea se referă în mod exclusiv la aspectul imediat al problemei și nu la problema de fond privind viitorul constituțional al Rhodesiei, ceea ce ar echivala cu formula „da, dar..." În legătură cu prezența liderului guvernului minoritar rhodesian la conferință și, mai ales, cu statutul său, președintele Tanzaniei, Julius Nyerere, a precizat trimișilor speciali britanic și, respectiv, american că, în opinia sa, părți interesate sînt doar Marea Britanie — ca fostă putere colonială — și liderii mișcării de eliberare zimbabwe, care reprezintă populația majoritară.

În legătură cu problemele din cadrul mișcării de eliberare a populației zimbabwe, alături de pregătirile în vederea convocării conferinței constituționale, semnalăm reîntîlnirea (ultima avusese loc la Victoria Falls, în august 1975) dintre cei doi conducători ai C.N.A. — Nkomo și Muzorewa — care a avut loc la Gaberones și a durat 30 de minute. La încheierea ei, cei doi s-au declarat satisfăcuți. Potrivit ambelor părți, aceste contacte ar fi menite să faciliteze realizarea unității în rîndurile mișcării de eliberare zimbabwe și, implicit, ar exprima dorința de a pregăti o poziție comună, clară și cuprinzătoare pentru viitoarea conferință constituțională.

Dintre luările de poziție reținem, în primul rînd, interviul acordat agenției „France Presse" de Muzorewa, care, la început, a precizat că „în prezent, situația este mai bună ca oricînd pentru găsirea unei soluții pașnice a problemei rhodesiene". Potrivit lui Muzorewa, în rîndurile mișcării de eliberare națională s-a ajuns la un acord deplin asupra a patru puncte esențiale : aplicarea urgentă a regulii majorității, crearea unui guvern interimar reprezentativ al majorității de culoare, necesitatea unei perioade de tranziție, continuarea acțiunilor forțelor de eliberare pînă la instaurarea guvernului interimar". Într-o conferință de presă convocată imediat ce a revenit la Salisbury, Muzorewa a declarat că propunerile anglo-americane în legătură cu viitorul țării sale ar trebui să fie modificate în „mai multe privințe". Din punctul său de vedere, singura propunere anglo-americană care este, de la început, acceptabilă o constituie formarea unui guvern interimar pentru a pregăti trecerea la un guvern al majorității. El a explicat că gruparea sa nu ar fi acceptat acest plan dacă guvernul britanic nu ar convoca o „conferință constituțională" menită să faciliteze constituirea unui guvern interimar. Pe plan mai general, Muzorewa a lăsat să se înțeleagă că el ar considera conferința convocată de Londra ca o adevărată negociere constituțională, care ar putea eventual să modifice în mod radical planul american. După cum subliniază agențiile de presă, acest punct de vedere se află în totală opoziție cu acela al guvernului de la Salisbury, pentru care conferința trebuie să aibă drept unic obiectiv discutarea modalităților de aplicare a planului anglo-american, fără să-l modifice.

Tot la Salisbury, Joshua Nkomo a declarat că refuză să accepte planul anglo-american ca bază de discuții pentru viitoarea conferință constituțională asupra Rhodesiei. După cum relatează agenția Associated Press, el a subliniat că așanumitul „acord de la Pretoria" nu mai există, iar noi propuneri au fost elaborate de președinții mai multor state africane și de liderii Congresului National African. În ce privește conferința, Joshua Nkomo a afirmat că ea ar putea fi convocată pe baza documentului complet nou și distinct al șefilor de stat africani.

Dumitru Constantin

Demonstrație în orașul rhodesian Bulawayo, pentru un guvern al populației majoritare

România și Belgia: vocația colaborării

Bursa din Bruxelles — ca pretutindeni în Belgia, capitala țării îți înfățișează cu mîndrie monumentele arhitectonice

De la trimisul nostru la Bruxelles, Marcel Negreanu

Pentru a străbate Belgia, sînt suficiente doar patru sau cinci ore cu mașina sau o jumătate de oră cu avionul. Adică pentru a schimba peisajul Mării Nordului, la Ostende, cu cel al Europei mijlocii, la Arlon. Dar dimensiunile geografiei fizice sînt insuficiente pentru a da imaginea reală a ceea ce este cu adevărat Belgia. Pentru că Belgia este una din mărturiile revelatoare ale ideii că dimensiunile nu pot fi luate drept măsură pentru a caracteriza, în esența ei, o țară. Limbajul aritmetic al kilometrilor nu poate fi și cel mai potrivit în care se poate vorbi despre viața unui popor, cel al reliefului nu ne spune aproape nimic despre civilizația sa.

Atunci cînd Henri Pirenne, autorul unei monumentale „Histoire de Belgique", numea Belgia un „microcosmos", el nu făcea decît să sugereze complexitatea elementelor din care imaginea țării sale se compune, pluralitatea unghiurilor de vedere din care trebuie privită pentru a o înțelege. O peliculă ce ne-a fost înfățișată încă din prima zi a șederii noastre la Bruxelles, cu titlul de prezentare sintetică și multicoloră a Belgiei, se intitula, oarecum distinctiv, „Une certaine... Belgique" (O anume... Belgie), dar comentariul ținea să precizeze, de la început, că „epitetele cu care poate fi caracterizată Belgia sînt nenumărate".

Epitetele Belgiei... Le-am întîlnit pretutindeni, la Bruxelles, în orașele Flandrei sau ale Walloniei, întrupate cu aceeași fermitate în monumentele pe care istoria le-a presărat cu generozitate în cuprinsul a celor numai 30 514 kmp ai țării, în acele Grand Places repetate dar nu copiate, în jurul cărora orașele își strîng ființa... În nordul flamand, căruia oamenii au știut să-i schimbe destinul agricol într-una din regiunile cele mai industrializate ale țării, adică la Gand, supranumit „regina Flandrei". Sau la Bruges, „orașul ducilor de Bourgogne", ale căror castele le poți privi și astăzi de pe podurile ce traversează numeroasele sale canale, care i-au făcut faima de „Veneție a Nordului" (nu știu cine a găsit și reversul metaforei, pentru că se spune că „Veneția este un Bruges al sudului"). Și, în fine, pe țărmul Mării Nordului, care face din regiune, cu Anvers, Ostende și Knokke, o „Flandră maritimă".

...În sudul wallon, unde valoarea pămîntului nu depinde de fertilitatea solului, ci coboară în adîncimi, pentru a descoperi bogăția de cărbune, de pildă la Borinage, căreia odinioară Van Gogh a știut să-i ilustreze în culori pasionate profunzimea umană și pitorescul incontestabil. La Mons, centrul intelectual al „țării cărbunelui", datorită renumitei sale universități. Sau Charleroi, al cărui nume istoric este copleșit de pădurea de coșuri fumegînde, de fapt unul din cele mai veridice peisaje întîlnite în versurile poetului belgian de renume Emil Verhaeren. În sfîrșit, Namur, al cărui farmec liniștit face să concureze între ele atracțiile turistice și industria adînc implantată în ființa orașului. Și Liège, al cărui certificat de naștere este semnat tocmai în secolul al X-lea, oraș atașat, ca toate celelalte așezări belgiene, libertății pentru care a luptat cu înverșunare. La Liège se spune : „chiar și cel sărman este stăpîn la el acasă".

Am avut prilejul să cunosc mîndria cu care belgienii își etalează mărturiile ființei istorice a țării lor — rezistență pînă la sacrificii atunci cînd este vorba de independență, de unitate și de fapte constructive — într-o expoziție, vernisată la Bruxelles, cu cîteva zile în urmă, în prezența regelui Baudouin și a reginei Fabiola. Intitulată „Cinci sute de ani de cartografie în Belgia", expoziția oferă o suită de file îngălbenite de vreme în care cartografii, de-a lungul anilor, au însemnat imaginea continuității eforturilor pe care un popor le-a desfășurat pentru clădirea propriei sale existențe. La numai cîțiva metri, cu o semnificație ce leagă secolele, edilii Bruxelles-ului îți arată, cu o mîndrie ce n-o poți disocia de aceea prezentată de cartografi, cea mai recentă realizare a bruxellezilor sau, cum i se mai spune aici, „cea mai nouă jucărie a sa" : metroul, inaugurat nu de mult de suveranul belgienilor.

A vorbi despre Belgia înseamnă inevitabil a vorbi despre belgieni: „Belgia — spunea cineva — este mai întîi o energie". Este ca și cum ai nimeri într-un stup de albine, adăuga același. De la micile grădinițe de doi metri pătrați, care decorează fiecare casă, pînă la marile uzine, inspirate de voința disciplinei și a muncii, impresia este permanent aceeași. Munca este, pentru belgieni, singura resursă a unei țări căreia natura i-a dat foarte puțin. Am văzut, la Bell Telephone Mfg Co. de la Geel, una din cele mai importante producătoare de echipament telefonic din Europa, acea dorință, cu realizări remarcabile, de organizare cît mai adecvată a procesului de producție, acea mîndrie a faptului că cea mai mare parte din sistemele și ansamblurile automatizate sînt realizate în întregime în Belgia. O imensă hală, în care muncitorii, cei mai mulți de înaltă calificare, lucrează la cele trei sisteme de echipament telefonic produse de Bell (Rotary, Pentaconta și Metaconta 10 C), fiecare cu o culoare specifică (roșu, albastru și galben) și unde, în spațiile de cîteva sute de metri, se circulă cu... bicicleta. Aici, ni s-a vorbit despre buna colaborare cu firmele românești, de negocierile în curs ce deschid perspective unei cooperări fructuoase în viitor.

Într-un imens „building", numit semnificativ „World Trade Center" (Centrul comerțului mondial), reprezentanții Oficiu-

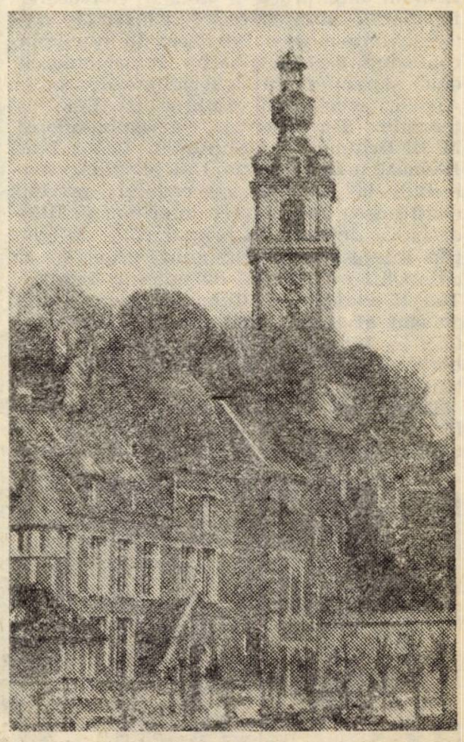

Mons, în provincia sudică Hainaut, este un adevărat tezaur cultural de arhitectură barocă

lui belgian de comerț exterior îți explică că „inteligența belgianului este concretă... El are simțul și gustul realităților materiale și evită ideile pe care nu este sigur că le poate stăpîni, dar, pe de altă parte, este încrezător în puterea sa asupra lucrurilor". De aceea, industria Belgiei este deschisă schimburilor internaționale. Vocația comercială a țării — se spune — constă în faptul că adevăratul motor al economiei sale este comerțul exterior. Altfel spus, baza economiei belgiene este alcătuită din puterea industrială plus exportul. Este suficient, de pildă, a aminti că Belgia vinde în străinătate două treimi din automobilele pe care le asamblează în uzinele sale de montaj, și că acestea au devenit primul produs de export al țării, deși nu există nici o marcă belgiană. La Anvers, patria lui Rubens și a diamantelor, în același timp cel mai mare port belgian (el acoperă 4/5 din comerțul Belgiei), poți vedea pe hectare întregi automobile ieșite de pe benzile de montaj ale uzinelor din port. „O țară ca a noastră — scrie *Michel Toussaint*, ministrul belgian al comerțului exterior —, în care activitatea economică este orientată într-o măsură crescîndă spre export, trebuie să ducă o politică de comerț exterior larg deschisă și îndrăzneață". Ultimele statistici, ni se spune la Oficiul belgian de comerț exterior, arată că Belgia se află pe locul 9 în rîndul țărilor membre ale O.C.D.E., ceea ce indică „locul important ce-l ocupă comerțul în economia țării noastre". „Belgia — ne declara *Guillot Pingue*, șeful cabinetului ministrului comerțului exterior — se pronunță în favoarea schimburilor comerciale deschise și dorim să continuăm această politică". Principalele direcții de comerț exterior pe care le preconizează Belgia — afirmă Guillot Pingue — sînt diversificarea zonelor geografice (deocamdată 70 la sută din vînzări se fac către Piața comună), o diversificare a sectoarelor industriale și angajarea cît mai multor întreprinderi belgiene, independent de mărimea lor, în schimburile internaționale ale Belgiei.

Deschidere comercială care, în fapt, este o prelungire a unei calități principale a politicii externe belgiene, a vocației sale de colaborare. Și, în acest plan, ne declara ambasadorul *Etienne Davignon*, director general în Ministerul Afacerilor Externe, România și Belgia își regăsesc o serie de puncte comune : faptul că relațiile internaționale trebuie așezate pe principii și nu pe forță, primordialitatea eforturilor pentru realizarea securității, dezvoltarea cooperării în Europa și strînsa legătură dintre consolidarea păcii și soluționarea problemelor economice mondiale, prin înfăptuirea unei noi ordini economice internaționale.

Iată, deci, un limbaj comun în termenii căruia relațiile dintre România și Belgia cunosc o continuă ascensiune, caracterizată de dorința comună de a dezvolta, în multiple sectoare, o colaborare fructuoasă. Vizita președintelui Nicolae Ceaușescu în Belgia, în 1972, reprezintă, astfel, încununarea politicii de prietenie promovată de cele două țări, iar Declarația comună solemnă semnată cu acel prilej este apreciată ca un document fundamental al relațiilor româno-belgiene, cu o valoare nu numai bilaterală, ci și internațională. Ea este o dovadă că astăzi există posibilitatea reală ca țări cu orînduiri sociale diferite să conlucreze strîns și să contribuie la edificarea unei lumi a păcii și colaborării, în care să fie exclusă folosirea forței și să se asigure conviețuirea și conlucrarea pașnică a tuturor statelor, pe baza principiilor dreptului internațional. Subliniind că „Belgia și România au promovat împreună ideile destinderii", ambasadorul Etienne Davignon ne spunea : „Este important că multe idei din Declarația solemnă se regăsesc în Actul final de la Helsinki. Declarația își are locul ei în istoria destinderii".

Țări interesate în consolidarea păcii, conștiente de rolul important ce trebuie să-l joace statele mici și mijlocii în lumea contemporană, România și Belgia au căutat în permanență să identifice căile cele mai favorabile desfășurării unei cooperări reciproc avantajoase. „Cooperarea româno-belgiană — afirma ambasadorul Etienne Davignon — se dezvoltă, practic, în toate sectoarele esențiale. Toate domeniile ce pot contribui la dezvoltarea relațiilor dintre țările noastre sînt deja abordate".

Evoluția raporturilor româno-belgiene este marcată, de asemenea, de dorința dezvoltării unor schimburi cu caracter echilibrat între firmele din România și Belgia, schimburi favorizate de faptul că, așa cum declara *Maurice Claeys*, membru al conducerii Oficiului belgian de comerț exterior, „avem pe plan instituțional instrumentele juridice necesare dezvoltării relațiilor de colaborare". „Știm — adăuga interlocutorul nostru — că, într-o serie de domenii, România beneficiază de o industrializare puternică". Din acest unghi de vedere, în cadrul politicii economice a Belgiei de diversificare geografică, „economia românească — afirma Guillot Pingue — are puncte prioritare".

Încerci un sentiment de reală satisfacție să întîlnești pretutindeni, aici, în Belgia, în cele mai numeroase cercuri, politice, economice sau culturale, admirație, deschis mărturisită, față de România, față de politica ei constructivă și activă, față de personalitatea președintelui Nicolae Ceaușescu. „România — ne spunea *Albert Parisis*, deputat, fost ministru — este mereu prezentă în inima belgienilor". „În Belgia — a adăugat domnia-sa — avem o mare admirație pentru activitatea președintelui Nicolae Ceaușescu". Interlocutorii evocă în cuvinte calde ospitalitatea de care s-au bucurat în țara noastră. „Avem cele mai bune amintiri din vizita făcută în România" — arată *Wilfried Martens*, președintele Partidului Social-Creștin (flamand).

„România are nenumărați prieteni și a iubi România înseamnă a o înțelege..." Sînt cuvintele cunoscutului istoric *Jacques de Launay*, pe care l-am întîlnit la Bruxelles și sub semnătura căruia a apărut recent un volum intitulat : „Titulescu și Europa". Prezentată, în aceste zile, la Bruxelles și în mai multe capitale europene, cartea evidențiază, cu mijloacele oferite de cercetarea istorică, contînuitatea politicii de independență a României, „o poziție care astăzi — ne spune autorul —, prin activitatea președintelui Ceaușescu, este foarte clară și fermă".

Sînt tot atît de revelatoare și titlurile ultimului număr al revistei „Europe", dedicat țării noastre : „Dosarul România : dezvoltarea unui partener", „România în schimburile mondiale ale anului 1975", „România și instaurarea unei noi ordini economice". „Respectul suveranității și independenței naționale — scrie *Claude Boumal* — n-a încetat să fie în primul plan al preocupărilor românești". Poziția României față de noua ordine economică internațională — subliniază *Jean Dulac* — „răspunde intereselor vitale ale tuturor popoarelor, cauzei progresului lor, prosperității și fericirii lor, întăririi păcii și cooperării internaționale". Iar *Pierre Heim* arată : politica României „a fost și rămîne o contribuție activă la dezvoltarea și democratizarea relațiilor economice internaționale, la înlăturarea barierelor comerciale, la accelerarea dezvoltării economice, la reglementarea justă și echitabilă a problemelor materiilor prime, pe scurt, la tot ceea ce privește edificarea unei noi ordini economice mondiale".

Sînt opinii care, în preajma vizitei Maiestăților lor regele Baudouin al belgienilor și regina Fabiola, mărturisesc sentimentele de prietenie dintre România și Belgia, evoluția pozitivă a relațiilor dintre cele două țări. Noul dialog la nivel înalt va fi prilejul unui bilanț al stadiului acestor relații și al modalităților pe care cele două guverne le vor aborda în viitor. *„Regele Baudouin și regina Fabiola* — ne-a declarat Marele Maresal al Curții, *Herman Liebaers — vor veni în România pentru a cunoaște dezvoltarea sa istorică și actuală".* *„Este* — completa *André Molitor*, șeful cabinetului politic al regelui — *genul de vizită prin care șeful statului și soția sa exprimă prietenia belgienilor".*

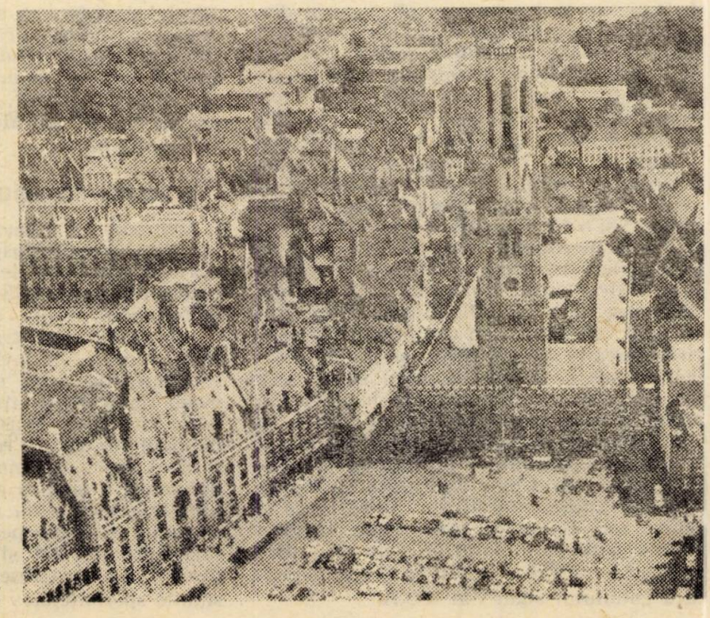

Bruges — o versiune nordică a Veneției

Mutaţii interoccidentale

„Cei nouă" la nivel înalt. Parteneri mai puternici şi alţii mai slabi. În cursa economică sînt inevitabile „două viteze"?

Doar o jumătate de deceniu a fost suficientă pentru a se produce, în lumea occidentală, mutaţii a căror evaluare reţine tot mai mult atenţia comentatorilor. La Casa Albă, în Downing Street 10, la Elysée s-au schimbat nu numai deţinătorii înaltelor funcţii publice : concepte tradiţionale au cunoscut corectări, evenimentele au obligat la adaptări sau readaptări, întregul mecanism de relaţii a fost supus unor revizii pentru a evita o blocare cu consecinţe grave. În evoluţia complexă, sinuoasă, cu destule aspecte contradictorii, desluşim transformările înregistrate în echilibrul de forţe — atît pe plan naţional, cît şi interoccidental. Chiar dacă în S.U.A. există o continuitate republicană sau, în Italia, democraţia-creştină a format un nou guvern, modificări de profunzime s-au consemnat în aceste două ţări. Ceea ce face ca Administraţia Ford să nu fie copia fidelă a celei ce a precedat-o, după cum, la Roma, trecerea de la echipa Rumor la cea condusă de Andreotti este legată de realitatea postelectorală care a condiţionat formarea guvernului de acordul stîngii şi, în primul rînd, al comuniştilor. A V-a republică franceză este guvernată de o majoritate în care gaulliştii rămîn forţa esenţială, dar U.D.R. a pierdut atît postul de la Elysée, cît şi pe cel de la Matignon. Pe malurile Tamisei, laburiştii au în fruntea lor un premier nou, care este, însă, un vechi rutier al politicii şi care încearcă să armonizeze tendinţe cărora le lipseşte convergenţa, pentru a găsi calea spre ieşirea dintr-o criză devenită cronică. La Bonn surprindem aceeaşi aparenţă a continuităţii : totuşi, tandemul Schmidt-Genscher nu reprezintă o simplă reeditare a tandemului Brandt-Scheel. La Stockholm, ultimul scrutin a determinat, după 44 de ani, o schimbare în conducerea politică. Desigur, un tablou al Occidentului ultimilor ani trebuie să includă răsturnările din Portugalia şi Grecia, care au restabilit în aceste ţări instituţiile democratice, precum şi procesul dificil pe care îl cunoaşte Spania după dispariţia lui Franco. Sînt evoluţii nelineare, lipsite de uniformitate ; ele nu poartă pecetea similitudinii, ci relevă trăsăturile distincte ale situaţiilor, specificităţi naţionale sau de alt ordin.

Criza economică şi repetatele seisme monetare au dezvăluit acuitatea problemelor — depăşind prin implicaţii zona economicului —, iar optimismul oficial profesat în împrejurări festive nu este de natură să schimbe realitatea. O dovedeşte „planul Barre", care plasează pe frontispiciul său o austeritate extrem de severă, după ce ex-premierul Chirac dăduse repetate asigurări în privinţa relansării. Decalaje, inechităţi, dosare stringente se plasează la ordinea zilei. Evoluţia aceasta, într-o diversitate fără precedent, pe care nu o putem limita la sfera puterii (pentru că forţe ample pătrund în arena politică şi, mai ales, cele ce dau expresie aspiraţiei populare dobîndind un rol de o importanţă crescîndă) se repercutează, direct sau indirect, asupra relaţiilor interoccidentale, demonstrînd că acestea se află într-o etapă de reaşezare.

Proiecte, speranţe, realităţi

Tema „unităţii" Europei apusene nu este nouă. Au pledat cauza ei Schuman, Adenauer, de Gaulle, de Gasperi, iar urmaşii lor n-au făcut, deseori, decît să reia argumente vehiculate încă în primii ani de după război. Vorbind despre unitate, utilizînd fraze care puteau părea asemănătoare, ei n-au vădit, însă, o viziune unitară a obiectivului propus. Ar fi fost, de altfel, imposibil, pentru că mobilurile angajamentului nu erau identice. Reginald J. Harrison în lucrarea sa „Europa în discuţie" (editura George Allan & Anwin Ltd, Londra, 1975) subliniază dorinţa fostelor puteri coloniale de a continua să joace un rol mondial prin unirea eforturilor lor. Pentru François Duchene — care a condus Institutul internaţional de studii strategice — comunitatea vest-europeană a posedat, la origini, o dublă valenţă. Iniţiatorii ei au avut în vedere reconcilierea fostelor state inamice şi o nouă distribuţie a puterii (statele care pierduseră, practic, atributele de mari puteri aspirau să le redobîndească prin instrumentul comunitar). În Europa celor şase, axa Paris-Bonn avea rolul primordial. Se crease un gen de „relaţii speciale" menite să armonizeze opţiunile celor două state şi să aprofundeze cooperarea lor. Dar dezechilibrele n-au întîrziat să apară. Vitalitatea economică a R.F.G. a contrastat cu dificultăţile partenerilor ei, situaţie inseparabilă de preferinţele capitalului american. Chiar dacă „axa" a fost şi este menţinută, raporturile dintre Paris şi Bonn au cunoscut numeroase eclipse. Franţa gaullistă a plasat pe prim plan afirmarea identităţii ei. R.F.G. a preferat postura „aliatului sigur" al S.U.A.

Într-un interviu acordat săptămînalului „Die Zeit", Henry Kissinger aprecia că, „din cauza puterii ei, R.F.G. joacă, în mod inevitabil, un rol vital". Conducătorul diplomaţiei americane considera că acest rol a fost exercitat „cu răspundere" şi că R.F.G „trebuie să continuie să-l exercite în cadrul existent". Revista britanică „The Economist" crede că mulţi au presimţirea că „această putere economică (a R.F.G.) va fi transformată în presiuni politice irezistibile" (se citează rolul asumat de Bonn în Portugalia, după înlăturarea salazarismului, cînd a acţionat pentru a frîna ascensiunea stîngii, acţiune coordonată cu cea a Washingtonului). La rîndul său, „Rinascita" consideră că „nu era de conceput ca dezechilibrul dintre ponderea politică şi cea economică a Bonnului să dureze la infinit", agravarea crizei economice din Occident, slăbiciunea crescîndă a partenerilor comunitari, inegalitatea ritmurilor inflaţioniste printre „cei nouă" favorizînd consolidarea poziţiei R.F.G. în Europa occidentală.

Desigur, în succesiunea anilor, destule date ale problemei s-au schimbat şi generalul Alexander Haig, comandant suprem al trupelor N.A.T.O. în Europa, le-a sintetizat astfel : „Dacă, în întreaga perioadă a luptei sale pentru renaşterea de după război, Europa occidentală a acceptat ascultătoare lozincile americane, astăzi ea deţine posibilitatea de concurenţă". Această realitate a făcut mai complex procesul unităţii în cadrul C.E.E. Paşii înainte în domeniul vamal şi monetar rămîn relativ modeşti. Piaţa comună, lărgită, se menţine în dileme care au împins la eşec multe reuniuni ministeriale. Pentru unii dintre protagoniştii C.E.E., este vizibilă dorinţa de a face din comunitate o putere de dimensiuni planetare : aproximativ 10 la sută din populaţia lumii, 20 la sută din producţia Terrei, 30 la sută din comerţul mondial şi 40 la sută din totalul rezervelor monetare („O naţiune mai puternică ?", lucrare de M. Kohnstamm şi Wolfgang Hager, editura Macmillan, Londra). Însă interesele proprii, antagonismele multiplicate au paralizat adesea mecanismul comunitar şi au dus la ceea ce preşedintele Valéry Giscard d'Estaing aprecia a fi „vacanţa" Europei occidentale pe scena mondială. Nici acum, cînd controversa privind parlamentul vest-european pare depăşită, cînd s-a ajuns la o înţelegere referitoare la repartiţia mandatelor în adunarea C.E.E., „cei nouă" nu s-au apropiat decisiv de unitatea pentru care au pledat fondatorii comunităţii. Idealul de a face ca membrii C.E.E. să vorbească cu „o singură voce" — propus în faimosul raport Tindemans — apare îndepărtat, dacă nu chiar irealizabil. În loc de „o singură voce", Philippe Lemaître deslueşa, în „Le Monde", „un murmur vest-european".

În căutarea unui nou echilibru...

Armonizarea atitudinilor „celor nouă" se situează sub auspiciile incertitudinii. Parisul, conştient de precaritatea energetică a Europei occidentale, a propus să se evite o confruntare cu „lumea a treia", pronunţîndu-se pentru un dialog. Diplomaţia franceză s-a lovit, de la început, de reticenţe, deoarece unii parteneri se temeau de o maşinaţiune împotriva S.U.A. Abia după ce Washingtonul a acceptat dialogul Nord-Sud, reticenţele s-au risipit, fără ca, însă, „cei nouă" să poată evita divizarea. S-au pus mari speranţe în reuniunile periodice la nivelul cel mai înalt. Consiliul vest-european a devenit o realitate, şefii de stat şi guvern se întîlnesc, discută, dar progresele nu sînt la dimensiunile speranţelor.

Momentele de criză au dezvăluit fragilitatea edificiului comunitar, limitele înțelegerii dintre membrii C.E.E. În condițiile penuriei energetice, solidaritatea nu a putut să treacă de faza verbală. În materie monetară, instabilitatea — inegală — a devenit regulă, iar asalturile speculative le resimt mai ales țările cu o monedă vulnerabilă. Concertarea agricolă se lovește de evidente dificultăți. Europa „celor nouă" rămîne ancorată la țărmurile proiectelor. „The Sunday Times" scria sub semnătura lui Henry Brandon : „Se recunoaște, în general, că speranța ca Europa occidentală să devină o mare putere pe cont propriu a fost lăsată de o parte și ideile pe termen lung, vizionare, au fost înlocuite de caracterul urgent al abordării problemelor pe termen scurt".

„Cei nouă" se văd determinați să practice o deschidere spre zone diverse ale planetei, indiferent de regim politic, cu precădere către țările în curs de dezvoltare, dobîndind conștiința faptului că Piața comună nu constituie un organism a cărui vitalitate ar putea fi asigurată prin „etanșeitate". Supraviețuirea C.E.E., autonomia ei în raporturile mondiale, evitarea tutelei americane devin inseparabile de această orientare care presupune refuzul închiderii în sine.

În interiorul comunității există o vizibilă discrepanță între partenerii mai puternici și cei mai slabi. Formula Europei occidentale „în două viteze", controversată, pornește tocmai de la acest fapt : cele nouă state din C.E.E. nu se găsesc pe aceeași treaptă economică și nu pot să ia startul în cursă la aceeași categorie. (Eventualitatea unei lărgiri a C.E.E. alimentează temerea că această discrepanță se va accentua, pe plan economic — deoarece candidații declarați sau potențiali aparțin, în mare măsură, statelor cu un nivel de dezvoltare mai scăzut —, iar pe plan politic, se va amplifica eterogenitatea, dată fiind diversitatea structurilor lor).

Economiile unor state din Piața comună sînt considerate „bolnave". Terapeutica utilizată n-a dat rezultate (nici în Marea Britanie, nici în Italia, iar Franța cunoaște un galop inflaționist alarmant). Se vehiculează ideea unui „model optim", care nu ar fi altul decît cel vest-german, deoarece Bonnul a trecut examenul crizei mai bine decît ceilalți membri ai C.E.E. Se omite, însă, faptul că economia R.F.G. n-a fost scutită de dificultăți, că rata șomajului se menține ridicată, că, în general, nu există „modele" de copiat, ci realități naționale care trebuie luate în considerare în mod lucid, fără prejudecăți.

Statele mici ce fac parte din C.E.E. refuză ideea unui „directorat". Dar, în pofida dezmințirilor, acest „directorat" funcționează. La început au fost reuniunile franco—vest-germane, iar acum, printr-o rețea de contacte politice bilaterale, între Bonn, Londra și Paris s-a ajuns la un triumvirat al cărui rol nu poate fi negat. „Le Monde" scria, de altfel, că „C.E.E. nu poate funcționa fără o minimă comunitate de vederi între R.F.G., Franța și Marea Britanie". Editorialul pe această temă purta un titlu simptomatic „Trei «mari» printre cei nouă".

„Times" face o constatare : „De cîțiva ani, a devenit banal să se afirme că C.E.E. va începe să conteze în mod real, atît pentru propriii ei cetățeni, cît și pentru restul lumii, numai atunci cînd va dobîndi o identitate politică". Această „identitate" nu se obține prin simpla subscriere la o înțelegere comunitară. Între o identitate vest-europeană și o apartenență atlantică au existat confruntări, iar opțiunile la nivel guvernamental nu s-au distins, totdeauna, prin claritate. Unele state (R.F.G., de pildă) au încercat să concilieze conceptele, altele (Franța, într-o perioadă, mai insistent) n-au considerat formula atlantică decît produsul unei perioade istorice strict delimitate.

În sfîrșit, ajungem la dilema vitală : național-supranațional. Întreaga experiență a Pieței comune demonstrează primordialitatea inevitabilă a intereselor specifice. Particularitățile naționale s-au afirmat cu claritate. Cei ce militează pentru „o autoritate politică" pe deasupra guvernelor doresc să ignoreze realitățile. Orice formulă care tinde a submina prerogativele statelor, transferîndu-le unui for supranațional, riscă să genereze o infinitate de conflicte și polemici. Delimitarea, sublimiată strict la Paris, între Adunarea C.E.E. și parlamentele naționale și menționarea faptului că viitorul parlament vest-european, ales prin sufragiu direct, nu va avea atribuții suplimentare în raport cu actuala instituție comunitară, au avut valoarea unei puneri la punct.

Merită de consemnat, pe acest plan, și reacțiile unor sectoare ale opiniei publice. Congresul de la Blackpool al Partidului laburist s-a pronunțat împotriva participării Marii Britanii la alegerile pentru parlamentul vest-european pe baza votului universal. „La Lettre de la Nation", organ oficial al U.D.R., adoptă față de proiectul scrutinului vest-european o poziție categoric critică. Comuniștii francezi dezvăluie pericolele pe care le implică renunțarea la suveranitatea națională.

Franța, Marea Britanie și alte state nu aplaudă propunerile privind transformarea parlamentului vest-european într-un for cu puteri lărgite. O asemenea formulă, dacă ar fi impusă, consideră „Le Monde", ar putea dezmembra C.E.E. Viitorul acestei adunări, apreciază cotidianul francez, poate fi conceput doar într-o Europă occidentală a realităților, care să promoveze o politică proprie, tratînd de la egal la egal cu marile puteri ale lumii și renunțînd de a căuta „directive" la Washington.

Washingtonul și „cei nouă"

La Paris se amintește că, în urmă cu cîțiva ani, problema principală a relațiilor dintre S.U.A. și partenerii vest-europeni era aceea a dezvoltării C.E.E., considerată peste ocean drept „un nou centru de putere". Neliniștea din anturajul secretarului de stat nu era determinată atît de intențiile reale sau imaginare ale „celor nouă", cît de un fapt pe care generalul Haig îl dezvăluie fără subtilități stilistice : „Statele Unite au pierdut statutul lor hegemonial specific, situație care se manifestă pentru prima oară în perioada de după al doilea război mondial. Mutațiile care au avut loc în raportul de forțe nu mai permit Statelor Unite să stabilească, unilateral și după dorința lor, desfășurarea evenimentelor la scara globală („N.A.T.O. Letters, nr. 3 1976").

Aliații vest-europeni au reproșat Washingtonului că, pe lista priorităților americane, ei n-au avut un loc onorabil. A rămas îngropat în arhive mult discutatul proiect american al „Cartei atlantice", prin care Washingtonul atribuia aliaților săi vest-europeni competențe de ordin regional, problemele „globale" revenind exclusiv S.U.A. Rezervele vest-europene derivau înainte de toate din sentimentul lezării propriilor interese. C. L. Sulzberger amintea că S.U.A. au proclamat 1973 drept „anul Europei", ceea ce însemna că diplomații americani urmau să se concentreze asupra acestei zone. Dar, constata Sulzberger, „anul s-a încheiat în tăcerea unei penurii de energie și cu dispute între aliați". Editorialistul din „International Herald Tribune" considera că, pentru a reaprecia rolul său, S.U.A. trebuie să recunoască „anumite adevăruri fundamentale" și, în primul rînd, acela că nu mai dispun de puterea de a-și impune politica. Sulzberger recomanda ca Washingtonul să afirme sprijinul clar pentru C.E.E. și „să înceteze să spună una și să facă alta".

Președintele Ford și secretarul de stat Kissinger au multiplicat declarațiile menite să amelioreze raporturile cu vest-europenii. Într-un interviu acordat revistei „L'Express", Ford afirma : „Nu văd nimic în politica noastră care să poată aduce vreun prejudiciu cooperării vest-europene". Conducătorul diplomației americane preciza : „Consider că Europa occidentală, găsindu-și unitatea politică, trebuie să devină un important participant la numeroase probleme globale". La remarca lui Pierre Salinger, că politica S.U.A. față de o Europă occidentală unită s-a caracterizat printr-o anumită ambiguitate, candidatul democrat Carter a replicat : „Nu văd nici un motiv ca noi să încercăm să-i influențăm (pe vest-europeni) într-un sens sau altul".

Desigur, declarațiile pe o temă atît de nevralgică nu fac abstracție de climatul electoral din S.U.A. Organizarea întîlnirii de la Porto Rico (S.U.A., Franța, R.F.G., Marea Britanie, Italia, Japonia, Canada) a fost plasată de mulți comentatori într-un asemenea context. Cert este că nici la Porto Rico, nici la Rambouillet, cooperarea interoccidentală n-a înregistrat progrese notabile (iar dezvăluirea unor contacte privind situația din Italia, fără consultarea premierului italian aflat la San Juan, însoțită de imixtiuni nedisimulate, au împovărat o atmosferă care, oricum, era departe de a fi pe deplin senină). Coerența pozițiilor protagoniștilor lumii capitaliste s-a dovedit iluzorie, în pofida voinței unanim exprimate de a o promova.

Ce se va întîmpla după scadența electorală americană din noiembrie ? Nimeni nu poate prevedea decizia urnelor. Chiar dacă orientările fundamentale nu ar fi afectate, există perspectiva unor schimbări, pentru că Washingtonul se declară îngrijorat de „flancul sudic" al N.A.T.O. în Europa.

Totodată, în capitalele occidentale, problema relațiilor cu Washingtonul este abordată diferențiat. La Bonn rămîne în vigoare conceptul interdependenței între unitatea vest-europeană și alianța cu S.U.A. Parisul are o atitudine care, în pofida evoluțiilor ce s-au produs, se situează destul de departe de „fidelitatea necondiționată" a partenerului vest-german. Scrisoarea prin care, la 7 martie 1966, generalul de Gaulle îi comunica președintelui Johnson intenția de a nu mai pune forțe franceze la dispoziția comandamentului „integrat" al N.A.T.O. rămîne un moment peste care nu se poate trece. Franța prezentului — cu un președinte și un prim-ministru ce nu aparțin U.D.R. — pare, totuși, să fi operat retușuri la tradiționalele orientări gaulliste. „Relațiile noastre cu Statele Unite, declara președintele Giscard d'Estaing, sînt actualmente normale, satisfăcătoare, bazate pe înțelegere și respect mutual... Există între noi diferențe de apreciere, însă nu ceea ce aș numi antagonisme".

■

Evoluția raporturilor interoccidentale se definește printr-o dinamică a mutațiilor de o deosebită profunzime. Pluralitatea factorilor ce acționează, interdependența fenomenelor, complexitatea problemelor actuale și de perspectivă, generate de o criză care afectează sistemul capitalist în ansamblul său, fac ca relațiile dintre statele apusene să scoată la iveală acumulări de antagonisme, o amplă diversitate de situații. Reconcilierile produse, sub impulsul imperativelor de moment, nu înseamnă o soluționare de fond a problemelor vitale. Echilibrul de forțe în continuă prefacere determină, în Occident, noi reașezări în relațiile interstatale, pe plan bilateral și de grup. Este un proces ce nu se poate sustrage legităților obiective.

Eugeniu Obreja

REPORTAJ PE GLOB

R. D. GERMANĂ

Profile urbane

Radu Dobre

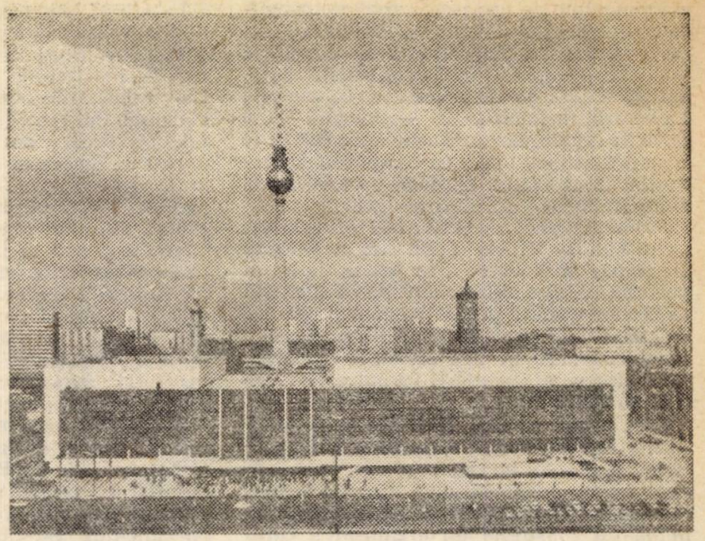

Palatul Republicii —o nouă și impresionantă construcție din inima capitalei

Momentul principal al vieții politice a Republicii Democrate Germane din acest an l-a constituit, fără îndoială, Congresul al IX-lea al P.S.U.G., eveniment cu semnificații profunde pentru dezvoltarea acestei țări pe calea construirii societății socialiste dezvoltate. Cea de-a 27-a aniversare găsește țara într-o efervescentă activitate pentru traducerea în viață a hotărîrilor marelui forum al comuniștilor din Republica Democrată Germană.

Am avut prilejul să vizitez cîteva din marile centre urbane ale R.D.G. Peste tot am întîlnit acele mărturii grăitoare ale muncii creatoare pentru construcția noii societăți, confirmări incontestabile ale binefacerilor pe care socialismul le-a adus în viața acestei țări.

Dacă tuturor acestor orașe le sînt comune o serie de trăsături legate de coordonatele generale ale dezvoltării în toate domeniile de activitate — economic, social, cultural —, fiecare dintre ele, în parte, au trăsături specifice, care le caracterizează și le definesc profilul. Aceste trăsături se încadrează armonios în liniile de dezvoltare generală a țării.

Berlin. Centru politic și administrativ al țării, capitala R. D. Germane se înscrie printre marile metropole ale lumii, cu puternice și reale vocații industriale, ca centru al științei, învățămîntului, culturii și artei. Dar ceea ce mi s-a părut a fi o trăsătură izbitor dominantă este dragostea pentru noile construcții, pentru frumos și util. Orașul renăscut reprezintă o oglindă vie a efortului constructiv, în ritmuri impresionante, pentru înlăturarea din viața cotidiană a urmelor războiului, pentru a da o nouă strălucire unei metropole cu vechi tradiții arhitectonice. Și nu e ușor să dăruiești o frumusețe nouă unui oraș greu încercat de distrugerile războiului. Au fost reconstruite, cu fidelitate, vechi edificii istorice, cum ar fi Opera de Stat, Universitatea Humboldt, Catedrala Sf. Hedwig etc. Spațiile dintre ele au fost completate cu clădiri noi, moderne, clădiri cu destinații dintre cele mai diverse : instituții de stat, locuințe, școli, magazine, teatre, cinematografe, muzee. Construcțiile noi sînt prezente pe toate arterele orașului, în toate cartierele. Sinteza înnoirii edilitare a capitalei este întruchipată de reconstrucția generală a uneia din piețele sale monumentale, Alexanderplatz. Această parte centrală a orașului, unde nu mai există aproape nimic din ce ar putea aminti de trecut și în care sînt amplasate impunătoarele edificii, ca Sala Congreselor, Casa statisticii, Casa turismului și a călătoriilor, Casa industriei electronice, Casa învățătorului, Hotel „Stadt-Berlin", imensul magazin universal „Centrum", turnul televiziunii, este unul dintre cele mai reprezentative complexe arhitectonice. Acestuia i s-a adăugat, de curînd, o nouă și impresionantă construcție : Palatul Republicii, denumit și „Casa poporului", de dimensiuni gigantice (160 m lungime, 86 m lățime, 25 m înălțime), amplasat în imediata sa vecinătate, în cunoscuta piață Marx-Engels. Simbol al forței creatoare a poporului, noua clădire se încadrează armonios în ansamblul de clădiri ale centrului capitalei și marchează începutul unei noi etape în dezvoltarea orașului. Recent, pe baza hotărîrilor Congresului al IX-lea al P.S.U.G., a început construcția unui nou cartier de locuințe care, pînă în 1985, va avea 35 000 de apartamente (din care 20 000 în actualul cincinal) și o populație de circa 100 000 de locuitori.

Dresda. Oraș cu o industrie dezvoltată și, în același timp, capitala unei regiuni care dă circa 12 la sută din întreaga producție industrială a țării, Dresda se dezvăluie, totodată, ca un puternic pilon al învățămîntului, al științei și tehnicii, ca oraș al artei și al noii culturi socialiste, precum și un centru de prim rang al turismului.

În cadrul Universității Tehnice — unul dintre cele mai mari institute politehnice din Europa — își desfășoară activitatea peste 20 000 de profesori, cercetători, colaboratori științifici și studenți. Acesteia i se alătură numeroase institute de cercetare, printre care și Institutul central de cercetări nucleare al R.D.G., o facultate de transporturi, o variată rețea de școli de specialitate. Activitatea acestora se desfășoară în strînsă legătură cu producția, contribuția lor la rezolvarea unor probleme de ordin științific și tehnic fiind deosebit de însemnată. Dacă, la toate acestea, adăugăm și alte instituții de învățămînt — printre care Academia de medicină, Școala superioară de muzică, Institutul de arte plastice, renumita școală de balet — ni se oferă o imagine, dacă nu completă, măcar cuprinzătoare, a diversității de preocupări pe linia învățămîntului, științei și tehnicii.

Pentru mulți vizitatori, Dresda este orașul artei, în care primatul îl deține plastica. Numele său este asociat, adesea, vestitului Zwinger — această capodoperă a barocului saxon — păstrător al unor lucrări nemuritoare, semnate de vestiți pictori italieni, flamanzi, francezi și germani, dar și de galeriile care adăpostesc creația plastică nouă, socialistă, ce a adăugat noi valențe la moștenirea artistică a înaintașilor.

Anual, sute de mii de turiști se perindă pe străzi, nu numai pentru a admira frumusețea „Florenței de pe Elba", nu numai pentru a vizita faimoasele galerii de artă sau alte lăcașuri de știință și cultură, ci și pentru a face incursiuni de-a lungul pitorescului fluviu, în munții Zittau sau în stațiunile climaterice și de odihnă din regiune, care oferă peisaje și locuri de agrement deosebit de atractive.

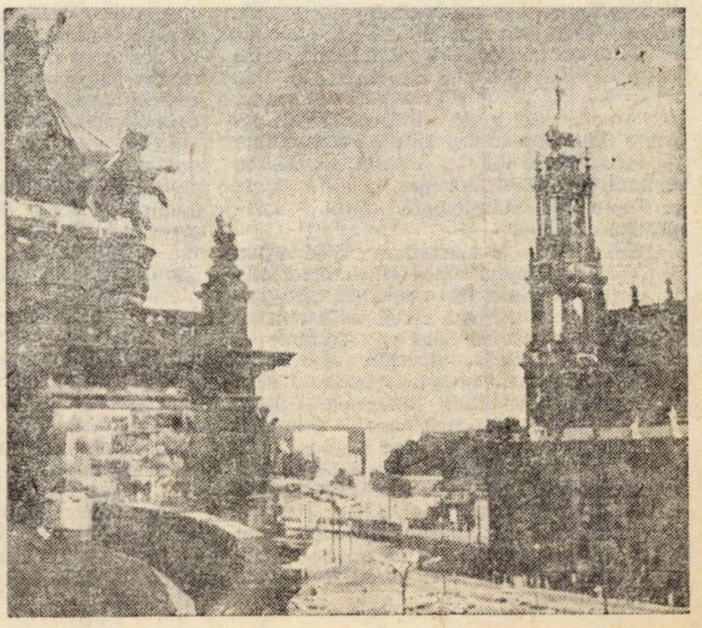

Dresda — oraș al artei și al culturii

Interior al Zwingerului

Karl Marx-Stadt. A fost și rămîne un puternic oraș industrial, cu vechi tradiții revoluționare. Aici a fost ales, în 1867, primul muncitor ca deputat în Reichstag. În acest oraș au activat eminenți conducători ai muncitorimii germane, ca August Bebel, Fritz Heckert și alții.

Situat într-o zonă cu mari resurse naturale, vechiul oraș, denumit odinioară Chemnitz, a cunoscut o dezvoltare spectaculoasă. Încă din secolul al XV-lea erau semnalate în regiune importante exploatări miniere, iar, în secolul al XVIII-lea, capătă un avînt deosebit industria filaturii, a țesătoriilor, prelucrării mătăsii, uzinele de construcții mecanice. Chemnitz-ul și-a creat, în scurt timp, reputația de „Manchester"-ul german. Astăzi, locul cel mai important îl ocupă întreprinderile constructoare de mașini și utilaje pentru industria textilă și de confecții, domeniu de largă afirmare a inventivității și creativității. Aproape 50 la sută din utilajul pentru industria textilă și circa 20 la sută din producția de mașini-unelte se realizează în acest oraș. Acestor sectoare industriale li s-au adăugat, cu timpul, alte domenii ale producției materiale, cum sînt industria constructoare de mașini grele, mașini-unelte și mașini poligrafice, uzinele de instalații chimice, de aparataj modern frigorific, de mașini electronice de calcul specializate în domeniul contabilității, de camioane grele, biciclete „Diamant" etc.

Puternica bază industrială avea însă nevoie de cadre calificate. Pentru aceasta a luat naștere Institutul pentru construcția de mașini, s-au creat școli de ingineri pentru industria de mașini grele, de mașini-unelte și pentru industria textilă, instituții științifice care asigură formarea specialiștilor în principalele domenii de activitate.

Mașini electronice de calcul produse la Karl Marx-Stadt

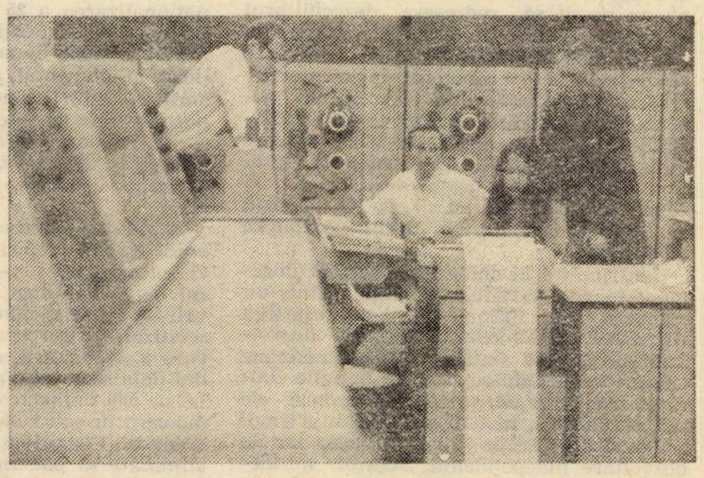

Tradiționalul tîrg a conferit Leipzig-ului un renume comercial

Leipzig. Așezată la întretăierea marilor căi continentale, vechea localitate s-a dezvoltat, la început, ca orașul negustorilor și meșteșugarilor, apoi ca centru economic al Saxoniei, pentru ca astăzi să devină un centru de prim rang al întîlnirilor comerciale internaționale. Al doilea oraș al R.D.G. ca număr de locuitori, Leipzig-ul, împreună cu regiunea a cărei capitală este, realizează, totodată, aproape 10 la sută din producția industrială a țării.

Tradiționalul tîrg — vechi de opt secole — a conferit orașului un renume comercial, dar și de promotor al schimburilor de experiență în sfera producției materiale, de vitrină a creației tehnice. Prin aceste tîrguri, orașul aduce o contribuție activă, pozitivă și concretă la amplificarea colaborării internaționale, stimulînd comerțul mondial, impulsionînd progresul tehnic.

Renumele orașului este legat, de asemenea, de numeroase instituții de cercetare, învățămînt, știință și cultură. Trăsătura pregnant-distinctivă se pare a fi activitatea sa în sectorul poligrafic și editorial. 80 de întreprinderi poligrafice realizează o treime din întreaga producție de carte a R.D.G. Edituri cu renume furnizează în întreaga lume cărți, partituri muzicale, reproduceri după opere de artă. Biblioteca orășenească, cea mai importantă instituție de acest gen din țară, posedă circa trei milioane de volume, iar vechea bibliotecă universitară alte 1,6 milioane volume.

Dacă Dresda este un oraș al artelor plastice, Leipzig-ul deține prioritatea în domeniul muzicii. Muzicieni celebri, dintre care unii s-au născut, au trăit și au creat aici — Schuman, Wagner, Bach, Bartoldy — și-au legat pentru totdeauna numele de cel al orașului. De aceea, Leipzig-ul a rămas și astăzi un mare centru muzical, continuator al vechilor tradiții, dar și creator de artă nouă.

Sînt cîteva secvențe care definesc profilele unor orașe cu o valoare de simbol pentru întreaga muncă de zidire a societății socialiste dezvoltate în R.D. Germană. Cifrele publicate privind realizarea planului economiei naționale pe anul 1975 sînt o ilustrare vie a efortului constructiv la scara întregii țări. Venitul național a crescut, în 1975, față de anul precedent, cu 5 la sută, producția marfă cu 6,4 la sută. Nouă zecimi din creșterea producției s-au obținut prin productivitatea muncii mai ridicată. Investițiile materiale au sporit cu peste 4 la sută. În anul 1975, au fost date în folosință 95 976 de locuințe, cel mai mare număr de pînă acum. Veniturile bănești nete ale populației au sporit cu 4 la sută, iar vînzările în comerțul cu amănuntul — cu 3,6 la sută. Volumul comerțului exterior a crescut cu 7 la sută. Statul a alocat pentru învățămînt, cultură, sănătate și prevederi sociale circa 37 miliarde mărci, cu două miliarde mai mult decît în 1974.

Sarcini sporite au fost prevăzute în toate domeniile de activitate pentru anul 1976, primul an al noului cincinal. Venitul național este prevăzut a crește, în 1976, în comparație cu anul 1975, cu 5,3 la sută, producția marfă industrială cu 6 la sută, productivitatea muncii cu 5,5 la sută, investițiile materiale cu 6,5 la sută, veniturile bănești nete ale populației cu 4 la sută. Amintim, totodată, o serie de însemnate prevederi privind producția agricolă, industria agroalimentară, transporturile și telecomunicațiile, dezvoltarea comerțului exterior — totul avînd ca obiectiv fundamental îmbunătățirea continuă a nivelului de trai material și cultural al poporului.

Poporul român a urmărit și urmărește cu deosebită atenție și simpatie eforturile constructive depuse de oamenii muncii din țara prietenă în cei 27 de ani de la crearea Republicii Democrate Germane. Colaborarea dintre România și R.D.G. a cunoscut, în acești ani, un deosebit avînt. Realizarea orientărilor stabilite în cadrul întîlnirilor dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Erich Honecker, acțiunile întreprinse pe această linie, multiplele contacte ale unor delegații, la diverse niveluri, și documentele semnate privind cooperarea și schimburile comerciale sînt mărturii elocvente ale bunelor relații ce se dezvoltă continuu între cele două țări.

AMERICA LATINĂ

Valorificarea resurselor: evoluții în diversitate

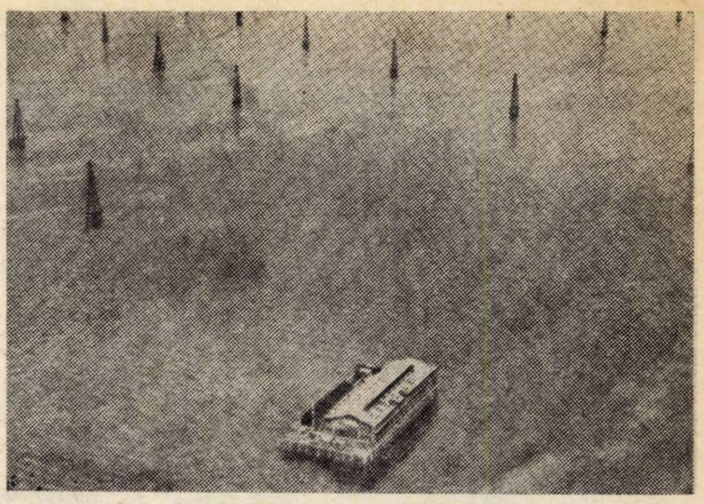

Lacul Maracaibo — una din cele mai bogate zone petrolifere din Venezuela

Într-o lume în care 61,5 la sută din locuitorii planetei, din așa-zisa „lume a treia", beneficiază de numai 14,9 la sută din produsul național brut de pe Terra, valabilitatea actualei ordini economice este pusă fundamental sub semnul întrebării. Președintele mexican Luis Echeverria a făcut această observație de la tribuna primei Conferințe asupra cooperării economice între țările în curs de dezvoltare, desfășurată în capitala țării sale, la mijlocul lunii trecute. Sintetizînd pozițiile celor peste o sută de state participante, documentul final constata, pe de altă parte, că modelele clasice de creștere nu au reușit să redreseze dezechilibrul existent în lume. Ca urmare, „țările în curs de dezvoltare își exprimă hotărîrea de a-și dezvolta economiile în conformitate cu necesitățile și aspirațiile popoarelor lor, unindu-și forțele și mobilizîndu-și resursele, decise să-și consolideze independența politică și economică, precum și puterea economică, în vederea realizării dezideratului major al omenirii — instituirea unei noi ordini economice și politice".

Contribuind la elaborarea acestui document — care constă, în fapt, dintr-un program de măsuri pentru întărirea cooperării între țările în curs de dezvoltare — grupul statelor latino-americane vedea realizîndu-se o nouă acțiune dintr-un domeniu de preocupări proprii de maxim interes, mai ales în ultimul timp: acela al eforturilor și programelor lor de dezvoltare independentă. Acestui deziderat îi corespunde creditul major acordat, în ultimii ani, în primul rînd ideii „eforturilor proprii", dar și valorificării avantajelor ce decurg din cooperarea deschisă, egală cu celelalte state. Strategia dezvoltării acestor țări pe plan intern evidențiază o gamă largă de măsuri, mergînd de la cele vizînd recuperarea bogățiilor naționale și lărgirea ariei proprietății de stat, pînă la cele urmărind restrîngerea influenței capitalului străin și schimbarea structurilor agrare. Principiile cooperării pornesc de la întărirea solidarității și a unității de acțiune, de la întrajutorarea reciprocă, în măsură să faciliteze utilizarea optimă a resurselor și potențialelor lor, să apere statele membre de orice forme de dominație și presiune străine. Diversitatea căilor și soluțiilor naționale — conturînd imaginea în mișcare a unui continent activ și frămîntat de propriile sale căutări spre progres — este paralelă cu existența, în cadrul fiecărei țări în parte, a unui proces complex, determinat de realitatea economică, dar nu mai puțin de cea politică, într-un context internațional dat.

„E timpul ca America Latină să-și dobîndească independența economică" — este o idee unanim acceptată pe continent. Nenumărate acte, la nivel național sau continental, au marcat, în ultimul timp, acest deziderat. Venezuela a naționalizat, în 1975, fierul, iar, anul acesta, petrolul. Columbia a anulat vechiul regim al concesiunilor petroliere și gazelor naturale, stabilind că, pe viitor, orice activități se vor desfășura pe baza sistemului companiilor mixte, cu participarea majoră a societății de stat „Ecopetrol". Aproape concomitent cu măsurile anunțate la Bogota, primul ministru al Guyanei, Forbes Burnham, făcea cunoscută intenția guvernului de a naționaliza industria de extracție a bauxitei. Extinderea sectorului public în economia Ecuadorului s-a concretizat prin înființarea Companiei naționale petroliere (C.E.P.E.) și naționalizarea a 25 la sută din acțiunile deținute de societățile „Texaco" și „Gulf". Statul a dobîndit noi posibilități de a acționa în domeniul planificării și determinării cursului economiei peruane, principalele ramuri trecînd în sectorul public. A luat naștere „proprietatea socială" în industrie și agricultură, formă specific peruană de trecere spre proprietatea de stat.

Realitatea continentală pune, însă, în evidență nu numai asemenea evoluții. Orientarea politico-economică a guvernului de la Santiago de Chile stă la baza, printre altele, a numeroase acțiuni de „dezetatizare". Corporația națională de promovare a dezvoltării, organism statal, a vîndut deja sectorului particular, pentru un total de 500 milioane dolari, peste 200 de firme care fuseseră naționalizate de guvernul Allende. Cît privește investițiile străine, stimulate să pătrundă în țară, ele au fost îndreptate în special către sectoare-cheie, ca industria prelucrătoare, bănci și mine. Pătrunderea capitalului particular străin este, în prezent, încurajată în Argentina, unde o nouă lege a investițiilor a introdus importante clauze favorizante (printre care, un tratament egal pentru investitorii locali și externi). De asemenea, motivînd rentabilizarea unor întreprinderi publice, guvernul argentinian a trecut în sectorul particular numeroase unități naționalizate. Capitalul particular și cel străin ocupă în Brazilia un loc preponderent, chiar în domenii prioritare ale economiei naționale. Statul încurajează sectorul public, în anumite sfere ale economiei, dar, pe de altă parte, promovarea unui ritm înalt al dezvoltării, uriașul potențial al acestui teritoriu cu incalculabile resurse naturale, precum și o anumită stabilitate politică, asigurată de un guvern cu o îndelungată practică a puterii, adept al economiei de piață, sînt factori care atrag interesul firmelor străine, mai ales americane, japoneze și vest-germane, tocmai în cele mai active sectoare economice. Această conjunctură determină guvernul să caute realizarea unui echilibru, cu evidente reflexe politice. Cu atît mai mult, cu cît situația economică dificilă provoacă nemulțumiri: rata inflației va depăși anul acesta 50 la sută, costul alimentelor și chiriilor va crește cu cel puțin sută la sută, iar datoria țării va înghiți o treime din importantele venituri realizate prin recoltele record. Atragerea capitalurilor străine sau dezetatizările nu au constituit puncte de sprijin nici pentru economia chiliană — care a înregistrat o puternică recesiune în 1975, materializată prin scăderea produsului intern brut cu 15 la sută, iar a producției industriale cu 23 la sută — și nici pentru cea a Argentinei — marcată de scăderea simțitoare a salariului real și a nivelului producției industriale, determinînd elaborarea de către guvern a unui drastic plan economic de austeritate.

Constatînd momentul favorabil pentru capitalul străin, revista „Business Week" nota, în același timp: «Desigur, America Latină este o regiune pe cît de vastă, pe atît de diversă, și tendința de liberalizare (față de capitalul extern — n.n.) nu se manifestă pe tot cuprinsul ei. Societățile administrate de stat, în special în domeniul petrolului („Petroven" în Venezuela, „Pemex" în Mexic, „Petrobras" în Brazilia), abundă și provoacă îngrijorare oamenilor de afaceri». Într-adevăr, Venezuela tinde spre achiziționarea treptată a firmelor străine de către autohtoni, Mexicul și Columbia înăspresc normele legale privind investițiile străine. Scăderea investițiilor particulare în economia mexicană, de pildă, a fost contracarată — remarca președintele țării — de triplarea, în ultimii ani, a investițiilor publice, astfel încît, pentru prima oară, sumele investite de stat le depășesc pe cele ale particularilor.

Seria naționalizărilor și a măsurilor de apărare a intereselor naționale din unele state latino-americane detașează cîteva realități fundamentale: adesea, ele au urmat venirii — sau menținerii — la putere a unor guverne democratice, revoluționare, inițiatoare ale unor programe înaintate de emancipare economică. Este cazul, de pildă, al instalării conducerii militare în Peru (1968), Ecuador (1972), Panama (1968), al venirii la conducerea statului a „Acțiunii democratice" în Venezuela (1974), a asigurării continuității și stabilității politice în Mexic. Real este, totodată, și faptul că persistența unor obstacole este adesea determinată de existența — sau venirea la putere — în unele țări, a unor regimuri a căror orientare politică conservatoare, chiar de dreapta, le îndeamnă fie să se mențină în sfera clasică a economiei capitaliste de piață, fie să anuleze o serie de măsuri (naționalizări, restricții impuse capitalului străin) luate de conduceri progresiste anterioare.

Pe de altă parte, acțiunile de ofensivă economică ale guvernelor angajate în apărarea intereselor naționale întîmpină reacția negativă, presiunile și încercarea de contracarare din partea sectoarelor

economice afectate, mai ales a monopolurilor străine. Ele reușesc să determine, uneori, încetinirea ritmului transformărilor progresiste ale unui guvern revoluționar, precum cel de la Lima, sau să influențeze producerea unor schimbări la nivelul conducerii statului, cel ecuadorian, de pildă, sau ,în sfîrșit, să angajeze dispute de durată, cu repercusiuni în climatul politic intern, ca în Mexic, unde președintele țării a avut de înfruntat, propunînd o nouă lege a terenurilor urbane, reacția violentă a proprietarilor. Se știe, de asemenea, că o îndelungată controversă opune guvernul ecuadorian companiilor „Texaco" și „Gulf", care controlează, în mare parte, sectorul petrolier. După naționalizarea a 25 la sută din acțiunile acestora, la 1 iunie a.c., statul urma să preia pînă la 51 la sută din acțiuni. Termenul a trebuit însă amînat, datorită unei întregi game de presiuni și stratageme puse în practică de cele două companii, care mizează pe marea importanță a petrolului pentru economia ecuadoriană. Tentative de subminare a naționalizărilor și de creare a unei false atmosfere de nerentabilitate a unor asemenea măsuri au avut loc și în Peru (stînjenirea comercializării în străinătate a minereului de fier de la mina „Marcona", etatizată în 1975) sau Venezuela (exercitarea unor presiuni politice, prin emiterea unor false acuzații de corupție la adresa unor funcționari publici). Micile „republici ale bananelor" din America Centrală au reușit cu greu să depășească, nu demult, șirul represaliilor companiilor străine, declanșate în momentul cînd guvernele acestor țări au hotărît să refacă sistemul prețurilor și să introducă un impozit suplimentar la export.

Apărarea independenței și suveranității naționale a generat, pe lîngă măsurile interne, acțiuni de cuprindere continentală. Țările latino-americane consideră că interesele lor sînt mai bine protejate după crearea Sistemului economic latino-american (S.E.L.A.), cea mai largă formă instituționalizată de ajutor reciproc între țările din zonă, la care Statele Unite nu participă. Concepută a fi un organism util de cooperare în sprijinul dezvoltării fiecăruia dintre membri, Sistemul este menit să confere un plus de forță puterii de negociere a statelor latino-americane în dialogul lor cu parteneri mai puternici. Organisme mai vechi sau mai noi — ca „Pactul andin" sau Compania maritimă a țărilor din Marea Caraibilor (NAMUCAR) — au luat naștere cu aceeași menire de facilitare a drumului spre progresul economic de sine stătător și al înfruntării cu mai mult succes a obstacolelor. Această tendință specific latino-americană nu este, nici ea, exceptată de dificultăți, transferate de la nivel național, la cel regional. În ultimul timp, una din prevederile documentului de creare a „Pactului andin" este pusă în cauză de unii membri, și anume tocmai cea care limitează marja de acțiune a investițiilor străine și care creează condiții de protecție pentru capitalul național. Unele țări, mai ales Chile și Bolivia, care vor să deschidă larg porțile capitalului străin, insistă asupra modificării amintitei prevederi, generînd o serioasă amenințare pentru stabilitatea „Pactului andin". Astfel că, în prezent, întreaga activitate a acestui organism este blocată de refuzul chilian de a renunța la poziția sa, chiar dacă ea contravine angajamentelor asumate prin aderarea la organizație.

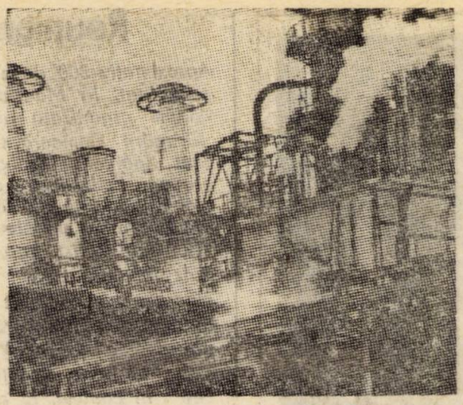

O societate cu cifră de afaceri foarte ridicată — „Petrobras" — întreprindere petrolieră de stat a Braziliei

Confruntate cu activitatea companiilor transnaționale — care influențează negativ sfera economicului, dar adesea și a politicului în țara în care acționează —, majoritatea statelor latino-americane au limitat, însă, posibilitățile de mișcare ale investițiilor străine. Ele susțin, de aceea, elaborarea unui „cod de conduită" a întreprinderilor transnaționale, problemă ridicată și la O.N.U., ca o preocupare mai generală a țărilor în curs de dezvoltare. În ansamblu, activitatea în cadrul diverselor organisme internaționale pune, de altfel, în valoare contribuția Americii Latine la identificarea unor căi eficiente de emancipare social-economică, determinînd personalitatea activă a acestui grup de țări, în afirmarea marilor mutații revoluționare care definesc lumea contemporană.

Sînt elocvente argumentele care atestă diversitatea lumii latino-americane, după cum și adevărul că nou a cîștigat teren într-o continuă confruntare cu vechiul. Drumul fiecărui proces revoluționar întîmpină, pînă la afirmarea sa — dar și după aceea —, obstacole a căror depășire îi va genera și confirma viabilitatea.

În context, vom sublinia că dependența de cererea mondială de materii prime, precum și imposibilitatea obținerii, pentru aceste mărfuri, a unor prețuri echivalente cu acelea plătite pentru produsele importate din țările avansate este, de fapt, o realitate ce confruntă istoric statele latino-americane, făcînd firească și necesară preocuparea acestora de a trece sub patrimoniul statului bogățiile naturale ale subsolului național. Tendința statelor din acest continent de a deveni deplin stăpîne pe bogățiile naționale, de a le putea folosi corespunzător intereselor proprii, se afirmă ca o necesitate, în direcția asigurării unui progres economic și social mai rapid. Sensul ireversibil al acestor mutații se degajă, într-o complexă dialectică, din profunzimea contradicțiilor economice, sociale și politice, a fenomenelor de criză ale capitalismului, cu expresii specifice de manifestare. Forța de manifestare a ideilor de independență și suveranitate națională asigură sensul nou, durabil al mutațiilor continentale latino-americane.

Anca Voican

LESOTHO

Al doilea plan cincinal

La Maseru — capitala statului african Lesotho — a fost adoptat, recent, cel de-al doilea plan cincinal care cuprinde perioada 1976—1980. În cadrul primului plan pe cinci ani — 1970—1975 —, s-au pus bazele industriilor materialelor de construcții, ușoare și meșteșugărești, a fost construită o fabrică de unelte agricole și s-au înființat ateliere pentru șlefuit diamante, una dintre resursele principale ale subsolului acestei țări.

Noul plan adoptat prevede o creștere de 30 la sută a produsului național global, ceea ce înseamnă un ritm de circa 6 la sută pe an. În „țara de dincolo de nori" — cum este numit, în Africa, Lesotho, datorită reliefului său muntos — baza economiei o constituie, totuși, agricultura, care oferă surse de existență pentru 75 la sută din populația țării și reprezintă 60 la sută din produsul național. Între proiectele prioritare notăm pe cel referitor la realizarea unui sistem de irigații în regiunea Phutiatsana. Pentru finanțarea parțială a cheltuielilor, Lesotho a primit din partea Fondului African de Dezvoltare — F.A.D. — un credit în valoare de 1 690 milioane franci C.F.A.

Extracția de diamante (17 500 carate) și exploatarea unor zăcăminte de minereuri constituie alți piloni ai economiei țării și beneficiază, în ultimul timp, de preocupările constante ale autorităților de la Maseru. De asemenea, acestea au cerut firmelor și întreprinderilor străine care își desfășoară activitatea în Lesotho să-și depună capitalurile la băncile din Maseru și să reinvestească beneficiile realizate din exploatarea bogățiilor naturale în economia acestei țări.

Ansamblul de dansuri din Pekin și-a început, la Viena, un turneu prin mai multe capitale și orașe europene. Președintele Austriei, Rudolf Kirchschläger (în centrul imaginii) și soția sa (a treia din dreapta) s-au fotografiat cu artiștii chinezi la încheierea primului spectacol

Sprijin

Canada – care va deveni, de la 1 ianuarie 1977, membru nepermanent al Consiliului de Securitate – a hotărît să sprijine, la viitoarele dezbateri din cadrul acestui for, cererea privind admiterea Republicii Socialiste Vietnam în O.N.U. – a declarat un purtător de cuvînt al Ministerului de Externe de la Ottawa. Hotărîrea respectivă a fost anunțată cu prilejul vizitei întreprinse în capitala canadiană de o delegație oficială vietnameză.

Condamnări

După cum informează Agenția sudaneză de știri, un tribunal militar special din Khartum l-a condamnat la moarte, în contumacie, pe ex-premierul Sadik Al-Mahdi și pe fostul ministru de finanțe, Sharief Al-Hindi, pentru „rolul jucat în tentativa eșuată de lovitură de stat din luna iulie". Dintre ceilalți 24 de acuzați, judecați în cadrul aceluiași proces, 16 au fost condamnați la închisoare pe diferite termene, iar opt au fost achitați.

Campanie

Alarmat de statisticile din ultimul timp, care indică o creștere neliniștitoare a consumului de țigări pe plan intern (în primele cinci luni ale lui 1976, această creștere a atins 16 la sută), guvernul iranian a hotărît declanșarea unei campanii naționale împotriva abuzului de tutun. Printre măsurile avute în vedere figurează, în special, interzicerea fumatului în anumite locuri publice (cinematografe, teatre etc.) și lansarea unei campanii de informare în școli. După exemplul practicilor din alte țări, s-a hotărît, de asemenea, ca fiecare pachet de țigări să poarte, de acum înainte, o etichetă indicînd că „folosirea tutunului dăunează sănătății".

Extrădare

Tribunalul Suprem al Greciei a hotărît să predea autorităților vest-germane pe teroristul Rolf Pohle, pentru a-și continua ispășirea pedepsei în R.F.G. Pohle, furnizor de arme al grupului terorist Baader – Meinhof, a fost condamnat de Tribunalul din München, în anul 1974, la 6 ani și 5 luni închisoare. În martie 1975, el a fost eliberat împreună cu alți patru teroriști, dar a fost arestat, din nou, la 21 iulie, la Atena. După hotărîrea autorităților judiciare grecești, Rolf Pohle a fost transferat în R.F. Germania. Ministrul justiției al Greciei, C. Stefanakis, a declarat că țara sa a fost obligată să procedeze la extrădarea lui Pohle, „nu din cauza vreunei presiuni asupra guvernului, presiune care de altfel nici nu există, ci în spiritul tratatului greco-german din 1907 privind remiterea reciprocă a criminalilor". Pe de altă parte, după cum informează ziarul „Eleftheros Cosmos", teroriști necunoscuți amenință pe ministrul apărării al Greciei, Averoff, că îi vor răpi ambele fiice drept contramăsură pentru predarea lui Rolf Pohle autorităților vest-germane. Drept urmare, organele securității au luat măsuri stricte pentru protecția familiei Averoff, precum și a familiilor tuturor miniștrilor adjuncți. Pe toate aeroporturile țării a fost instituit un control strict nu numai asupra pasagerilor, ci și al tuturor bagajelor.

Cereale

Potrivit unei statistici publicate la Roma de Organizația Națiunilor Unite pentru Agricultură și Alimentație (F.A.O), producția mondială de cereale va spori, în 1976, cu 6 la sută față de 1965. O creștere însemnată va cunoaște, în special, producția de grîu, care va ajunge la 401 milioane tone și va marca, astfel, un spor de 13 la sută față de anul precedent. Cantitatea de orez realizată în lume, estimată la 227 milioane tone, ar urma să fie, în schimb, cu 2 la sută mai mică față de producția din 1975.

Reuniune

Aproximativ 300 de persoane au participat, la Madrid, la o reuniune organizată de partidele „Grupării Democrat-Creștine de Stat Spaniole" (Stînga democratică, Federația popular-democratică, uniunile democratice din Catalonia și Valencia și Partidul naționalist basc). Joaquin Ruiz Jimenez, liderul Stîngii democratice, a declarat, cu această ocazie, că cele trei obiective ale democrat-creștinilor spanioli sînt „libertatea, egalitatea și pacea". În context, el a cerut respectarea opiniilor de stînga, inclusiv ale comuniștilor. Luînd cuvîntul la încheierea adunării, José Maria Gil Robles, președintele „Grupării Democrat-Creștine de Stat Spaniole", a exprimat îndoieli în legătură cu posibilitatea ca actualul guvern să instaureze democrația în Spania. „Întrebăm guvernul, a spus el, dacă toate grupările politice pot să se exprime liber în cursul campaniei electorale, dacă toți vor avea acces la mijloacele de propagandă".

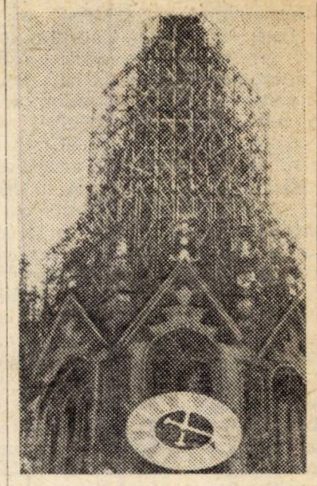

O schelă gigantică, dînd impresia de veritabilă construcție artistică, a fost ridicată, la Frankfurt, pînă la înălțimea de 90 de metri a turnului catedralei din localitate, în vederea restaurării vechii clădiri. Asamblată din mii de bare de oțel, schela cîntărește nu mai puțin de 120 tone

1000+1

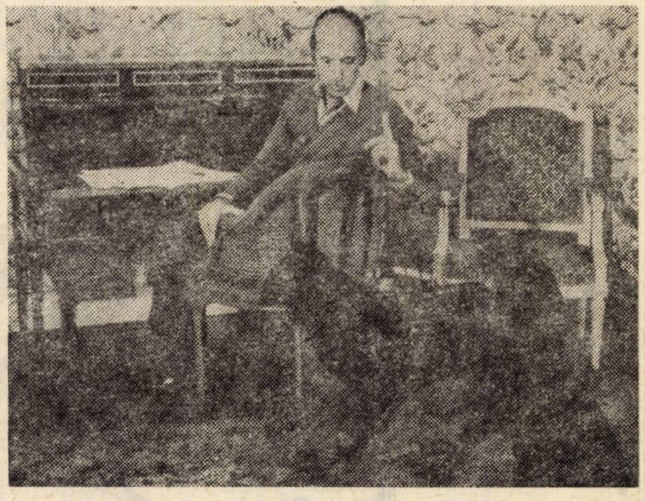

La 11 octombrie, la Paris, va fi pusă în vînzare prima carte a președintelui Valéry Giscard d'Estaing, intitulată „Democrația franceză". Citățm, după revista „Paris Match", opinia președintelui: „Între societățile antice, moderne și contemporane, n-au existat sau nu există societăți demne de acest nume decît acelea care au fost sau sînt capabile să propună un proiect. O societate fără proiect este o societate fără strălucire interioară și fără strălucire exterioară". În imagine: șeful statului francez, într-un moment de relaxare, după terminarea redactării ultimei părți a lucrării sale

Angela Grimau, soția cunoscutului militant comunist Julien Grimau, executat de regimul franchist în 1963, a revenit, recent, la Madrid, unde a fost salutată de numeroși locuitori ai capitalei spaniole

Acropole

În cadrul celui de-al 2-lea Congres internațional asupra „maladiei pietrei", desfășurat la Atena, specialiștii greci au prezentat o serie de propuneri și măsuri pentru păstrarea monumentelor de pe Acropole. Acoperișul Partenonului ar urma, astfel, să fie restabilit, iar o parte din sculpturile templului, alături de celebrele cariatide, să fie transportate în muzeu și înlocuite cu copii. S-a propus, de asemenea, decuparea unor blocuri masive din Erehteion (templul zeiței Atena și al lui Poseidon), pentru înlocuirea barelor de bronz, servind ca suport, cu bare dintr-un metal mai rezistent (titan). După discutarea lor în cadrul reuniunii internaționale de la Atena, propunerile urmează a fi supuse spre aprobare ministrului grec al culturii și Consiliului arheologic grec.

Mercenari

După cum relevă revista „Paris Match", Direcția Securității Teritoriului din Franța desfășoară, în prezent, o amplă acțiune pentru depistarea unor persoane, care, deghizate în oameni de afaceri, propun prime de 1 000 dolari eventualilor mercenari pentru regimul rasist de la Salisbury. În legătură cu aceasta, ministrul de interne, Michel Poniatowski, a declarat că „nici un francez nu trebuie să fie implicat în afacerea rhodesiană".

Document

Într-un document transmis cercurilor ziaristice, Geronimo Arnedo Alvarez, Rodolfo Ghioldi, Rubens Iscaro, Pedro Tadioli, Fernando Nadra și Oscar Arevalo – conducători ai P.C. din Argentina (dizolvat) – propun, „în calitatea lor de cetățeni", convocarea unui dialog la care să participe sectoarele populare, culturale, economice, ale bisericii și ale forțelor armate din țară. Semnatarii documentului sînt de părere că discursul rostit de președintele Videla, cu prilejul aniversării a șase luni de la venirea la putere a guvernului militar, are o importanță de netăgăduit, mai ales în ceea ce privește dialogul permanent pe care acesta îl preconizează între conducerea statului și diversele sectoare ale societății. „Guvernul trebuie să asculte în cererile pline de neliniște ale poporului și vocile ridicate împotriva crimelor comise de teroriști, și să procedeze în consecință" – subliniază autorii declarației. Se exprimă speranța că promovarea unui dialog național va servi solidaritatea ce trebuie făurită în fața marilor obiective ale țării.

Protecție

Cincizeci de infanteriști marini, în civil, pregătiți de armata S.U.A., vor proteja clădirea Radioului din Paris, în noaptea de 2 noiembrie, în timp ce întregul personal diplomatic american se va afla aici pentru a urmări desfășurarea alegerilor prezidențiale din S.U.A.

Măsuri

Guvernul spaniol a hotărît deschiderea unei proceduri pentru ca generalul Fernando de Santiago de Mendivil, demisionat recent din postul de prim-vicepremier, și generalul Carlos Miesta Cano, considerat drept purtător de cuvînt al elementelor de dreapta din armată, să poată trece în rezervă „la momentul oportun". Potrivit observatorilor, aceste măsuri au fost adoptate ca urmare a criticării de către cei doi lideri militari a programului de reforme instituționale proclamat de guvernul lui Adolfo Suarez.

Carte

Fostul ministru de externe al Franței, Michel Jobert, va publica, în curînd, o a treia carte. Titlul manuscrisului nu a fost încă stabilit. El cuprinde 15 portrete de femei celebre, între care Indira Gandhi, Brigitte Bardot, Jacqueline Baudrier și Arlette Laguiller.

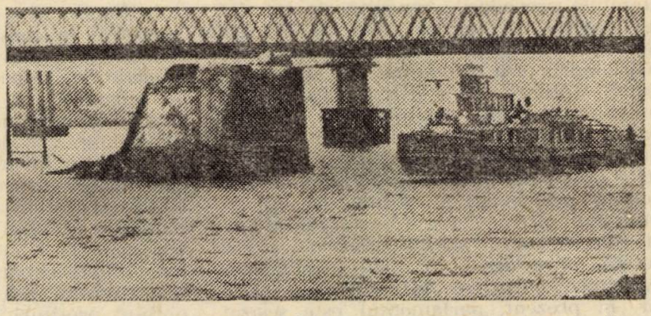

După întreruperea survenită la 1 august, ca urmare a prăbușirii podului vienez „Reichsbrücke", traficul pe Dunăre a fost reluat săptămîna trecută. Culoarul degajat în apropierea țărmului nordic al fluviului permite navigația doar într-un singur sens. În centrul imaginii, se observă unul din stîlpii podului prăbușit, iar deasupra, noul pod pentru circulația autovehiculelor, aflat în faza finală a construcției

Lege

Președintele Ford a semnat legea privind ajutorul extern american pe anul financiar octombrie 1976 – octombrie 1977. Ajutorul se ridică la 5,1 miliarde dolari. Din această sumă, părți importante vor reveni Israelului (1,7 miliarde dolari), Egiptului (700 milioane), Siriei (80 milioane), Iordaniei (70 milioane) și Spaniei (22 milioane). Anterior, legea a fost aprobată de Congres.

Cuvîntare

Într-o cuvîntare rostită la Manila, la o conferință economică patronată de ziarul britanic „Financial Times", președintele Filipinelor, Ferdinand Marcos, a propus încheierea unui acord de cooperare între guvernul nipon și Asociația națiunilor din Asia de sud-est (ASEAN), pentru punerea în valoare a resurselor economice ale regiunii. El a menționat că problema cooperării pe plan economic între Japonia și membrii ASEAN (Filipine, Indonezia, Malaysia, Singapore și Tailanda) ar putea forma obiectul unei conferințe ministeriale sau chiar al unei reuniuni la nivel înalt. Pe de altă parte, șeful statului filipinez a arătat că ASEAN „a făcut deja pași importanți spre transformarea sa într-o organizație economică regională".

Avion

Un purtător de cuvînt al Pentagonului a anunțat că marina militară americană nu a reușit încă să localizeze avionul de vînătoare „F-14", căzut în mare, la 14 septembrie, în largul coastelor Scoției, cu prilejul unor manevre ale N.A.T.O. Cercetările pentru găsirea aparatului se desfășoară într-o zonă situată la 130 km nord-vest de coastele scoțiene. Dotat cu o rachetă aer-aer ultramodernă, de tip „Phoenix", avionul „F–14" s-a prăbușit în mare de pe puntea unui portavion.

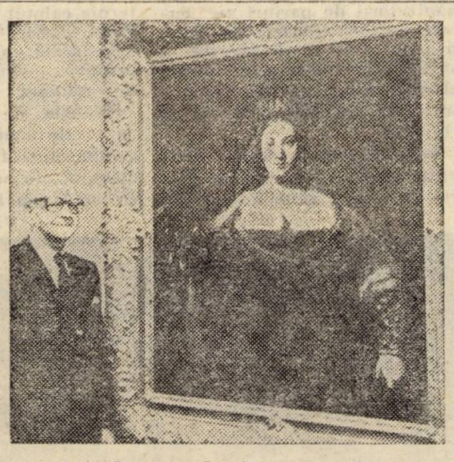

Tabloul „Juno" de Rembrandt continuă să-și schimbe posesorii. După ce, timp de 200 de ani, nu s-a mai știut nimic despre existența lui, în 1935 tabloul era achiziționat de Muzeul din Bonn pentru suma de 214 dolari. A fost cumpărat, apoi, de un colecționar anonim american, care, zilele trecute, l-a vîndut directorului companiei „Occidental Petroleum", Armand Hammer, pentru suma-record de 3,25 milioane dolari. Este cel mai mare preț plătit vreodată pentru un Rembrandt. Împreună cu alte piese aparținînd Fundației Hammer, tabloul „Juno" va fi expus la Muzeul de artă din Los Angeles (California). În imagine : noul posesor al celebrului tablou, pozînd alături de recenta sa achiziție

Implicațiile „scandalului Niarchos"

Corespondență din Atena, de la Ion Badea

Printr-un document care acoperă două pagini de ziar, guvernul Republicii Elene a solicitat, la 26 septembrie, Tribunalului federal elvețian și președintelui Curții Supreme elvețiene să arbitreze în conflictul său cu „grupul de întreprinderi" al magnatului grec Stavros Niarchos, asupra rafinăriei de 5 milioane tone, de la Aspropyrgos-Attiki. Intimitățile „afacerilor" trustului multinațional, în țara de origine a patronului, dezvăluite, cu argumente juridice, de documentul publicat integral în ziarul „Kathimerini", au stîrnit indignare și au devenit subiect al dezbaterilor politice și de presă din Atena. Chiar și faptul arbitrării străine într-un litigiu al statului cu un subiect al său de drept privat este considerat revelator pentru proporțiile concesiilor obținute de Niarchos în detrimentul public : marele magnat apare, nu ca cetățean grec, ci drept conducător al unor întreprinderi internaționale.

Întreaga afacere îmbracă două aspecte, numai aparent separate. Pe de o parte, sînt discutate prevederile concrete ale acordului semnat, în aprilie 1970, de Stavros Niarchos cu Nicolaos Makarezos, ministrul coordonării din guvernul de atunci al juntei militare, și a căror neîndeplinire constituie obiectul litigiului. Pe de altă parte, este vorba de aplicarea noii linii politice, de protejare și promovare a intereselor naționale în domeniile vitale ale economiei, promovată în ultimii doi ani de cabinetul premierului Constantin Karamanlis. În cadrul acestei orientări, a fost votată, între altele, o nouă lege asupra exploatării bogățiilor minerale ale țării, iar, în prezent, parlamentul este sesizat cu un proiect privind cercetarea și exploatarea hidrocarburilor. În același context, anul trecut a fost adoptată legea 141 de revizuire a tuturor contractelor economice care aduc daune statului, încheiate de „regimul coloneilor".

Aplicarea prevederilor acestei ultime legi la contractul Niarchos-Makarezos a scos la iveală că două treimi din acțiunile rafinăriei de la Aspropyrgos, construită în 1958, cu fonduri ale statului grec, au fost cedate „grupului de întreprinderi" ale marelui magnat, restul de o treime rămînînd în proprietatea statului. Documentul de recurs la arbitraj al guvernului, menționat mai sus, precizează, totodată, că, pentru cele două treimi din acțiuni, rafinăria în cauză este controlată, în proporție de 90 la sută, de „General Finance and Trading Co.", al cărei sediu nu este în Grecia, ci în Liberia. În plus, prin contract, grupul Niarchos se angajase : să extindă șantierele navale „Scaramanga", în așa fel încît acestea să poată construi nave de 240 mii tone ; să instaleze o rafinărie de lubrifianți ; să participe cu 30 la sută din investiții la construirea unei oțelării ; să introducă în țară — prin crearea unor noi societăți — suma de 190 milioane dolari ; să introducă, de asemenea, sub formă de capital pe acțiuni al societăților sale, suma de 25 milioane dolari. Nici una dintre aceste obligații nu a fost îndeplinită — relevă documentul guvernamental. Dimpotrivă, „grupul Niarchos" a pus drept gaj rafinăria statului ca să ia un împrumut cu care să-și îndeplinească obligația de a-i extinde capacitatea de prelucrare. Cu alte cuvinte, fără a investi nici un ban, a obținut profituri fabuloase, în dauna statului grec. În felul acesta, a dobîndit „drepturile" asupra rafinăriei cu numai 6 milioane dolari, în loc de 25 milioane.

Lucrurile nu s-au oprit însă aici. Între statul elen și „grupul Niarchos" au avut loc negocieri pentru revizuirea termenelor contractului din 1970. Dar grupul a rămas „intransigent". Mai mult, el a fost cel care a luat, la 2 iulie a.c., inițiativa recurgerii la arbitrajul internațional, plîngîndu-se că „se lovește de obstrucții sistematice" în aplicarea acordului și cerînd, drept despăgubiri, 75 milioane dolari din partea statului grec. Consecința a fost că și statul grec a hotărît să recurgă la arbitraj, cerînd trustului 50 milioane dolari daune și 500 milioane drahme despăgubiri pentru pierderile rezultate din neîndeplinirea obligațiilor contractuale.

Dar, cum se întîmplă de regulă, conflictul „economic" cu un trust multinațional nu se limitează la repercusiuni strict juridice. Presa ateniană semnalează deja apariția unui „curent", cultivat de ziare din Occident, care tinde să avertizeze că „afacerea Niarchos" ar putea întări temerile investitorilor de capital străin față de politica economică a guvernului grec. Se insinuează, astfel, că actualul cabinet elen ar înclina spre naționalizări, fapt dezmințit, însă, de ministrul coordonării, Panayotis Papaligouras.

De altfel, „scandalul Niarchos", cum e denumit la Atena, nu este primul obstacol ridicat de cercurile marii finanțe grecești în calea noii orientări economice a guvernului Karamanlis. El a fost precedat de „afacerea Olympic", aproximativ similară, cu răposatul Aristoteles Onassis, de „afacerea" cu marele armator Andreadis, încă nesoluționată. Șirul acestor reale obstrucții a culminat, la sfîrșitul anului 1975, cînd, deschis și public, „Asociația industriașilor greci" s-a ridicat împotriva politicii economice a guvernului.

Toate acestea explică sprijinul politic și popular unanim de care s-a bucurat, la timpul respectiv, răspunsul ferm pe care guvernul l-a dat industriașilor, ca și actualele cereri insistente ale partidelor politice de opoziție și ale opiniei publice grecești, ca acordul statului cu „grupul Niarchos", precum și toate convențiile contrare intereselor publice, încheiate fraudulos de juntă, să fie imediat denunțate.

CONTRAPUNCT

Comerțul cu secetă

Radu Budeanu

O glumă care produce hohote la Paris poate stîrni sumbre perplexități în Scoția. Și invers. Eclipsele de soare sau apariția unor fantome, fenomene în general incomode, sînt tratate după scheme proprii, insularii și continentalii rizînd de stafii sau de întuneric din motive cu totul diferite. Acest dezacord se manifestă chiar și în situații limită. În cazul urgiilor, cum ar fi, de pildă, arșița.

După cum bine se știe, în ultimele luni, Franța și Anglia au fost bîntuite de o nemiloasă secetă. Pămîntul s-a întărit și a crăpat, pîrloagele franțuzești și englezești s-au strîcat și au început, vai, să semene : pădurile au luat foc, iar apa a început să se bea fie ca vinul, fie ca skotchul. Spre deosebire de agricultori, cărora nu le-a mai ars de glumă, oamenii de afaceri, menținîndu-și umorul intact, s-au manifestat în mod specific.

În Franța, comercianții au lansat pălării tip floarea-soarelui și ventilatoare de buzunar. Ele au priit orășenilor și orășencelor, ca și fermecătoarele bluze sahariene. În bistrouri, tonomatele au fost garnisite cu un disc tip, care, de la început pînă la sfîrșit, susura ca ploaia. Francii s-au adunat, așadar, șarmant și cu grămada, pe baza principiului că marile calamități pot fi, uneori, înfruntate cu cochetărie.

Negustorii britanici, conform tradiției, au prins în obiectiv stratul metafizic al umorului insular. Speculîndu-se plăcerea autohtonă de a se sta în dilemă, s-au vîndut masiv barometre în forma picăturii de ploaie (!), iar organizatorii de pariuri au cunoscut calmea gloriei. „A ploua sau a nu ploua ?" — aceasta a fost întrebarea care a dus bookmakerilor stive de lire sterline intrate la apă doar... în raport cu dolarul.

Cînd a plouat, a plouat de-a dreptul stupid. Fără nici un discernămînt. Săptămîna trecută, la Glasgow, apa a depășit chiar în centrul comercial 1,5 metri. Inundațiile au afectat atît de puternic calmul local, încît nu s-au făcut afacerile scontate cu colacele-fotolii care, potrivit prospectelor, „oferă un confort demn de invidiat".

Dincolo de orice, metoda de „a scoate bani din piatră seacă", grație unuia din cele mai insolite domenii ale umorului, favorizează concordia franco-britanică.

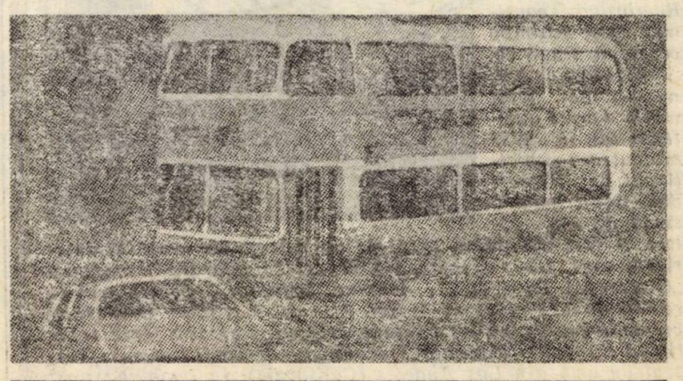

Glasgow. După secetă, ploi abundente.

„Un pod prea îndepărtat"

4

Cornelius Ryan

Deși, judecată după criterii pur militare, operațiunea începuse cu un strălucit succes — avariile erau neînsemnate și mulți oameni, precum și cea mai mare parte din încărcătura readusă la sol aveau să fie trimiși cu transporturile următoare — s-au înregistrat pierderi care abia ulterior aveau să se resimtă. În această zi crucială, cînd fiecare om, vehicul și piesă de artilerie aveau o importanță deosebită pentru generalul Urquhart, douăzeci și trei din încărcăturile sale din planoare erau deja pierdute. Dar numai după ce trupele aterizară în zona Arnhem, comandanții își dădură seama de gravitatea acestor pierderi.

■

De necrezut, dar în ciuda bombardamentului prelungit din timpul nopții și a repetatelor atacuri asupra orașelor Arnhem, Nijmegen și Eindhoven, germanii nu-și dădeau seama de ce se întîmplă. Atenția tuturor comandamentelor era concentrată asupra unei singure amenințări : reluarea ofensivei Armatei 2 britanice la capul de pod de la Canalul Meuse-Escaut.

La 11,30, deasupra Arnhemului se ridicau coloane de fum negru de la incendiile care cuprinseseră întreg orașul după un bombardament continuu de trei ore. La Wolfheze, Oosterbeeck, Nijmegen și Eindhoven, clădiri întregi fuseseră rase de pe fața pămîntului, străzile desfundate erau acoperite de dărîmături și cioburi de sticlă, iar numărul morților și al răniților creștea într-una. Chiar și acum, avioanele de vînătoare atacau în zbor aproape razant cuiburile de mitraliere și pozițiile pieselor antiaeriene din întreaga zonă. Starea de spirit a olandezilor care se refugiaseră în biserici, în case, în pivnițe și în adăposturi sau a celor care, cu un curaj nebun, străbăteau străzile pe bicicletă ori se cățărau pe acoperișuri ca să vadă mai bine ce se întîmplă, trecea de la groază la exaltare. Nimeni nu știa ce să creadă sau la ce să se aștepte. Dominantă în mintea aproape a tuturor olandezilor era certitudinea că aceste bombardamente intense erau preludiul invaziei aliate, al declanșării ofensivei terestre. Ca și ocupanții germani, olandezii nu se așteptau cîtuși de puțin la un desant aerian iminent.

Jan și Bertha Voskuil, refugiați în casa socrului lui Voskuil la Oosterbeeck, se gîndeau că incursiunile din zona lor aveau drept țintă comandamentul lui Model din hotelul Tafelberg. Ziua era frumoasă, își amintește Voskuil, „vremea era ideală pentru bombardament". Deodată, apăru în grădină un soldat german, fără cască și fără pușcă, numai în pantaloni și cămașă. Intrusul îl întrebă politicos pe Voskuil : „Pot să mă adăpostesc aici ?" Voskuil îl privi mirat. „De ce ?, îl întrebă el. Aveți tranșeele voastre". Germanul zîmbi. „Știu, răspunse el, dar sînt pline".

Voskuil auzi voci din casă. O prietenă a familiei tocmai sosise de la Wolfheze. A fost un bombardament îngrozitor, le spuse ea, și mulți au murit. „Mi-e teamă", adăugă ea, tremurînd ca varga, „că e ultima noastră cină". În zona Wolfheze explodă muniția ascunsă de germani în păduri și faimosul spital de psihiatrie fu lovit în plin. Patru pavilioane din jurul clădirii administrației au fost șterse de pe suprafața pămîntului, 45 de pacienți au murit (pînă la urmă vor fi peste 80) și nenumărați alții au fost răniți. Șaizeci de pacienți îngroziți, majoritatea femei, rătăceau prin pădurile din preajmă.

În Nijmegen, la 18 km spre sud, bombele loviseră pozițiile tunurilor antiaeriene cu atîta precizie încît numai unul mai era în măsură să tragă. Impozanta centrală electrică PGEM, care furniza curent pentru toată provincia Gelderland, fusese doar ușor lovită, dar cablurile de înaltă tensiune au fost rupte, astfel că întreaga regiune a rămas fără curent. O fabrică de mătase vegetală din apropierea centralei electrice fusese grav avariată, iar acum era cuprinsă de flăcări. Numeroase case din diverse părți ale orașului fuseseră lovite în plin. Căzuseră bombe pe o școală de fete și pe un mare centru social catolic. Pe celălalt mal al fluviului Waal, în localitatea Lent, a fost distrusă o fabrică și au explodat depozitele de muniție.

■

În această atmosferă de groază, confuzie și speranță, puțini olandezi văzură avangarda armatei aeropurtate aliate. Pe la ora 12,40, douăsprezece bombardiere britanice Stirling ajunseseră în zona Arnhem. La 12,47, patru C-47 americane apărură deasupra cîmpiilor de la nord de Eindhoven, în timp ce alte două zburară peste cîmpiile descoperite de la sud-vest de Nijmegen, aproape de orașul Overasselt. La bordul avioanelor erau marcatori englezi și americani.

Întorcîndu-se la ferma sa de la marginea cîmpiei Renkum, la mai puțin de 2 km de Wolfheze, Jan Pennings văzu avioane care zburau la mică înălțime venind dinspre vest. Se gîndi că se întorceau ca să bombardeze linia ferată. Le urmări cu teamă, gata să-și caute adăpost dacă bombele ar fi căzut în apropiere. Cînd avioanele ajunseră deasupra cîmpiei, Pennings rămase stupefiat. Văzu „lansîndu-se pachete enorme, apoi parașutiști. Știam că în Normandia aliații folosiseră parașutiști și eram sigur că ceea ce vedeam era începutul debarcării în țara noastră".

În formații strînse, marea procesiune de avioane C-47, avînd la bord Divizia 101 aeropurtată, trecea cu un zgomot asurzitor pe deasupra Belgiei ocupate de aliați. La vreo patruzeci de kilometri dincolo de Bruxelles, tandemurile de avioane de remorcare și planoare virară spre nord îndreptîndu-se către granița olandeză. Atunci, cei din avioane priviră în jos și pentru prima oară văzură pandantul lor, forțele „Garden", a căror ofensivă terestră urma să fie sincronizată cu atacul desantului aerian. Era o priveliște de neuitat. Corpul 30 al generalului Horrocks își desfășurase forțele pe toate cîmpurile, cărările și șoselele. Coloane de tancuri, vehicule semișenilate, autoblindate și transportoare blindate, plus șiruri întregi de piese de artilerie erau gata de plecare la primul semnal. Pe antenele tancurilor fluturau fanioane și mii de englezi, cocoțați pe mașinile de luptă sau grupați pe ogoare, salutau cu mîna forțele aeropurtate. O perdea ușoară de fum portocaliu marca linia frontului englez. De partea cealaltă era inamicul.

Zburînd la firul ierbii, avioanele de vînătoare-bombardament indicau direcția spre zonele de lansare, încercînd, în același timp, să radă de pe suprafața pămîntului tot ceea ce ar fi putut stînjeni zborul formațiilor cu trupe și armament la bord. Cu toate că bombardamentul intens care a precedat desantarea a distrus multe baterii antiaeriene germane, de sub plasele de mascare brusc date la o parte apăreau piese antiaeriene bine adăpostite. Unii soldați își amintesc că au văzut șire de paie desfăcîndu-se pentru ca din ele să iasă la iveală tunuri de 88 și mitraliere de 20 mm. În ciuda faptului că avioanele de vînătoare și-au îndeplinit strălucit misiunea, acțiunile lor n-au reușit să anihileze complet rezistența inamicului.

Fără să le pese cîtuși de puțin de soarta lor, piloții avioanelor care transportau trupele își conduseseră aeronavele prin barajul de foc antiaerian pînă deasupra zonelor de lansare. Mulți considerau că șansele lor de a ajunge în zonele de lansare erau mici. Colonelul Robert F. Sink, care comanda Regimentul 506, observă „un tir antiaerian năpraznic în cinstea noastră". În timp ce privea din ușă, avionul se zdruncina violent. Și Sink văzu o parte a aripii rupîndu-se și rămînînd atîrnată. Se întoarse spre parașutiștii din grupul său și spuse : „Ei bine, s-a dus aripa !" Spre ușurarea lui Sink, „nici unul nu păru să dea prea multă importanță acestui lucru. Toți considerau că, de fapt, am ajuns la destinație".

În avionul nr. 2, locotenent-colonelul Charles Chase, locțiitorul lui Sink, constată că aripa stîngă a avionului era în flăcări. Căpitanul Thomas Mulvey își amintește că Chase o privi o clipă, după care spuse liniștit : „Mi se pare că ne-au nimerit. Ar fi bine să coborîm". Cînd se aprinseră luminile verzi în ambele avioane, oamenii săriră cu bine. Avionul în care fusese Chase s-a prăbușit. Cel al lui Sink, cu aripa ruptă, a reușit, se pare, să se întoarcă fără alte avarii în Anglia.

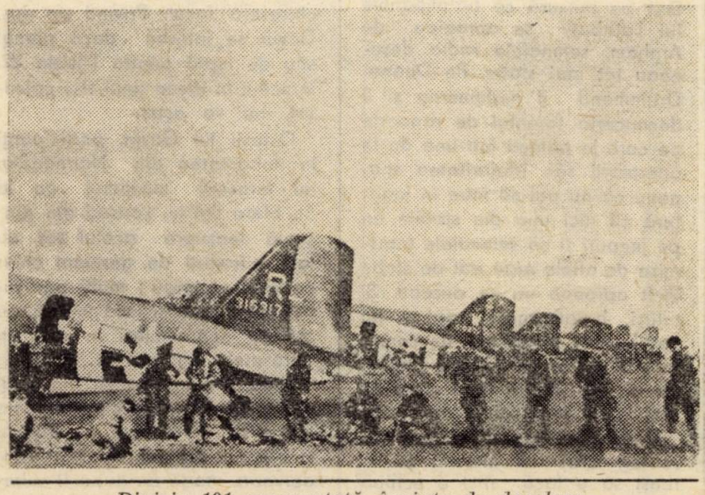

Divizia 101 aeropurtată, înainte de decolare

Volumul este în curs de apariție la Editura politică.

Pentru generalul Taylor, lansarea Diviziei 101 a fost „neobișnuit de reușită, aproape ca un exercițiu". La elaborarea planului, statul major al lui Taylor prevăzuse pierderi de 30 la sută. Din 6 695 de paraşutiști ciți au fost îmbarcați în Anglia, 6 669 au efectuat cu bine saltul. În ciuda focului intens al artileriei antiaeriene, curajul piloților de pe aeronavele C-47 și de pe avioanele de vînătoare a asigurat o lansare aproape perfectă. Deși unele subunități au fost lansate la 2-3 km nord de zonele stabilite, ele au aterizat atît de aproape unele de altele, încît au putut să se grupeze imediat.

■

Puternica flotă de planoare britanică ateriza printr-un văl de ceață ușoară, în timp ce de jur împrejur trimbe de fum și flăcări se învolburau deasupra clădirilor incendiate. Terenurile marcate cu fișii de nylon portocalii și cărămizii începeau să capete aspectul unor vaste parcuri de avioane. De pe cele două zone de aterizare — „Ferma Reyers Camp" la nord și „Cîmpia Renkum" la sud-vest — se ridicau rotocoale de fum albăstrui. De la aceste zone, tandemurile de avioane de remorcare și planoare se întindeau pe aproape 35 km pînă în zona de intrare pe direcția de aterizare din preajma orașului Hertogenbosch, la sud-vest de Nijmegen. Nenumărate avioane de vînătoare protejau imensele coloane. Aglomerația era atît de mare, încît le amintea piloților de orele de vîrf în Piccadilly Circus, din Londra.

Abilii piloți ai R.A.F. și ai Regimentului de planoare au ajuns deasupra zonelor cu o precizie de ceasornic. Pe măsură ce planoarele se decuplau, avioanele de remorcare luau înălțime, pentru a lăsa liber spațiul aerian necesar tandemurilor din urma lor. Aceste manevre complicate și aglomerația din aer au dat naștere la noi probleme. Sergentul pilot Bryan Tomblin își amintește imbulzeala de-a dreptul haotică de deasupra zonei de aterizare. „Cerul era întesat cu planoare, avioane de remorcare, cabluri și ce vrei și ce nu vrei. Trebuia să fii tot timpul cu ochii în patru".

În toate zonele de aterizare, pe care sosiseră cu bine 5 191 de oameni ai diviziei, unitățile se grupau, își constituiau dispozitivele și se puneau în mișcare. Generalul Urquhart era „cît se poate de mulțumit. Totul părea să meargă strună". Așa gîndea și sergentul major John C. Lord. Încercatul paraşutist își amintește că „aceasta a fost una din cele mai reușite aplicații la care am participat ; totul s-a desfășurat cu calm și cu precizie". Dar îndoielile pe care le avusese înainte de decolare le mai avea și acum. Uitîndu-se în jurul său și văzînd oamenii care se adunau în grabă, fără să întîmpine vreo reacție din partea inamicului, își spusese : „E prea frumos ca să fie adevărat". Și alții gîndeau la fel. În timp ce un grup se pregătea de plecare, locotenentul Peter Stainforth îl auzi pe locotenentul Dennis Simpson spunînd încet : „Totul merge prea bine, nu-mi place".

■

În atmosfera aceea de panică și confuzie, primul ofițer superior german care a dat alarma a fost generalul Wilhelm Bittrich, comandantul Corpului 2 de tancuri SS. La ora 13,30, Bittrich primi întîiul raport de la rețeaua de transmisiuni a Luftwaffei, care semnala aterizarea unor trupe aeropurtate în regiunea Arnhemului. Un al doilea raport, sosit la cîteva minute după primul, indica zonele de debarcare : Arnhem și Nijmegen. Bittrich nu reuși să găsească pe nimeni la comandamentul feldmareșalului Model, de la hotelul Tafelberg din Oosterbeeck. Nu reuși să ia contact nici cu comandantul orașului Arnhem, sau cu generalul Student la comandamentul lui din Vught. Deși situația era confuză, Bittrich se gîndi imediat la Armata 15 a generalului von Zangen, care izbutise, în mare parte, să se strecoare prin estuarul fluviului Schelde și să ajungă în Olanda. „Primul meu gînd a fost că acest desant aerian era destinat să imobilizeze armata lui von Zangen și să o împiedice să facă joncțiunea cu restul forțelor noastre. După aceea, avea să urmeze, probabil, o înaintare a armatei engleze peste Rin, în Germania". Dacă raționamentul său era just, cheia unei asemenea operațiuni erau podurile din Arnhem și Nijmegen. El avertiză imediat diviziile 9 „Hohenstaufen" și 10 „Frundsberg" de tancuri SS. Intuind corect situația, în ciuda unor ipoteze eronate, **generalul Bittrich a pus în mișcare tocmai acele divizii blindate pe care ofițerii din serviciul de informații al lui Montgomery nu le mai luaseră deloc în considerare.**

■

Maiorul Anthony Deane-Drummond, locțiitorul șefului transmisiunilor Diviziei 1 aeropurtate britanice, nu reușea să-și dea seama ce era în neregulă. Inițial, stațiile sale de radio recepționaseră perfect comunicările transmise de brigada generalului Lathbury, aflată în marș spre obiectivele sale, printre care se număra și podul din Arnhem. Dar pe măsură ce batalioanele lui Lathbury se apropiau de Arnhem, semnalele radio deveneau tot mai slabe. Pe Deane-Drummond îl nedumerea și îl deconcerta torentul de rapoarte pe care le primea într-una de la operatorii săi. Majoritatea spuneau că nu pot să intre în legătură cu nici una din stațiile de pe jeepuri și că semnalele transmise de altele erau atît de slabe încît aproape nu se auzeau. Și totuși, batalioanele brigăzii lui Lathbury și escadronul de cercetare al maiorului Freddie Gough nu puteau să fie la o distanță mai mare de 4 sau 5 km.

Deane-Drummond nu reuși să ia legătura cu nimeni. Și nu reuși să o facă nici o echipă specială de operatori americani cu două stații de radio mobile montate pe jeepuri. Acestea fuseseră asamblate în grabă și trimise la comandamentul Diviziei aeropurtate britanice pe data de 17, cu numai cîteva ore înainte de decolare ; americanii trebuiau să asigure legătura soldaer pe „o frecvență foarte înaltă", pentru a chema avioanele de vînătoare în sprijinul trupelor debarcate. În primele ore ale luptei, aceste stații mobile ar fi putut să fie extrem de prețioase. Ele, însă, se dovediseră inutile. Nici o stație de pe jeepuri nu fusese acordată pe frecvențele necesare pentru stabilirea legăturii cu avioanele. În momentul acela, cînd bătălia abia începuse, mijloacele de transmisiuni radio engleze erau cu totul inutilizabile.

■

Ca la un semnal, artileria germană începu să tragă chiar în timp ce avioanele care transportau Divizia 82 aeropurtată se apropiau de zonele de lansare. Uitîndu-se în jos, generalul de brigadă James M. Gavin văzu că se trăgea dintr-o linie de tranșee săpate paralel cu Canalul Maas-Waal. Și în unele zone împădurite, baterii care pînă atunci rămăseseră mute și camuflate deschiseseră focul. Privind de sus, Gavin se întreba dacă planul său de luptă pentru Divizia 82, întocmit în ideea unui risc calculat, nu va eșua.

Ostașii lui Gavin, participanți la debarcarea din Normandia, nu uitaseră masacrul de la St. Mère Eglise. Lansați din greșeală deasupra acelui sat, au fost mitraliați de germani chiar pe cînd coborau ; mulți paraşutiști au fost uciși încă în timp ce atîrnau neputincioși în aer, cu paraşutele agățate în firele de telefon sau în copacii din jurul pieței satului. Abia cînd St. Mère Eglise a fost cucerit de trupele locotenent-colonelului Ben Vandervoort, morții au putut fi coborîți și îngropați.

Deși oficial s-a apreciat că în zona Groesbeek inamicul a opus o rezistență neglijabilă, regimentele 505 și 508 au fost întîmpinate de un foc puternic de piese antiaeriene și armament de infanterie din pădurile ce înconjurau zona. Fără a mai aștepta să se adune, soldații Diviziei 82, individual sau în grupuri mici, atacară aceste cuiburi de rezistență, le reduseră imediat la tăcere și făcură prizonieri. Simultan, avioanele de vînătoare, aproape mîngîind vîrfurile copacilor, mitraliară pozițiile inamicului. Germanii ripostară violent la aceste atacuri în zbor razant. În cîteva minute, trei avioane de vînătoare fură lovite și se prăbușiră la marginea pădurii. Sergentul Michael Vuletich a văzut unul dintre ele. Avionul se dădu de cîteva ori peste cap de-a latul zonei de aterizare și cînd, în sfîrșit, se opri, numai fuselajul era intact. Cîteva clipe mai tîrziu, pilotul ieși nevătămat și se opri lîngă epavă ca să-și aprindă o țigară. Vuletich își amintește că aviatorul a rămas apoi să lupte ca infanterist.

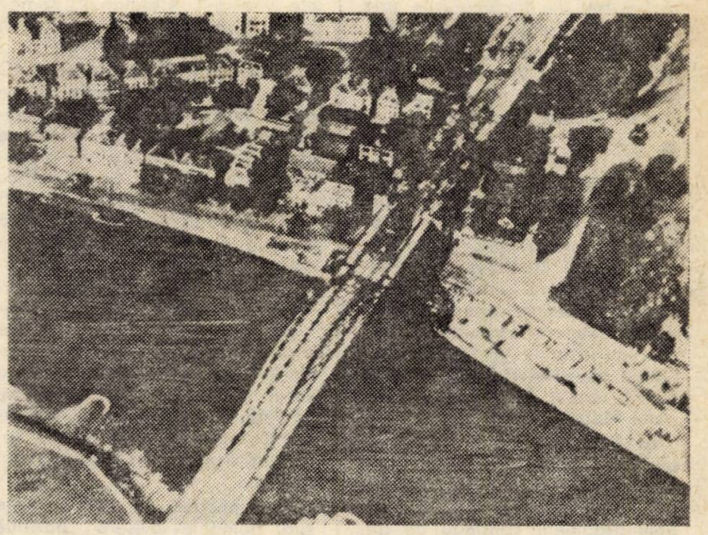

Vedere aeriană a podului de la Arnhem

■

În ciuda tuturor dificultăților, Divizia 82 adusese cu succes în Olanda 7 467 de oameni : paraşutiști și trupe transportate cu planoarele. Ultimele aparate care au atins pămîntul în zona stabilită au fost 35 planoare Horsa și Waco, care transportau comandamentul lui Friedrick Browning. Trei planoare s-au pierdut pe drum, două înainte de a ajunge deasupra continentului, iar al treilea s-a prăbușit la sud de Vught, în apropiere de comandamentul lui Student. Comandamentul lui Browning a aterizat aproape pe granița germană. „Focul artileriei antiaeriene era foarte slab și inamicul nu a opus aproape nici un fel de rezistență", își amintește șeful de stat major al lui Browning, generalul Gordon Walch. „Am aterizat la aproximativ 100 de